

**Θ΄ ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΒΟΥΛΗ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΗ΄ - ΣΥΝΟΔΟΣ Α΄**

**ΕΙΔΙΚΗ ΜΟΝΙΜΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

**Ε Κ Θ Ε Σ Η
ΤΗΣ ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΓΙΑ ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ**

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΑΝ. ΤΑΣΟΥΛΑ

ΑΘΗΝΑ 2020

Εικόνα εξωφύλλου

Έργο του Ζωγράφου, Λογοτέχνη, Θεωρητικού της Τέχνης, **Κώστα Ευαγγελάτου**
«Ανθρωπομορφίες», ακρυλικό 100X70 εκ.
(Εκτέθηκε στο Μουσείο της Πόλεως των Αθηνών - Ίδρυμα Βούρου-Ευταξία, 2018)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I. Συγκρότηση – Σύνθεση και αντικείμενο της Υποεπιτροπής	5
II. Συνεδριάσεις της Υποεπιτροπής και πρόσωπα που κλήθηκαν σε ακρόαση	7
III. Εισηγήσεις:.....	11
1. Έκθεση Συνηγόρου του Πολίτη για την εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία	13
<u>Εισηγητές:</u> Γεώργιος Κώτσηρας – Αγγελική Αδαμοπούλου.	
2. Προσβασιμότητα παντού – το κεντρικό θέμα που απασχόλησε την Επιτροπή (κτίρια, ψηφιακός κόσμος, πολιτισμός)	33
<u>Εισηγητές:</u> Γεώργιος Κώτσηρας, Άννα Καραμανλή, Μαρία – Αλεξάνδρα Κεφάλα, Μερόπη Τζούφη, Κωνσταντίνα Γιαννακοπούλου, Αναστασία – Αικατερίνη Αλεξοπούλου, Αγγελική Αδαμοπούλου.	
3. Άτομα με Αναπηρία και απασχόληση	59
<u>Εισηγητές:</u> Κωνσταντίνος Κυρανάκης, Άννα Καραμανλή, Μερόπη Τζούφη, Κωνσταντίνα Γιαννακοπούλου, Αναστασία – Αικατερίνη Αλεξοπούλου, Αγγελική Αδαμοπούλου.	
4. Τουρισμός και Αναπηρία	67
<u>Εισηγητές:</u> Χριστόφορος Μπουτσικάκης, Αναστασία – Αικατερίνη Αλεξοπούλου.	
5. Οι επιπτώσεις του κορωνοϊού στα Άτομα με Αναπηρία	75
<u>Εισηγητές:</u> Χριστόφορος Μπουτσικάκης, Μερόπη Τζούφη, Κωνσταντίνα Γιαννακοπούλου, Αναστασία – Αικατερίνη Αλεξοπούλου, Αγγελική Αδαμοπούλου.	
6. Οι διεθνείς δράσεις της ΕΣΑμεΑ	85
<u>Εισηγήτρια:</u> Κωνσταντίνα Γιαννακοπούλου.	
IV. Έγκριση της Έκθεσης της Υποεπιτροπής	93

Θ΄ ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΒΟΥΛΗ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΗ΄ – ΣΥΝΟΔΟΣ Α΄
ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ
της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας
και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΓΙΑ ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΜΟΝΙΜΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ι. Εισαγωγή – Αντικείμενο εργασιών της Υποεπιτροπής

Κατά τη Α΄ Τακτική Σύνοδο της ΙΗ΄ Περιόδου, η Υποεπιτροπή για τα Θέματα των Ατόμων με Αναπηρία συνεστήθη με την υπ΄ αρ. πρωτ. 14062/8073, από 28 Αυγούστου 2019, απόφαση του Προέδρου της Βουλής.

Η Υποεπιτροπή συγκροτήθηκε από έντεκα (11) μέλη της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Μέλη της Υποεπιτροπής ορίστηκαν οι Βουλευτές, κύριοι και κυρίες: Σοφία Βούλτεψη, Άννα Καραμανλή, Μαρία – Αλεξάνδρα Κεφάλα, Κωνσταντίνος Κυρανάκης, Γεώργιος Κώτσηρας, Χριστόφορος Μπουτσικάκης, Ειρήνη – Ελένη Αγαθοπούλου, Κωνσταντίνα Γιαννακοπούλου, Γαρυφαλλιά (Λιάνα) Κανέλλη, Αναστασία – Αικατερίνη Αλεξοπούλου και Αγγελική Αδαμοπούλου.

Η Βουλευτής, κυρία Ειρήνη – Ελένη Αγαθοπούλου, που μετείχε στην αρχική σύνθεση της Υποεπιτροπής, αντικαταστάθηκε από τη Βουλευτή, κυρία Μερόπη Τζούφη, σύμφωνα με την υπ΄ αρ. πρωτ. 14209/8163, από 29 Αυγούστου 2019, απόφαση του Προέδρου της Βουλής.

Αντικείμενο της Υποεπιτροπής για τα Θέματα των Ατόμων με Αναπηρία, σύμφωνα με το άρθρο 43 Α του Κανονισμού της Βουλής, είναι «η καταγραφή και η μελέτη των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία, η κατοχύρωση

ίσων ευκαιριών πρόσβασης στα αγαθά της κοινωνίας, της οικονομίας, του πολιτισμού και της ζωής και η υποβολή προτάσεων για τη συμπλήρωση και βελτίωση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου».

Η Υποεπιτροπή πραγματοποίησε 12 συνεδριάσεις, συνολικής διάρκειας 17 ωρών και 20 λεπτών, περίπου, κατά τις οποίες εκλήθησαν σε ακρόαση, προς ενημέρωση των μελών της, Υπουργοί, Γενικοί Γραμματείς Υπουργείων, δημόσιοι λειτουργοί και εκπρόσωποι φορέων, όπως εμφανίζεται στο αντίστοιχο Κεφάλαιο της Έκθεσης.

Οι προτάσεις της Υποεπιτροπής υποβάλλονται στην Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και διαβιβάζονται από τον Πρόεδρο της Βουλής στη Διαρκή Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων και στους αρμόδιους Υπουργούς.

II. ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΟΥ ΚΛΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΑΚΡΟΑΣΗ

1. Συνεδρίαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2019

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Προγραμματισμός των εργασιών της Υποεπιτροπής.

2. Συνεδρίαση της 23ης Οκτωβρίου 2019

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση για την Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη για την εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.

Τα μέλη της Υποεπιτροπής ενημέρωσαν οι κύριοι και οι κυρίες: Ανδρέας Ποττάκης, Συνήγορος του Πολίτη, Ιωάννα Κουβαριτάκη, Μαρία Καραγεώργου, Ευανθία Μπενέκου, Ειδικοί Επιστήμονες στο Συνήγορο του Πολίτη και Κωνσταντίνος Γαργάλης, Ταμίας της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ) - Εκπρόσωπος της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Σωματείων Γονέων και Κηδεμόνων Ατόμων με Αναπηρία (ΠΟΣΓΚΑμεΑ).

3. Συνεδρίαση της 26ης Νοεμβρίου 2019

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση από τον Γενικό Γραμματέα Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, κ. Ευθύμιο Μπακογιάννη, για την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία σε δημόσια και ιδιωτικά κτίρια.

Στη συνεδρίαση παρέστησαν και οι κυρίες: Αυγή Βάσση και Καλλιόπη Παπαδάκη, Διευθύντρια του Γραφείου και Συνεργάτιδα του Γενικού Γραμματέα Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος, αντίστοιχα και Μαρίλυ Χριστοφή, Εμπειρογνώμων Προσβασιμότητας – Τοπογράφος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ).

4. Συνεδρίαση της 2ας Δεκεμβρίου 2019

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση των μελών των Επιτροπών από τους κ.κ. Peter Svetina, Human Rights Ombudsman of the Republic of Slovenia, Ivan Šelih, Deputy Ombudsman of the Republic of Slovenia και Ανδρέα Ποττάκη, Συνήγορο του Πολίτη, σχετικά με τα θέματα των ατόμων με αναπηρία.

** (κοινή συνεδρίαση με Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης)*

5. Συνεδρίαση της 11ης Δεκεμβρίου 2019

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση από τον Υπουργό Ψηφιακής Διακυβέρνησης, κ. Κυριάκο Πιερρακάκη, για την ψηφιακή προσβασιμότητα των ΑμεΑ.

Τα μέλη της Υποεπιτροπής ενημέρωσαν και οι κ.κ.: Γρηγόρης Ζαριφόπουλος, Υφυπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Λεωνίδας Χριστόπουλος, Γενικός Γραμματέας Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Απλούστευσης Διαδικασιών, Κωνσταντίνος Γαργάλης και Δημήτριος Λογαράς, Ταμίας και Στέλεχος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ), αντίστοιχα.

6. Συνεδρίαση της 30ης Ιανουαρίου 2020

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση από την Υπουργό Πολιτισμού και Αθλητισμού, κυρία Λίνα Μενδώνη, για την προσβασιμότητα στον Πολιτισμό των ατόμων με αναπηρία.

7. Συνεδρίαση της 11ης Φεβρουαρίου 2020

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση από τον Διοικητή του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), κ. Σπύρο Πρωτοψάλτη, για τη δράση του Οργανισμού σχετικά με την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία.

Στη συνεδρίαση παρέστησαν και οι κ.κ.: Κωνσταντίνος Γαργάλης και Δημήτριος Λογαράς, Ταμίας και Επιστημονικό Στέλεχος, αντίστοιχα, της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ).

8. Συνεδρίαση της 10ης Μαρτίου 2020

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση από τον Πρόεδρο της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία, κ. Ιωάννη Βαρδακαστάνη, για τη διεθνή δράση της Συνομοσπονδίας.

**(κοινή συνεδρίαση με Διαρκή Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων)*

9. Συνεδρίαση της 21ης Μαΐου 2020

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Τα προβλήματα που αντιμετώπισαν τα άτομα με αναπηρία στη διάρκεια της κρίσης του κορωνοϊού.

Τα μέλη της Υποεπιτροπής ενημέρωσαν οι κύριοι και η κυρία: Γεώργιος Γεραπετρίτης, Υπουργός Επικρατείας, Δόμνα – Μαρία Μιχαηλίδου, Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και Ιωάννης Βαρδακαστάνης, Πρόεδρος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ).

10. Συνεδρίαση της 3ης Ιουνίου 2020

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Τουρισμός και άτομα με αναπηρία: ένα στοίχημα με κοινωνικές και οικονομικές προεκτάσεις.

Τα μέλη της Υποεπιτροπής ενημέρωσαν οι κύριοι και η κυρία: Θεοχάρης Θεοχάρης, Υπουργός Τουρισμού, Δόμνα – Μαρία Μιχαηλίδου, Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και Ιωάννης Βαρδακαστάνης, Πρόεδρος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ).

11. Συνεδρίαση της 20ης Ιουλίου 2020

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση από τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, κ. Κωνσταντίνο Χατζηδάκη και τον Γενικό Γραμματέα Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος, κ. Ευθύμιο Μπακογιάννη, για την υπουργική απόφαση σχετικά με την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία σε δημόσια και ιδιωτικά κτίρια.

Επίσης, στη συνεδρίαση παρέστησαν: ο κ. Ιωάννης Βαρδακαστάνης, Πρόεδρος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ) και η κυρία Μαρίλυ Χριστοφή, Εμπειρογνώμων Προσβασιμότητας – Τοπογράφος της ΕΣΑμεΑ.

12. Συνεδρίαση της 23ης Σεπτεμβρίου 2020

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Συζήτηση σχετικά με τη σύνταξη της Έκθεσης της Υποεπιτροπής και ορισμός Εισηγητών κατά θέματα.

III. ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

1. ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΤΟΥ ΟΗΕ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ: ΚΩΤΣΗΡΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

Α. Συνεδρίαση της 23ης Οκτωβρίου 2019, με θέμα ημερήσιας διάταξης: «Ενημέρωση για την Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη για την εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία».

Τα μέλη της Υποεπιτροπής ενημέρωσαν οι κύριοι και οι κυρίες: Ανδρέας Ποττάκης, Συνήγορος του Πολίτη, Ιωάννα Κουβαριτάκη, Μαρία Καραγεώργου, Ευανθία Μπενέκου, Ειδικοί Επιστήμονες στο Συνήγορο του Πολίτη και Κωνσταντίνος Γαργάλης, Ταμίας της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ) - Εκπρόσωπος της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Σωματείων Γονέων και Κηδεμόνων Ατόμων με Αναπηρία (ΠΟΣΓΚΑμεΑ).

Επισημάνσεις από τον κ. ΑΝΔΡΕΑ ΠΟΤΤΑΚΗ (Συνήγορο του Πολίτη):

- Η πρώτη σχετική Έκθεση, κατόπιν της ειδικής αρμοδιότητας, που ανετέθη με νόμο το 2017 (ν. 4488/2017) και καθόρισε τον Συνήγορο του Πολίτη ως πλαίσιο προαγωγής αναφορικά με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, με ειδικές αρμοδιότητες την παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης, τη διατύπωση γνώμης για τη συμβατότητα προωθούμενων δημόσιων πολιτικών σε κεντρικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο και για τη συμβατότητα της εθνικής νομοθεσίας με τις διατάξεις της Σύμβασης του Ο.Η.Ε..
- Συγκροτήθηκε ειδική ομάδα ειδικών επιστημόνων, με εξειδίκευση από διάφορους τομείς δράσης του Συνηγόρου του Πολίτη.
- Η Έκθεση είναι κωδικοποιημένη, με σκοπό να ακολουθήσει τη διάρθρωση της ίδιας της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία του Ο.Η.Ε., προκειμένου να είναι και ευχερέστερη η αξιοποίησή της και από την Κυβέρνηση και από το Εθνικό Κοινοβούλιο.
- Εξετάστηκαν, κατά άρθρο, πλημμέλειες, στρεβλώσεις, σε επίπεδο και της νομοθεσίας, αλλά και των δευτερογενώς κανονιστικών ρυθμίσεων, αλλά δεν παραλείφθηκε η διοικητική λειτουργία και πρακτική.

- Ενώ υπάρχουν σημαντικές νομοθετικές πρωτοβουλίες, που έχουν ληφθεί τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας, αυτές καθίστανται εν πολλοίς αλυσιτελείς, κυρίως λόγω της καθυστέρησης στην παραγωγή του δευτερογενούς ρυθμιστικού πλαισίου, που απαιτείται για την εφαρμογή των προνοιών τους.
- Η πολυετής δημοσιονομική και οικονομική κρίση, την οποία περνά η χώρα, δεν έχει επιτρέψει την πλήρη υλοποίηση δημοσίων πολιτικών, που θα διευκόλυναν την πλήρη απόλαυση των δικαιωμάτων των ΑμεΑ.
- Στη χώρα μας δεν υπάρχει αφενός ορισμός της αναπηρίας (τουλάχιστον ορισμός στο Σύνταγμα) και δεν υπάρχει και ορισμός της αναπηρίας στους νόμους, με τους οποίους μεταφέρθηκε το Ενωσιακό Δίκαιο (ν. 3304/2005 και στον πιο πρόσφατο, τον ν. 4443/2016).
- Το νομοθετικό πλαίσιο για την πρόσβαση σε παροχές του κοινωνικο-ασφαλιστικού και προνοιακού συστήματος και ειδικές προβλέψεις της εθνικής νομοθεσίας, σχετιζόμενες με θετικά μέτρα στην εκπαίδευση, την απασχόληση και άλλα, συνδέονται με τα ιατρικά κριτήρια.
- Ωστόσο, θα πρέπει να μεταβούμε στο λεγόμενο «κοινωνικό μοντέλο» της προσέγγισης του ζητήματος.
- Η ίση μεταχείριση και η μη διάκριση, μεταξύ άλλων και λόγω αναπηρίας στη χώρα μας, προστατεύεται μόνο στο πεδίο της απασχόλησης και της εργασίας.
- Καταγράφεται ατολμία του πρόσφατου νομοθετικού πλαισίου, του ν. 4443/2016, σε ό,τι αφορά ειδικά τη διεύρυνση του ρυθμιστικού πλαισίου, με τη συμπερίληψη τομέων δραστηριότητας πέραν της απασχόλησης και της εργασίας, όπως η εκπαίδευση, η κοινωνική προστασία, η παροχή αγαθών και υπηρεσιών, τουλάχιστον με την αξιοποίηση ειδικών θεσμικών εργαλείων, που προβλέπονται.
- Στο άρθρο 74, συγκεκριμένα, του ν. 4448/2017, προβλέπεται εξουσιοδοτική διάταξη για την εντός έτους, από τότε, έκδοση προεδρικού διατάγματος, με το οποίο θα επεκτεινόταν οριζόντια το εύρος της παρεχόμενης προστασίας, σε περιπτώσεις παραβίασης της αρχής της ίσης μεταχείρισης λόγω αναπηρίας, στους τομείς της εκπαίδευσης, της κοινωνικής προστασίας, της παροχής αγαθών και υπηρεσιών, αλλά το σχετικό Προεδρικό Διάταγμα δεν έχει ακόμη εκδοθεί από το 2017.
- Πρόσφατη νομοθετική πρωτοβουλία: ο ν. 4604/2019 για την ουσιαστική ισότητα των φύλων. Η έμφυλη διάσταση συμπεριλαμβάνεται στους παράγοντες που συνεκτιμώνται κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δημοσίων πολιτικών, για την ειδικότερη κατηγορία των γυναικών με αναπηρία.

- Παιδιά με αναπηρία: δυσχέρεια αποδοχής παιδιών με αναπηρία σε δημοτικούς βρεφονηπιακούς σταθμούς, με κύριο λόγο αυτού του φαινομένου την ανεπάρκεια του κατάλληλου και ειδικώς εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού.
- Στα ζητήματα της προσβασιμότητας: το θεσμικό μεν πλαίσιο υφίσταται, το δευτερογενές κανονιστικό πλαίσιο σε πολλές περιπτώσεις και πάλι υφίσταται, αλλά δεν εφαρμόζεται.
- Μέχρι τις 31/12/2020 πρέπει να εκδοθεί το Προεδρικό Διάταγμα, που θα ορίζει τις προδιαγραφές για τη σύνταξη και παρουσίαση αυτής της μελέτης προσβασιμότητας των κτιρίων.
- Η υποχρέωση αφορά, καταρχήν, τα κτίρια που στεγάζουν δημόσιες υπηρεσίες, όσα έχουν χρήσεις συνάθροισης κοινού, προσωρινής διαμονής, εκπαίδευσης, υγείας, κοινωνικής πρόνοιας, δικαιοσύνης, σωφρονισμού, αλλά και γραφεία εμπορίου, βιομηχανίας και βιοτεχνίας.
- Το αναμενόμενο και πάλι Προεδρικό Διάταγμα για τη μελέτη προσβασιμότητας θα επιτρέψει τη διαμόρφωση των κατάλληλων συνθηκών, ώστε να εναρμονιστεί η Ελληνική Πολιτεία με την ίδια της την υποχρέωση, όπως την έχει θεσπίσει η ίδια με νόμο.
- Προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία σε κοινόχρηστους χώρους: Υπάρχει η Υπουργική Απόφαση από το 2009, με την οποία θεσπίστηκαν ειδικές ρυθμίσεις για την εξυπηρέτηση των ατόμων με αναπηρία. Σε πολλές, όμως, περιπτώσεις, η εφαρμογή αυτών των ρυθμίσεων δεν είναι εφικτή, λόγω κακής ποιότητας κατασκευής των κοινόχρηστων χώρων, συναρμογής των οδών που τέμνονται, στενότητας ή ανυπαρξίας πεζοδρόμων.
- Προσβασιμότητα στα Δικαστικά Μέγαρα, διότι και αυτή σχετίζεται, πέραν από τις δυνατότητες προσβασιμότητας στο δομημένο περιβάλλον, και με την πρόσβαση ευρύτερα στη Δικαιοσύνη για τα άτομα με αναπηρία. Λόγω της παλαιότητας πολλών Δικαστικών Μεγάρων, άρα μη επαρκών προδιαγραφών, που θα μπορούσαν να τα καταστήσουν φιλικά και προσβάσιμα σε άτομα με αναπηρία, είτε και η ίδια η σκηνική διαρρύθμιση των χώρων των ακροατήριων και ούτω καθεξής, δημιουργούν σοβαρά προβλήματα σε όλα τα μέρη της Δικαιοσύνης, είτε αυτά είναι, φυσικά, πολίτες, αλλά ακόμα και στους ίδιους τους δικαστές.
- Προσβασιμότητα στα μέσα μεταφοράς: Ο στόλος είναι παλιάς τεχνολογίας, χωρίς τις κατάλληλες προδιαγραφές, που θα διευκόλυναν τη χρήση των μέσων αυτών από άτομα με αναπηρία. Πολλά από αυτά δεν έχουν ειδικές ράμπες επιβίβασης για αναπηρικά αμαξίδια.

- Προσβασιμότητα στο λεγόμενο ψηφιακό περιβάλλον: Παρά την πρόβλεψη, είναι λίγες ακόμη οι ιστοσελίδες που είναι πλήρως προσβάσιμες σε άτομα με αναπηρίες. Με τον ν. 4591/2019 έχει ενσωματωθεί η σχετική Οδηγία 2016/2012 για την προσβασιμότητα των ιστοτόπων και των εφαρμογών από οργανισμούς του δημοσίου τομέα. Αναμένεται η εφαρμογή του. Εδώ υπάρχει και το ζήτημα, φυσικά, του κόστους, της επιβάρυνσης, δηλαδή, όλων των δημόσιων οργανισμών, προκειμένου να μετατρέψουν τις ιστοσελίδες τους σε φιλικές προς τα άτομα με αναπηρία.
- Στην περίπτωση του ΟΑΕΔ, απουσιάζουν οι κατάλληλες μορφές υποστήριξης στην πλατφόρμα αυτή προς τα άτομα με αναπηρία, προκειμένου να διασφαλιστεί η πρόσβασή τους στην ηλεκτρονική πληροφορία και να αντιμετωπιστούν και οι δυσκολίες που θα έχουν κατά την υποβολή της αίτησής τους, με αποτέλεσμα πολλοί από τους συμπολίτες μας να μην έχουν τελικά τη δυνατότητα να υποβάλουν την αίτησή τους στον ΟΑΕΔ και έχει δεχτεί σχετικώς και αρκετές αναφορές.
- Σε ό,τι αφορά την ισότητα, στο άρθρο της Σύμβασης του Ο.Η.Ε. που αφορά την ισότητα ενώπιον του νόμου, το ένα ζήτημα έχει να κάνει με τη δικαιοπρακτική ικανότητα των ατόμων με αναπηρία. Γίνεται μια οριζόντια χρήση της δυνατότητας που παρέχει ο νομοθέτης για θέση των ατόμων αυτών σε πλήρη δικαστική συμπαράσταση, χωρίς να γίνεται, επίσης, αξιοποίηση και άλλων δυνατοτήτων, μερικής δικαστικής συμπαράστασης και ούτω καθεξής.
- Δυσκολίες που έχουν τα άτομα με αναπηρία να έχουν πρόσβαση σε κοινωνικές παροχές, με αποτέλεσμα να στερούνται δικαιώματα, διότι οι συγγενείς τους αδυνατούν να προβούν στο κόστος των δικαστικών ενεργειών που απαιτούνται, ώστε να εξασφαλιστεί η νομότυπη εκπροσώπησή τους.
- Θέματα των ατόμων με αναπηρία που βρίσκονται υπό κράτηση: με τον ν. 4274/2014 για την επιβολή της προσωρινής κράτησης για άτομα με αναπηρία άνω του 67% μόνο ως έσχατο μέσο, με απολύτως εξατομικευμένη αιτιολογία και τον ν. 4322/2015, με τον οποίο ρυθμίστηκαν θέματα που αφορούσαν την επεικέστερη μεταχείριση μεταξύ άλλων και κρατουμένων ΑμεΑ, με δυνατότητα υφ' όρων απόλυσης σε όλες τις κατηγορίες των ατόμων με αναπηρία και με κατ' οίκον έκτιση ποινής, υπό προϋποθέσεις.
- Ζητήματα της ακούσιας νοσηλείας: Υπήρχε ένα ζήτημα με τη μεταφορά των ψυχικά ασθενών προς τις Μονάδες Ψυχικής Υγείας. Αυτή γινόταν πολύ συχνά από ένστολους αστυνομικούς, με περιπολικό όχημα και όχι με ασθενοφόρο. Μερικές φορές δε, είχε καταγραφεί ότι αυτό γινόταν με δέσμευση με χειροπέδες των ατόμων αυτών. Θετική εξέλιξη το ότι έχει υπάρξει προμήθεια ενός στόλου δέκα νέων

ασθενοφόρων, προκειμένου να γίνεται η μεταφορά των ατόμων, στο πλαίσιο της ακούσιας νοσηλείας, σε Κέντρα Ψυχικής Φροντίδας.

- Ανεξάρτητη διαβίωση και ένταξη στην κοινωνία των ατόμων με αναπηρία, ιδίως στην παροχή διευκολύνσεων για την απόκτηση κατοικίας. Πλέον νέα δάνεια κοινωνικής στεγαστικής πολιτικής δεν παρέχονται από κανένα φορέα. Δίνονται, βέβαια, διευκολύνσεις στη ρύθμιση οφειλόμενων παλαιότερων δανείων, αλλά αυτό θα πρέπει να το ξαναδεί η Κυβέρνηση, διότι το ζήτημα της πρόσβασης σε ασφαλή και επαρκή κατοικία για τα άτομα με αναπηρία αποτελεί συνθήκη «εκ των ων ουκ άνευ» και για την απόλαυση και άλλων δικαιωμάτων.
- Υπηρεσίες Υγείας: Οι υπηρεσίες υγείας στη χώρα μας δεν εξειδικεύονται σε παροχές πρόληψης και αποκατάστασης και γενικότερα εξυπηρέτησης ατόμων με αναπηρία για γενικά προβλήματα υγείας, αλλά είναι περισσότερο εστιασμένες στις ανάγκες πιστοποίησης της αναπηρίας.
- Πρόσβαση στο χώρο της εργασίας: Βασικό θετικό μέτρο για τον σχεδιασμό για την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στην αγορά εργασίας αποτελούσε και αποτελεί ένας νόμος προ εικοσαετίας, ο ν. 2643, με τον οποίο ορίζονταν οι ποσοστώσεις για τις προσλήψεις των ατόμων με αναπηρία σε θέσεις που προκηρύσσονται στο Δημόσιο, αλλά και σε θέσεις του ιδιωτικού τομέα.
- Περιπτώσεις άνισης μεταχείρισης σε ό,τι αφορά την κοινωνική προστασία και πρόνοια. Βασικές συντάξεις αγροτών, οι οποίοι δεν λαμβάνουν προνοιακό επίδομα αναπηρίας, αν έχουν αναπηρία 67%, ενώ η παροχή αυτή χορηγείται σε ανασφάλιστους υπερήλικες, που λαμβάνουν το Κοινωνικό Επίδομα Αλληλεγγύης, ως ανασφάλιστοι, του ίδιου ποσού με τη βασική σύνταξη των παλαιών αγροτών. Μια αντίστοιχη περίπτωση άνισης μεταχείρισης καταγράφεται και στις παροχές παραπληγίας συνταξιούχων του Δημοσίου.
- Η εναρμόνιση του θεσμικού πλαισίου, αλλά και της διοικητικής δράσης, με τις πρόνοιες της Σύμβασης του Ο.Η.Ε. για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, θα πρέπει απαραίτητα να συμπορεύεται με στοχευμένες πρωτοβουλίες, τόσο για την ενημέρωση, όσο και για την ευαισθητοποίηση του συνόλου της κοινωνίας.

ΜΑΡΙΑ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ (Ειδική Επιστήμονας στον Συνήγορο του Πολίτη):

- Πρόταση προς το Υπουργείο Μεταφορών και όλα τα συναρμόδια Υπουργεία να υπάρξει μια αποδέσμευση του Δελτίου Προσωπικής Κινητικότητας. Να γίνει, δηλαδή, ένα «Personal Mobility» Δελτίο για ΑμεΑ, που να έχει σχέση μόνο με το άτομο με αναπηρία και με αυτό το άτομο με αναπηρία να μπορεί να μετακινείται με οποιοδήποτε μέσον, είτε είναι το αυτοκίνητό του, είτε είναι ταξί, είτε είναι μισθωμένο

όχημα, είτε είναι οτιδήποτε. Να μπορεί να χρησιμοποιείται, επίσης, για τη διέλευση των διοδίων κ.λπ. και να μπορεί να σταθμεύει, όπου είναι δυνατόν.

ΙΩΑΝΝΑ ΚΟΥΒΑΡΙΤΑΚΗ (Ειδική Επιστήμονας στον Συνήγορο του Πολίτη):

- Στο θέμα της ανεξάρτητης διαβίωσης και της ζωής στην κοινότητα, είναι σημαντικό να υπάρχουν υπηρεσίες στην κοινότητα.
- Υπηρεσίες ψυχικής υγείας και κοινωνικής προστασίας και γενικές, σε επίπεδο πρόληψης, με επαρκές κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό, αλλά και εξειδικευμένες για άτομα με αναπηρία, ενταγμένες μέσα σε αυτές, ώστε να προληφθεί η ιδρυματοποίηση των ανθρώπων αυτών, στο πλαίσιο που η οικογένεια μπορεί να φροντίζει και τους ενήλικους με αναπηρίες.
- Είναι σημαντικό να υπάρχει και μια εθνική στρατηγική, που θα βοηθήσει για τη μετάβαση της φροντίδας από τα ιδρύματα στην κοινότητα, αυτό που λέγεται «αποϊδρυματοποίηση».

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΑΡΓΑΛΗΣ (Ταμίας της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ) - Εκπρόσωπος της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Σωματείων Γονέων και Κηδεμόνων Ατόμων με Αναπηρία (ΠΟΣΓΚΑμεΑ)):

- Στην Έκθεση του Συνηγόρου, θίγονται σε μεγάλο βαθμό ζητήματα, στα οποία και η Έκθεση του Αναπηρικού Κινήματος έχει επικεντρωθεί.
- Επέκταση της αρχής της ίσης μεταχείρισης σε όλα τα πεδία πολιτικής, πέραν της εργασίας και της απασχόλησης.
- Προσβασιμότητα των ΑμεΑ, τόσο στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον, όσο και στο ψηφιακό περιβάλλον.
- Ισότητα ενώπιον του νόμου και τη μετάβαση από το σύστημα υποκαθιστόμενης λήψης αποφάσεων, που είναι σε ισχύ τώρα, στο σύστημα της υποστηριζόμενης λήψης αποφάσεων.
- Ίση πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στη Δικαιοσύνη.
- Επαναξιολόγηση της πρακτικής της ακούσιας νοσηλείας και συγκεκριμένα τη συμβατότητά της με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.
- Αποϊδρυματοποίηση, αλλά και αποφυγή της ιδρυματοποίησης.
- Άρση των εμποδίων, που τα άτομα με αναπηρία αντιμετωπίζουν, αναφορικά με τα δικαιώματά τους στην υγεία, στην εκπαίδευση, στην εργασία, στην κοινωνική προστασία, στην κοινωνική και πολιτική τους συμμετοχή.

- Προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων των πλέον ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, όπως γυναίκες με αναπηρία, παιδιά με αναπηρία, πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο με αναπηρία κ.λπ..

ΓΑΡΥΦΑΛΛΙΑ (ΛΙΑΝΑ) ΚΑΝΕΛΛΗ:

- Το κείμενο του Ο.Η.Ε. μπορεί να είναι καταπληκτικό, αλλά η εφαρμογή είναι προβληματική.
- Δεν επαρκεί σε τίποτα το προσωπικό.
- Στα άτομα με αναπηρία λείπουν οι βασικές αρχές της προσβασιμότητας, που είναι η παροχή δωρεάν κεντρικών υπηρεσιών.
- Θέλει έναν επαναπροσδιορισμό της έννοιας της προσβασιμότητας.
- Αν δεν ενταχθεί στους προϋπολογισμούς των αρμοδίων και συναρμοδίων Υπουργείων ειδικό κονδύλιο εφαρμογής πολιτικών, θα καταλήγουμε μόνο σε θεωρητική εναρμόνιση και δεν θα προχωρά η πρακτική εφαρμογή.

ΜΕΡΟΠΗ ΤΖΟΥΦΗ:

- Η κύρωση της Συνθήκης έγινε εντός του 2017 και είναι μια θετική νομοθετική πρωτοβουλία.
- Δεν αρκεί το ρυθμιστικό πλαίσιο. Χρειάζονται να υπάρξουν πολλές επιμέρους διατάξεις.
- Παιδιά με αναπηρία: Θέμα με την προσβασιμότητα στους νηπιακούς σταθμούς, λόγω της έλλειψης εξειδικευμένου προσωπικού. Από την καταγραφή που υπήρξε, για πάρα πολλά χρόνια, δεν υπήρχαν ούτε χώροι υγιεινής, ούτε προσβασιμότητα, σε ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των σχολείων, όλων των βαθμίδων, που έφθανε στο 70%.
- Στο κομμάτι της προσβασιμότητας, συνήθως, δίδεται έμφαση στο θέμα των κτιρίων και των μέσων μαζικής μεταφοράς.
- Προχώρησαν τα πράγματα στο ψηφιακό περιβάλλον, αλλά υπάρχει ένα θέμα κόστους υλοποίησης αυτών των υπηρεσιών.
- Το δημόσιο σύστημα υγείας προσφέρει ιατροφαρμακευτική περίθαλψη δωρεάν.
- Έχουν υλοποιηθεί αρκετά πράγματα που αφορούν τις φυλακές. Το νοσοκομείο των φυλακών, το οποίο ήταν νοσοκομείο που ανήκε στο ΕΣΥ και υπό την εποπτεία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, περνάει στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη.
- Προσβασιμότητα: ένα θέμα είναι το ζήτημα της έρευνας και εάν συμμετέχουν ή όχι τα Πανεπιστήμια. Το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων είναι ένα από αυτά, που έχει αναθέσει στον αρμόδιο Αντιπρύτανη ένα πρόγραμμα εδώ και μία διετία - τριετία και συνεργάζεται με την ΕΣΑμεΑ, το οποίο θα αφορά στην προσβασιμότητα των

φοιτητών και των εργαζομένων με αναπηρία. Τώρα δημιουργείται και μια βιβλιοθήκη, η οποία έχει ως στόχο να βοηθήσει στην παροχή του απαραίτητου υλικού για άτομα με αναπηρία. Ενώ στις μικρότερες βαθμίδες προβλέπεται να υπάρχουν τα αντίστοιχα βιβλία για ανθρώπους με τυφλότητα, αυτό, στα διάφορα Πανεπιστήμια, είναι «τεμαχισμένο» και δεν υπάρχει ένας οργανωμένος τρόπος, πράγμα που δημιουργεί προβλήματα προσβασιμότητας σε άτομα που είναι σε πανεπιστημιακές σπουδές.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΑΡΓΑΛΗΣ (Ταμίας της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ) – Εκπρόσωπος της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Σωματείων Γονέων και Κηδεμόνων Ατόμων με Αναπηρία (ΠΟΣΓΚΑμεΑ)):

- Η ΕΣΑμεΑ έχει καταθέσει Εθνικό Σχέδιο Δράσης, πλην της Εκθέσεως, με τα θέματα που την αφορούν και στο Γραφείο του Πρωθυπουργού.
- Υπάρχει μεγάλο πρόβλημα όσον αφορά την προσβασιμότητα στην ενημέρωση, σε πολλά θέματα που αφορούν τα άτομα με αναπηρία.
- Ο ν. 4488/2017, στο άρθρο 67, αναφέρει επίσημη αναγνώριση της ελληνικής νοηματικής γλώσσας και υποχρέωση όλων των καναλιών, για να υπάρχει προσβασιμότητα και δελτία στη νοηματική γλώσσα με υπότιτλους.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ – ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ:

Τα δομικά προβλήματα των ΑμεΑ να αντιμετωπιστούν με στρατηγικό σχεδιασμό, ελαχιστοποίηση της γραφειοκρατίας, με απλούστευση των διαδικασιών, με απλές και φιλικές ψηφιακές υπηρεσίες, εύκολη προσβασιμότητα παντού.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΟΤΤΑΚΗΣ (Συνήγορος του Πολίτη):

- Η νομοθεσία, σε μεγάλο βαθμό, υπάρχει, αλλά δεν εφαρμόζεται, είτε διότι υπάρχουν προβλήματα και κόστος, αλλά και διότι υπάρχει έλλειμμα σε ένα δευτερογενές κανονιστικό πλαίσιο, το οποίο θα εξειδικεύσει τις πρόνοιες, τις νομοθετικές.
- Να υπάρξει μια συνολικά στενότερη συνεργασία της Ανεξάρτητης Αρχής με το Κοινοβούλιο.
- Σε πάρα πολλές άλλες χώρες, ο Συνήγορος αποτελεί μέρος του Κοινοβουλίου. Είναι Κοινοβουλευτικός Συνήγορος.

ΜΑΡΙΑ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ (Ειδική Επιστήμονας στον Συνήγορο του Πολίτη):

- Το ζήτημα των φροντιστών: οι περισσότεροι φροντιστές είναι στο σπίτι, είναι η οικογένεια, που αναλαμβάνουν την προστασία.
- Στον δημόσιο τομέα έχουν προβλεφθεί κάποιες ειδικές άδειες, δηλαδή οι οικογένειες που φροντίζουν ΑμεΑ, γονείς, σύζυγοι, έχουν μειωμένο ωράριο εργασίας αρχικά και μετά έχουν κάποιες ειδικές άδειες, οι οποίες σχετίζονται με το άτομο με αναπηρία. Δεν προβλέπεται κάτι σχετικά με τη δική τους ιδιότητα ως φροντιστών και με το γεγονός ότι αυτό τους επιβαρύνει υπέρμετρα.
- Το βάρος αυτό πέφτει στις πλάτες των γυναικών, οι οποίες κατά 99% είναι οι φροντίστριες και εξ αυτού του λόγου και η επαγγελματική τους και η προσωπική τους ζωή υποφέρει τα μέγιστα.
- Στον ιδιωτικό τομέα τα πράγματα είναι ακόμη χειρότερα, διότι δεν υπάρχει καν αυτή η νομοθεσία. Οπότε, εκεί, ο άνθρωπος που φροντίζει ΑμεΑ κινδυνεύει να απολυθεί.

B. Συνεδρίαση της 2ας Δεκεμβρίου 2019, με θέμα ημερήσιας διάταξης:
«Ενημέρωση των μελών των Επιτροπών από τους κ.κ. Peter Svetina, Human Rights Ombudsman of the Republic of Slovenia, Ivan Šelih, Deputy Ombudsman of the Republic of Slovenia και Ανδρέα Ποττάκη, Συνήγορο του Πολίτη, σχετικά με τα θέματα των ατόμων με αναπηρία».

(Κοινή Συνεδρίαση με Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης)

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΟΤΤΑΚΗΣ (Συνήγορος του Πολίτη):

- Τόσο στον ιδιωτικό, όσο και στον δημόσιο τομέα, υπάρχει, ενδεχομένως, ένα θεσμικό πλαίσιο προστασίας των ατόμων με αναπηρία, με δυνατότητες θετικών μέτρων, για την πρόσληψή τους, για την απόκτηση εργασίας ή απασχόλησης. Ωστόσο, αυτό και στον δημόσιο, αλλά και στον ιδιωτικό τομέα, φαίνεται ότι έχει ατονήσει. Οι περισσότερες από τις προκηρύξεις δεν τηρούνται (τα ποσοστά που θα πρέπει να καλύπτονται από άτομα που έχουν αναπηρία).
- Δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζεται η κρίση, την οποία πέρασε η χώρα μας, ως ένα άλλοθι, για να μην εφαρμόζονται πραγματικά ουσιαστικές πολιτικές, οι οποίες θα επιτρέψουν στα άτομα με αναπηρία να έχουν μια ομαλή ένταξη στο κοινωνικό γίνεσθαι, στην εργασία, στην κοινωνική ζωή.
- Η Εθνική Αντιπροσωπεία, με τη συνδρομή τη δική μας, θα πρέπει να εστιάσει σε καίρια ζητήματα που απασχολούν τα άτομα με αναπηρία και να συνδράμει στην άσκηση πίεσης και προς την Εκτελεστική Εξουσία, προκειμένου να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για την εναρμόνιση του θεσμικού μας πλαισίου, αλλά και την εφαρμογή των κατάλληλων πολιτικών, προκειμένου να είμαστε πλήρως εναρμονισμένοι και με τις πρόνοιες της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.
- Με παράκληση της Προέδρου, απεστάλησαν συγκεκριμένα μέτρα, που θα μπορούσαν να ληφθούν άμεσα από την Κυβέρνηση, προκειμένου, ειδικά σε θέματα προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία, να υπάρξει μια ουσιαστική βελτίωση της κατάστασής τους.

PETER SVETINA (Human Rights Ombudsman of the Republic of Slovenia):

- 3.200 διαμαρτυρίες κάθε χρόνο, οι οποίες αφορούν διάφορους θεσμούς, την Κυβέρνηση, τους Δήμους και τα λοιπά.

- Ανιχνεύονται περίπου 200 παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, περισσότερες εκ των οποίων αφορούν στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης, των διακρίσεων, διοικητικά θέματα, δικαιώματα παιδιών, λειτουργίας της Αστυνομίας, περιβαλλοντικά ζητήματα ειδικού ενδιαφέροντος, περιορισμό της ανθρώπινης ελευθερίας, θέματα στέγασης και τα λοιπά.
- Υπάρχει καθήκον απασχόλησης αναπήρων ανθρώπων, για να πληρούνται οι ποσοτώσεις, υποστηριζόμενη απασχόληση, ειδικές θέσεις στις εταιρίες για άτομα με αναπηρία, επιχορήγηση μέρους του μισθού, χρήση εργασιακών πόρων και οικονομικές πρωτοβουλίες για εργοδότες που απασχολούν άτομα με αναπηρία.
- Ο εργοδότης πρέπει να απασχολεί αρκετούς ανθρώπους με αναπηρία. Όταν ο εργοδότης δεν απασχολεί αρκετούς ανθρώπους με αναπηρία, τότε θα πρέπει να καταβάλει μια συνδρομή στο εθνικό ταμείο γι' αυτόν τον σκοπό.
- Η αποκατάσταση στην εργασία είναι δικαίωμα των προσώπων με αναπηρία που αυτήν τη στιγμή δεν απασχολούνται. Τα τελευταία πέντε χρόνια, πάνω από 4.000 άνθρωποι με αναπηρία συμπεριελήφθησαν σε προγράμματα αποκατάστασης προς απασχόληση.
- Υπάρχει και προστατευμένη απασχόληση. Υπάρχουν 63 ειδικά κέντρα για ανθρώπους με αναπηρία, στα οποία απασχολούνται άνθρωποι με βαριές αναπηρίες. 700 άτομα απασχολούνται σε τέτοια κέντρα απασχόλησης. Τα κέντρα έχουν δικαίωμα αποκατάστασης, μέρος του μισθού και αυτό εξαρτάται από τις δυνατότητες που υπάρχουν. Δεν έχει σχέση με το πόσο βαριά είναι η αναπηρία του προσώπου, αλλά με το ποσοστό της δυνατότητας για εργασία.
- Αυτό το μοντέλο δεν είναι ιατρικό, είναι κοινωνικό. Οι άνθρωποι με αναπηρία αξιολογούνται ανάλογα με το πόσο ικανοί είναι και όχι με το πόσο μεγάλη είναι η αναπηρία τους. Το περιβάλλον είναι προστατευμένο και αυτό σημαίνει ότι υπάρχει επαγγελματική και τεχνική υποστήριξη για τα άτομα αυτά. Ο εργοδότης και το εργασιακό περιβάλλον λαμβάνουν αρωγή.
- Υπάρχει εξατομικευμένο πλάνο στήριξης για ανθρώπους με αναπηρία και πρέπει να χρησιμοποιείται από κάθε εργοδότη που το δημιουργεί.
- Υπάρχει απασχόληση ανθρώπων με αναπηρία σε εταιρείες για ανάπηρους ανθρώπους. Αυτές ονομάζονται κοινωνικές εταιρείες. Μια εταιρεία για ανάπηρα πρόσωπα είναι μια εταιρεία που, καθ' όλη την περίοδο του επιχειρηματικού έτους, προσλαμβάνει τουλάχιστον 40% άτομα με αναπηρία. Υπάρχουν πάνω από 200 εταιρείες για άτομα με αναπηρία, που απασχολούν περίπου 8.000 - 9.000 άτομα.

ΣΟΦΙΑ ΒΟΥΛΤΕΨΗ (Προεδρεύουσα των Επιτροπών):

- Στη Σλοβενία υπάρχει ένα πολύ ολοκληρωμένο σύστημα για την εργασία των ατόμων με αναπηρία.
- Στην Ελλάδα η ποσόστωση εφαρμόζεται, με κάποιον τρόπο, στον δημόσιο τομέα.
- Στον ιδιωτικό τομέα, όμως, δεν έχουμε αυτήν την ασφαλιστική δικλίδα, που αναφέρθηκε από τον Συνήγορο.
- Πολύ χρήσιμη αυτή η ενημέρωση, για να τη μεταφέρουν οι Επιτροπές και στο Υπουργείο Εργασίας και στον ΟΑΕΔ, με σκοπό να υπάρξει και κάποια νομοθετική πρωτοβουλία.

IVAN SELIH (Deputy Ombudsman of the Republic of Slovenia):

- Ο βασικός στόχος του έργου του Συνηγόρου του Πολίτη στον Εθνικό Μηχανισμό Πρόληψης είναι να βοηθηθούν άνθρωποι, οι οποίοι στερούνται της ελευθερίας τους και βρίσκονται σε μία κατάσταση που θα μπορούσε να οδηγήσει σε κακομεταχείριση ή και σε άλλες ακατάλληλες εκφάνσεις μεταχείρισης.
- Βασική προτεραιότητα οι προληπτικές επισκέψεις σε θεσμούς. Πραγματοποίηση επισκέψεων σε τακτική βάση, πέραν των φυλακών, των αστυνομικών τμημάτων και σε ψυχιατρικά νοσοκομεία, κοινωνικά κέντρα περίθαλψης και άλλα τέτοια ιδρύματα.
- Με βάση τις επισκέψεις, γίνονται συστάσεις, για να βελτιωθεί η κατάσταση στα συγκεκριμένα ιδρύματα.
- Βασικά προβλήματα στους χώρους κοινωνικής προστασίας: ο υπερπληθυσμός και η υπερπληρότητα.

ΘΕΑΝΩ ΦΩΤΙΟΥ:

- Το 15% των θέσεων που προκηρύσσονται στο Δημόσιο να καταλαμβάνονται από άτομα με αναπηρίες.
- Χρηματοδότηση επιχειρήσεων που απασχολούν άτομα με αναπηρία, με εξαιρετικά καλά αποτελέσματα και στον τομέα της εστίασης, αλλά όχι μόνο, όπου τα σχολικά γεύματα της χώρας μας δίδονται σε ΚΟΙΝΣΕΠ, δηλαδή σε κοινωνικές επιχειρήσεις με άτομα με αναπηρίες κατά 30%. Ετοιμάζουν, δηλαδή, τα σχολικά γεύματα αυτές οι επιχειρήσεις, οι οποίες χρηματοδοτούνται σε ανοικτό διαγωνισμό από το Κράτος, αλλά σε ξεχωριστό διαγωνισμό ειδικά για τις ΚΟΙΝΣΕΠ.
- Επιδόματα περίπου 800 εκατομμύρια ευρώ τον χρόνο, μόνον για επιδόματα των αναπήρων, χωρίς οι συντάξεις αναπηρίας και χωρίς άλλα θέματα, ειδικότερα, μέσα

στα ιδρύματα, δηλαδή τα ποσοστά που πληρώνουμε για τις Στέγες Υποστηριζόμενες Διαβίωσης κ.λπ..

- Προ-πιλοτική εφαρμογή του ηλεκτρονικού φακέλου του αναπήρου, που θα αξιολογηθεί από διεθνείς οργανισμούς. Ο ηλεκτρονικός φάκελος αναπηρίας έχει ένα ερωτηματολόγιο, με βάση τις διεθνείς προδιαγραφές και πάλι, που καθορίζει τις ανάγκες του αναπήρου, δηλαδή ποιες πλέον ανάγκες έχει και όχι αν είναι ικανός για απασχόληση, αλλά τι επιπλέον πρέπει να του προσφέρει το Κράτος. Είναι μια διαφορετική λογική και αυτή είναι η κοινωνική αξιολόγηση της αναπηρίας.

ΜΕΡΟΠΗ ΤΖΟΥΦΗ:

- Υπάρχει κατακερματισμός των υπηρεσιών και είχε αποδειχθεί ότι αυτό λειτουργούσε ως τροχοπέδη και για να υπάρχουν ενιαίες πολιτικές, αλλά και για οργανώνονται μακροπρόθεσμες δράσεις για την αναπηρία.
- Σημαντικό θέμα η μη ύπαρξη αξιόπιστων στατιστικών καταγραφών και δεδομένων. Αυτό δυσκολεύει πολύ τον σχεδιασμό των πολιτικών για τους ανθρώπους με αναπηρία.
- Άλλα θέματα που πρέπει να προωθηθούν: η ελληνική νοηματική γλώσσα θεωρήθηκε ισότιμη με την ελληνική γλώσσα, όπως η ελληνική γραφή Braille και πρέπει να ελεγχθεί πώς τα ΜΜΕ συμμορφώνονται με αυτές τις επιλογές και προχωρούν παρακάτω.
- Σε κάποια επόμενη φάση, το Σύνταγμα πρέπει να αναθεωρηθεί, ώστε να περιλαμβάνει τον σωστό ορισμό της αναπηρίας.
- Στα χρόνια της κρίσης, προφανώς, οι άνθρωποι με αναπηρία είναι αυτοί που πλήττονται περισσότερο. Έγινε μια σοβαρή προσπάθεια να κρατηθούν τόσο τα επιδόματα, όσο και οι δομές και να δοθεί μια ιδιαίτερη έμφαση στο εκπαιδευτικό σύστημα, που είχε πολλές αδυναμίες.
- Δημιουργήθηκαν και ειδικές δομές, που είναι χρήσιμες για τα παιδιά με αναπηρία, οι οποίες είναι τα δευτεροβάθμια ειδικά επαγγελματικά κέντρα και τα γυμνάσια και λύκεια, με την πρόβλεψη τα παιδιά αυτά να έχουν επαγγελματικά δικαιώματα ισότιμα με των παιδιών που αποφοιτούν από την επαγγελματική και τεχνική εκπαίδευση.

ANNA MANH - ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

- Η Σλοβενία έχει κάνει σημαντικό έργο, αν και είναι μια μικρή χώρα.
- Τα προβλήματα των ανθρώπων με αναπηρία θέλουν μια πιο μεθοδευμένη αντιμετώπιση. Μάλιστα, τα άτομα που έχουν υπερβεί κάποιο όριο ηλικίας και έχουν

ξεφύγει από το στενό οικογενειακό περιβάλλον, είναι δύσκολο να έχουν ανθρώπους, που να τους φροντίζουν.

- Θα πρέπει να υπάρξει μεγαλύτερο ενδιαφέρον σε αυτούς τους ανθρώπους, που δεν έχουν δίπλα τους συγγενείς τους, ούτως ώστε να φροντίσουν κάποια θέματα.
- Η Τοπική Αυτοδιοίκηση έρχεται πρώτη αντιμέτωπη και με τους πολίτες και με τους δημότες και είναι οι πρώτοι που εισπράττουν τα προβλήματά τους.

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ:

- Τέτοιες συνεδριάσεις είναι μια πολύ σημαντική ευκαιρία, ώστε και η Ελλάδα να μιμείται θετικά παραδείγματα.
- Ένα τα σημαντικότερα προβλήματα, που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία, είναι το πρόβλημα της προσβασιμότητας.
- Παρόλο που υπάρχει το νομοθετικό πλαίσιο και νομοθετική εναρμόνιση με το αντίστοιχο ευρωπαϊκό πλαίσιο, σε επίπεδο εφαρμογής και πολιτικής, υπάρχουν ακόμη δομικά κενά.
- Δεν έχουν ληφθεί τα κατάλληλα μέτρα και δεν έχει εφαρμοστεί η κατάλληλη πολιτική ως προς την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε δημόσιες υπηρεσίες, στο φυσικό περιβάλλον, στην πληροφορία και στην επικοινωνία.

ΜΑΡΙΟΡΗ (ΜΑΡΙΕΤΤΑ) ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ:

- Η πλειοψηφία των πολιτών, συνήθως, όταν ακούει για αναπηρία, σκέφτεται το πρόβλημα της κινητικής αναπηρίας και τους τυφλούς. Υπάρχει, όμως, σειρά ατόμων και κυρίως μεγαλύτερης ηλικίας, με νευρολογικά και άλλα νοσήματα, όπως η νόσος Alzheimer κ.λπ..
- Υπάρχει μια Οδηγία της Ε.Ε., η οποία περιορίζεται, κατά κάποιον τρόπο, επί του παρόντος, στο να δίνονται άδειες από τη δουλειά τους στα άτομα που φροντίζουν κάποια ανάπηρα άτομα.
- Πρέπει να συζητηθεί πώς αυτό μπορεί να διευρευνηθεί, διότι είναι γεγονός ότι δεν είναι δυνατόν όλα τα άτομα με αναπηρία είτε να μπουν σε κάποιες υποδομές, είτε να μπουν σε ιδρύματα.
- Είμαστε στην εποχή που τα άτομα γερνούν μόνα τους, σε πολύ μεγάλο αριθμό. Είναι σοβαρό θέμα ατομικών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων πλέον το πώς θα δοθούν κάποια κίνητρα στους ανθρώπους που μπορούν να φροντίζουν τους συγγενείς τους ή κάποιους ανθρώπους από το ευρύτερο περιβάλλον τους.

- Στη νόσο Alzheimer, χρειάζεται όχι ένα, αλλά τουλάχιστον δύο άτομα να φροντίζουν τα άτομα που πάσχουν από αυτήν. Και όταν λείπει η άμεση οικογένεια, αυτό είναι πολύ μεγάλο πρόβλημα.
- Πρέπει να υπάρξουν προτάσεις, ώστε να διευρυνθεί αυτή η Οδηγία.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ – ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ:

- Χρειάζονται άμεσα μέτρα, για να έχουν τα άτομα με αναπηρία ίσες ευκαιρίες με τους υπόλοιπους σε ό,τι αφορά την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία.
- Να βελτιωθεί η προσβασιμότητά τους σε ιστοσελίδες δημόσιων και ιδιωτικών επιχειρήσεων, που αφορούν την επιχειρηματικότητα.
- Να προωθηθούν υφιστάμενες καινοτόμες συσκευασίες, που ήδη υπάρχουν στο εξωτερικό και στη χώρα μας, οι οποίες είναι εύκολα προσβάσιμες σε άτομα με αναπηρία.
- Να δοθούν κίνητρα σε εργοδότες - που τώρα δεν υπάρχουν - για την απασχόληση ατόμων με αναπηρία.
- Στελέχη επιχειρήσεων να εκπαιδεύονται κατάλληλα σε ό,τι αφορά νέες τεχνικές συναλλαγής με άτομα με αναπηρία.
- Από πλευράς Πολιτείας, να γίνουν δράσεις υποστήριξης ατόμων με αναπηρία για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων.
- Τα παραδείγματα από τη Σλοβενία αποδεικνύουν την επιτυχία που είχαν στις επιχειρήσεις των αναπήρων. Πρέπει να ακολουθήσουμε και εμείς αυτό το παράδειγμα.
- Πρόγραμμα δράσης, που θα μπορούσε να ονομασθεί «Διαβίωση κατ' Οίκον», για την επιδότηση παρεμβάσεων προσβασιμότητας σε κατοικίες ατόμων με αναπηρία, που ως σκοπό θα έχει την προώθηση της ανεξάρτητης διαβίωσης.
- Σειρά δράσεων με σκοπό τη συμμόρφωση των μεταφορικών μας συστημάτων στα δικαιώματα των επιβατών που έχουν αναπηρία, που αποτελεί, επίσης, συμμόρφωση στις απαιτήσεις των Ευρωπαϊκών Κανονισμών και στις αντίστοιχες Οδηγίες.
- Υπηρεσίες εξυπηρέτησης ατόμων με αναπηρία στα αεροδρόμια και στους λιμένες της χώρας, κάτι που σήμερα είναι ανύπαρκτο.
- Να δημιουργηθούν άμεσα υπηρεσίες στοχευμένης μετακίνησης ατόμων με αναπηρία, εντός και εκτός αστικού ιστού.
- Να υποστηριχτούν παρεμβάσεις αποκατάστασης της προσβασιμότητας κτιρίων που είναι ανοικτά για το κοινό, κάτι που απαιτεί, άλλωστε, και ο Νέος Οικοδομικός Κανονισμός.

- Προώθηση δράσεων σχετικά με τη βελτίωση της προσβασιμότητας αστικών αξόνων, σε υποβαθμισμένες περιοχές ή και σε περιοχές που έχουν εμβληματικό χαρακτήρα ή ειδική δυναμική.
- Οι προτάσεις αυτές είναι σαφές ότι βελτιώνουν σημαντικά τη ζωή αυτών των ανθρώπων, την καθημερινότητά τους και γι' αυτό επιβάλλεται να υλοποιηθούν άμεσα.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΟΤΤΑΚΗΣ (Συνήγορος του Πολίτη):

- Θα κατατεθούν ολοκληρωμένες προτάσεις για το πώς θα μπορούσε να ενσωματωθεί, με μεγαλύτερη πληρότητα, το Ενωσιακό πλαίσιο που υφίσταται για τους φροντιστές στην ελληνική έννομη τάξη.
- Αίτημα προς την κυρία Πρόεδρο και δι' αυτής προς τα μέλη της Επιτροπής, για πιο στενό συντονισμό του προγραμματισμού της Υποεπιτροπής για τα Θέματα των Ατόμων με Αναπηρία με το Συνήγορο του Πολίτη, προκειμένου ο Συνήγορος να είναι σε θέση να υποβάλει συγκεκριμένες προτάσεις, είτε ενίσχυσης, είτε εμπλουτισμού, είτε αλλαγής του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου και των εφαρμοζόμενων πολιτικών, οι οποίες θα μπορούν να προωθούνται κατόπιν και από το Εθνικό Κοινοβούλιο.
- Δεν είναι τόσο πολύ το πλαίσιο, το οποίο λείπει, σε πολλές περιπτώσεις. Είναι, ίσως, οι στρεβλώσεις κατά την εφαρμογή του, οι οποίες έχουν επισημανθεί και φυσικά είναι εύλογο, θέλουν και χρόνο, είναι και ζητήματα νοοτροπίας μέσα, που εμφιλοχωρούν και επηρεάζουν την εφαρμογή του υφιστάμενου πλαισίου. Έχουν γίνει και συγκεκριμένες επισημάνσεις για τις βελτιώσεις που έχουν επέλθει το τελευταίο διάστημα στο υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο.
- Έχει ενδιαφέρον να ακουστεί αυτό το μοντέλο των θετικών πολιτικών του παραδείγματος της Δημοκρατίας της Σλοβενίας. Η ανεργία μεταξύ των ατόμων με αναπηρία, σε σχέση με τη γενικότερη ανεργία στη Σλοβενία, είναι πολύ μικρότερη, διότι με τις πολιτικές που έχουν υιοθετηθεί και υλοποιούνται στον δημόσιο, αλλά και στον ιδιωτικό τομέα και τα κίνητρα που δίνονται ή και τα αντικίνητρα, πλέον, υπάρχει σχεδόν καθολική απασχόληση των ατόμων που δύνανται να εργαστούν.

ΣΟΦΙΑ ΒΟΥΛΤΕΨΗ (Προεδρεύουσα των Επιτροπών):

- Είμαστε, σε έναν βαθμό, διαφορετικά μοντέλα, αλλά κάπου μπορούν να συντηρηθούν.
- Στη Σλοβενία το ποσοστό ανεργίας μεταξύ αναπήρων και μη αναπήρων είναι τέτοιο, ώστε να είναι μικρότερο στους αναπήρους.
- Το γεγονός ότι έχουν δώσει έμφαση στο θέμα των εταιριών του ιδιωτικού τομέα, πιθανόν, να είναι κάτι που πρέπει να εξετάσει και η Ελλάδα.

- Πρέπει να βελτιώσουμε, όσον αφορά στο θέμα της εργασίας των ατόμων με αναπηρία, το δικό μας μοντέλο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΜΙΝΗΣ:

- Ο Συνήγορος του Πολίτη, ως θεσμός, ως Ανεξάρτητη Αρχή, μπορεί να υποβάλλει Εκθέσεις, μετά από αίτηση της Βουλής.
- Οπότε, αυτό μπορεί να προσλάβει τη μορφή μιας Έκθεσης, που να απευθύνεται στη Βουλή, για να μπορέσει μετά και η Κυβέρνηση και η Βουλή να ασκήσουν τη νομοθετική πρωτοβουλία τους.

Συμπεράσματα:

- Ενώ υπάρχουν σημαντικές νομοθετικές πρωτοβουλίες, που έχουν ληφθεί τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας, αυτές καθίστανται, εν πολλοίς, αλυσιτελείς, κυρίως λόγω της καθυστέρησης στην παραγωγή του δευτερογενούς ρυθμιστικού πλαισίου, που απαιτείται για την εφαρμογή των προνοιών τους. Συνεπώς, απαιτείται ταχύτερη παραγωγή του δευτερογενούς ρυθμιστικού πλαισίου.
- Απαιτείται ορισμός της αναπηρίας, τόσο στο Σύνταγμα, όσο και στους νόμους, με τους οποίους μεταφέρθηκε το Ενωσιακό Δίκαιο (ν. 3304/2005 και στον πιο πρόσφατο, τον ν. 4443/2016).
- Το νομοθετικό πλαίσιο για την πρόσβαση σε παροχές του κοινωνικο-ασφαλιστικού και προνοιακού συστήματος και ειδικές προβλέψεις της εθνικής νομοθεσίας, σχετιζόμενες με θετικά μέτρα στην εκπαίδευση, την απασχόληση και άλλα, συνδέονται με τα ιατρικά κριτήρια. Ωστόσο, θα πρέπει να μεταβούμε στο λεγόμενο «κοινωνικό μοντέλο» της προσέγγισης του ζητήματος.
- Επιπλέον, η ίση μεταχείριση και η μη διάκριση, μεταξύ άλλων και λόγω αναπηρίας, στη χώρα μας, προστατεύεται μόνο στο πεδίο της απασχόλησης και της εργασίας. Θα πρέπει να υπάρξει διεύρυνση του ρυθμιστικού πλαισίου, με τη συμπερίληψη τομέων δραστηριότητας πέραν της απασχόλησης και της εργασίας, όπως η εκπαίδευση, η κοινωνική προστασία, η παροχή αγαθών και υπηρεσιών, τουλάχιστον με την αξιοποίηση ειδικών θεσμικών εργαλείων, που προβλέπονται. Άρση των εμποδίων που τα άτομα με αναπηρία αντιμετωπίζουν, αναφορικά με τα δικαιώματά τους στην υγεία, στην εκπαίδευση, στην εργασία, στην κοινωνική προστασία, στην κοινωνική και πολιτική τους συμμετοχή.

- Στα ζητήματα της προσβασιμότητας, το θεσμικό μεν πλαίσιο υφίσταται, το δευτερογενές κανονιστικό πλαίσιο σε πολλές περιπτώσεις και πάλι υφίσταται, αλλά δεν εφαρμόζεται. Προσβασιμότητα των ΑμεΑ, τόσο στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον, όσο και στο ψηφιακό περιβάλλον.
- Απαραίτητη η λήψη πρωτοβουλιών για την ανεξάρτητη διαβίωση και την ένταξη στην κοινωνία των ατόμων με αναπηρία, ιδίως στην παροχή διευκολύνσεων για την απόκτηση κατοικίας. Το ζήτημα της πρόσβασης σε ασφαλή και επαρκή κατοικία για τα άτομα με αναπηρία αποτελεί συνθήκη «εκ των ων ουκ άνευ» και για την απόλαυση και άλλων δικαιωμάτων.
- Εξαιρετικά σημαντική η πρόσβαση στον χώρο της εργασίας: Βασικό θετικό μέτρο για τον σχεδιασμό, για την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στην αγορά εργασίας, αποτελούσε και αποτελεί ένας νόμος, προ εικοσαετίας, ο ν. 2643, με τον οποίο ορίζονταν οι ποσοστώσεις για τις προσλήψεις των ατόμων με αναπηρία σε θέσεις που προκηρύσσονται στο Δημόσιο, αλλά και σε θέσεις του ιδιωτικού τομέα. Έχει ενδιαφέρον να ακουστεί αυτό το μοντέλο των θετικών πολιτικών του παραδείγματος της Δημοκρατίας της Σλοβενίας. Η ανεργία μεταξύ των ατόμων με αναπηρία, σε σχέση με τη γενικότερη ανεργία στη Σλοβενία, είναι πολύ μικρότερη, διότι, με τις πολιτικές που έχουν υιοθετηθεί και υλοποιούνται στον δημόσιο, αλλά και στον ιδιωτικό τομέα και τα κίνητρα που δίνονται ή και τα αντικίνητρα, πλέον, υπάρχει σχεδόν καθολική απασχόληση των ατόμων που δύνανται να εργαστούν.
- Ενίσχυση των υπηρεσιών ψυχικής υγείας και κοινωνικής προστασίας σε επίπεδο πρόληψης, με επαρκές κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό, αλλά και παροχή εξειδικευμένων για άτομα με αναπηρία υπηρεσιών, ενταγμένων μέσα σε αυτές, ώστε να προληφθεί η ιδρυματοποίηση των ανθρώπων αυτών, στο πλαίσιο που η οικογένεια μπορεί να φροντίζει και τους ενήλικους με αναπηρίες.
- Εθνική στρατηγική, που θα βοηθήσει για τη μετάβαση της φροντίδας από τα ιδρύματα στην κοινότητα, αυτό που λέγεται «αποϊδρυματοποίηση».
- Λήψη νομοθετικών πρωτοβουλιών για το ζήτημα των φροντιστών των ατόμων με αναπηρία.
- Να υπάρξει μια συνολικά στενότερη συνεργασία του Συνηγόρου του Πολίτη με το Κοινοβούλιο και τις Επιτροπές του.
- Η Εθνική Αντιπροσωπεία θα πρέπει να εστιάσει σε καίρια ζητήματα που απασχολούν τα άτομα με αναπηρία και να συνδράμει στην άσκηση πίεσης και προς την Εκτελεστική Εξουσία, προκειμένου να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για την εναρμόνιση του θεσμικού μας πλαισίου, αλλά και την εφαρμογή των κατάλληλων πολιτικών, προκειμένου να είναι η Ελλάδα πλήρως εναρμονισμένη και με τις πρόνοιες της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.

- Η εναρμόνιση του θεσμικού πλαισίου, αλλά και της διοικητικής δράσης, με τις πρόνοιες της Σύμβασης του Ο.Η.Ε. για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, θα πρέπει απαραίτητως να συμπορεύεται με στοχευμένες πρωτοβουλίες, τόσο για την ενημέρωση, όσο και για την ευαισθητοποίηση του συνόλου της κοινωνίας.

2. ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΠΑΝΤΟΥ – ΤΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΘΕΜΑ ΠΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ (ΚΤΙΡΙΑ, ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ)

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ: ΚΩΤΣΗΡΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ ΑΝΝΑ, ΚΕΦΑΛΑ ΜΑΡΙΑ-
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ, ΤΖΟΥΦΗ ΜΕΡΟΠΗ, ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ,
ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ-ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ, ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

Α. Συνεδρίαση της 26ης Νοεμβρίου 2019, με θέμα ημερήσιας διάταξης:
«Ενημέρωση από τον Γενικό Γραμματέα Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού
Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, κ. Ευθύμιο
Μπακογιάννη, για την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία σε δημόσια
και ιδιωτικά κτίρια».

*Στη συνεδρίαση παρέστησαν και οι κυρίες: Αυγή Βάσση και Καλλιόπη Παπαδάκη,
Διευθύντρια του Γραφείου και Συνεργάτιδα του Γενικού Γραμματέα Χωρικού
Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος, αντίστοιχα και Μαρίλυ Χριστοφή,
Εμπειρογνώμων Προσβασιμότητας – Τοπογράφος της Εθνικής Συνομοσπονδίας
Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ).*

Κατά την εισήγησή του, ο Γενικός Γραμματέας, κ. Ευθύμιος Μπακογιάννης,
υπογράμμισε ότι το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας έχει σκοπό την
αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στα αστικά κέντρα, καθώς, αυτήν τη στιγμή, οι πόλεις
μας είναι μη φιλικές και δημιουργούν πάρα πολλά προβλήματα στη μετακίνηση και
στην πρόσβαση των ανθρώπων που έχουν θέματα με την αναπηρία.

Ενημέρωσε, επίσης, την Υποεπιτροπή ότι ήδη το Υπουργείο έχει θεσμοθετημένη
Επιτροπή Προσβασιμότητας, η οποία συνεδριάζει δύο φορές το μήνα, προκειμένου να
ετοιμάσει όλα αυτά τα εργαλεία που χρειάζονται, για να προσαρμοστούμε στη νέα
εποχή. Σε συνεργασία με την ΕΣΑμεΑ, έχει ξεκινήσει η εκπόνηση μιας Εθνικής
Στρατηγικής για την Προσβασιμότητα, με έμφαση στην κλιματική αλλαγή.
Ακολουθούνται οι παγκόσμιοι στόχοι που έχουν τεθεί από τον Οργανισμό Ηνωμένων
Εθνών για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας έχει συσχέτιση με τον Στόχο 3, που αφορά
στην καλή υγεία και την ευημερία, τον Στόχο 8, για αξιοπρεπή εργασία και οικονομική
ανάπτυξη, τον Στόχο 9, που έχει να κάνει με το κομμάτι της καινοτομίας και των

υποδομών, τον Στόχο 10, που αφορά στις λιγότερες ανισότητες στον κόσμο και προφανώς και στο αστικό περιβάλλον, καθώς και τον Στόχο 11, που αφορά στις βιώσιμες πόλεις και κοινότητες. Οι παραπάνω Στόχοι του ΟΗΕ συνδέονται με το ζήτημα της προσβασιμότητας, λαμβάνοντας υπόψη ότι είναι πολύ κρίσιμη η ενεργοποίηση αυτού του πληθυσμού, που σήμερα νιώθει εγκλωβισμένος μέσα στα σπίτια του και δεν έχει ίσες ευκαιρίες να ζήσει, με τον τρόπο που ζούμε όλοι οι άλλοι.

Ο Γενικός Γραμματέας επεσήμανε ότι αυτήν τη στιγμή υπάρχει συμβατικός σχεδιασμός ως προς την προσβασιμότητα, δηλαδή ο σχεδιασμός του περιβάλλοντος και των αγαθών απευθύνεται, κυρίως, στις ανάγκες του μέσου χρήστη και έτσι δημιουργείται μια πρώτη διάκριση, η οποία ενδεχομένως φέρει αλυσιδωτές διακρίσεις. Αυτό σημαίνει ότι ο κόσμος μας είναι προσαρμοσμένος στο πώς θα εξυπηρετήσει το μεγαλύτερο ποσοστό της κοινωνίας, αφήνοντας έξω ένα πολύ σημαντικό μέρος, που έχει να κάνει με τα άτομα με αναπηρία.

Κάνοντας μια αναφορά στους σχετικούς νόμους που έχουν θεσμοθετηθεί από το συγκεκριμένο Υπουργείο από το 1985 και οι οποίοι προσπαθούν να ενεργοποιήσουν το ζήτημα της προσβασιμότητας, ο Γενικός Γραμματέας ενημέρωσε την Υποεπιτροπή ότι το 1985 το ΥΠΕΧΩΔΕ είχε εντάξει στη νομοθεσία του τα ζητήματα των ΑμεΑ και των εμποδιζόμενων ατόμων. Επίσης, εκπονήθηκε η Οδηγία Σχεδιασμού Γραφείου Μελετών για Άτομα με Αναπηρία, το γνωστό «Σχεδιάζοντας για Όλους». Με το Π.Δ. 27/1999, στον Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας έχουν ενσωματωθεί διατάξεις και του «Σχεδιάζοντας για Όλους», αλλά μπήκαν και οι πρώτες διατάξεις που έχουν να κάνουν με τις προσβάσεις στα κτίρια.

Στη συνέχεια, ήλθε η απόφαση Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΠΕΚΑ), η 52907/2009, η οποία ισχύει μέχρι σήμερα και η οποία θέτει ειδικές ρυθμίσεις για την εξυπηρέτηση των ΑμεΑ σε κοινόχρηστους χώρους και οικισμούς, που προορίζονται για την κυκλοφορία των πεζών. Εδώ, για πρώτη φορά, μπήκαν «εργαλεία», τα οποία δεν έχουν βάλει χαρακτηρισμούς, όπου καθορίζουν υποχρεωτικότητα στον δημόσιο χώρο. Από το 2009, μέχρι σήμερα, ούτε το 1% των πεζοδρομίων, σε όλη τη χώρα, στο αστικό περιβάλλον, δεν έχει προσαρμοστεί σε αυτήν την Απόφαση Υπουργού Περιβάλλοντος.

Στη συνέχεια, ήρθε η απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος το 2011, σχετικά με υποχρεώσεις και μέτρα για την ασφαλή διέλευση των πεζών κατά την εκτέλεση εργασιών σε κοινόχρηστους χώρους, πόλεων και οικισμών, που προορίζονται για την κυκλοφορία των πεζών, ένα μέτρο που το βλέπουμε πάρα πολύ στο εξωτερικό. Έπειτα, ήρθε ο ν. 4030/2011, που είναι ο νέος τρόπος έκδοσης αδειών δόμησης, ο οποίος συμπληρώθηκε με τον Νέο Οικοδομικό Κανονισμό. Εδώ, για πρώτη φορά,

μπήκε η έννοια του αυθαίρετου κτιρίου, όταν δεν έχει πρόσβαση σε άτομο με αναπηρία.

Για να έχει ουσία το παραπάνω, πρέπει, εκτός από το προσβάσιμο κτίριο, να υπάρχει και προσβάσιμο πεζοδρόμιο. Απαιτείται, λοιπόν, μια συνέργεια. Σε αυτό το πνεύμα, ο Νέος Οικοδομικός Κανονισμός έθετε το 2020 ως ημερομηνία προσαρμογής. Επομένως, θεωρείται ότι μέχρι την 31/12/2020 πρέπει να έχει γίνει προσαρμογή των δημόσιων κτιρίων, αλλά και των ιδιωτικών, που έχουν την ειδική χρήση, σε αυτό το νέο καθεστώς της πρόσβασης και της προσβασιμότητας.

Ο Γενικός Γραμματέας, κ. Μπακογιάννης, τόνισε ότι σύμφωνα με την παραπάνω αναδρομή προκύπτει ότι το θεσμικό πλαίσιο, στο οποίο η χώρα μας προσπαθεί να ενσωματώσει τα άτομα με αναπηρία, στην καθημερινότητα του αστικού περιβάλλοντος, υπάρχει από το 1985. Τόνισε τη μεγάλη συμβολή της ΕΣΑμεΑ σε αυτό και συγκεκριμένα της κυρίας Χριστοφή, Εμπειρογνώμονα Προσβασιμότητας – Τοπογράφου της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ), η οποία έχει πολύ μεγάλη εμπειρία επάνω στο αντικείμενο.

Προφανώς, υπάρχουν και πάρα πολλά προβλήματα εφαρμογής της νομοθεσίας, τεχνικά και οικονομικά, γι' αυτό το Υπουργείο, σε συνεργασία με την ΕΣΑμεΑ και με την Επιτροπή Προσβασιμότητας, αποφάσισε να φτιαχτεί ένας Οδηγός, με χαμηλού κόστους λύσεις προσαρμογής του υφιστάμενου δομημένου περιβάλλοντος, δηλαδή των κτιρίων που σήμερα βρίσκονται στα αστικά κέντρα, με διάφορες κατηγορίες. Η εφαρμογή της νομοθεσίας έχει άμεσες θετικές επιπτώσεις στο 10% του πληθυσμού, δηλαδή περίπου ένα εκατομμύριο εκατό χιλιάδες πολίτες είναι αυτοί που θα δουν ένα άμεσο όφελος. Παράλληλα, θα βελτιωθεί ουσιαστικά το δομημένο περιβάλλον, γιατί, μαζί με τα άτομα με αναπηρία, θα επωφεληθεί και μια σειρά από άλλες κατηγορίες πληθυσμού, που σήμερα είναι εγκλωβισμένοι ή που υποχρεώνονται, ακόμη και για μικρού μήκους μετακινήσεις, να παίρνουν το αυτοκίνητό τους (γονείς με παιδικά καρότσια, παιδιά που πηγαίνουν σε κοντινό σχολείο και τα πεζοδρόμια είναι επικίνδυνα κ.λπ.). Θα οδηγηθούμε, λοιπόν, σε μια γενικότερη αλλαγή του αστικού περιβάλλοντος.

Όταν ερωτήθηκε από την Πρόεδρο της Υποεπιτροπής, κυρία Βούλτεψη, για το θέμα του κόστους ανάλογων έργων, ο Γενικός Γραμματέας, κ. Μπακογιάννης, απάντησε ότι υπάρχουν δαπάνες που πρέπει να γίνουν από τις δημόσιες υπηρεσίες, δηλαδή από το κόστος των προϋπολογισμών των ΟΤΑ. Υπάρχουν δαπάνες που μπορούν να γίνουν μαζί με την ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων, κάτι που συζητείται αυτήν την περίοδο με το ΕΣΠΑ, να ενταχθεί και ένα κομμάτι μικρής δαπάνης, που έχει να κάνει με την προσβασιμότητα. Επίσης, υπάρχει το εργαλείο του «Πράσινου Ταμείου», ώστε να

παρθούν κάποια μέτρα, κυρίως για τους ΟΤΑ, όπου συναντώνται οι μεγαλύτερες δυσκολίες. Πέραν του οικονομικού, όμως, πρέπει να γίνει και μια διαχείριση πολιτικής φύσεως (διαπλάτυνση πεζοδρομίου – που παρκάρω; – αντιδράσεις από καταστηματαρχες κ.λπ.).

Για το θέμα του κόστους, όσον αφορά τα ιδιωτικά κτίρια, η υποχρέωση είναι στους ιδιώτες και ο έλεγχος, ο οποίος θα γίνεται από τον Ελεγκτή Δόμησης, που θα δίνει, όπως δίνει τώρα, βεβαίωση αυθαιρέτου ή αντίστοιχα την ταυτότητα του κτιρίου. Αυτή η βεβαίωση αυθαιρέτου θα περιλαμβάνει μέσα και τον έλεγχο της προσβασιμότητας. Αυτό είναι το κομμάτι του κόστους των ιδιωτικών κτιρίων. Στα κτίρια που είναι δημόσια, για την ευθύνη του ελέγχου αναζητείται ένας μηχανισμός, διότι τα δημόσια κτίρια, όπως τα ΚΕΠ, ελέγχονται κεντρικά. Για τα άλλα δημόσια κτίρια, οι δημοτικές υπηρεσίες παίρνουν έναν έλεγχο λειτουργικότητας.

Κλείνοντας, ο κ. Μπακογιάννης τόνισε ότι, εκτός από την ιδιωτική πρωτοβουλία στα ιδιωτικά κτίρια, στα δημόσια κτίρια θα υπάρξουν κάποια εργαλεία χρηματοδότησης, τα οποία θα βγάλει το Υπουργείο, για να βοηθηθούν να προσαρμοστούν στην Οδηγία για τα άτομα με αναπηρία. Το ίδιο και στο αστικό περιβάλλον.

Κατά την τοποθέτησή της, η κυρία Βάσση, Διευθύντρια του Γραφείου του Γενικού Γραμματέα Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος, του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, έδωσε μερικά στατιστικά στοιχεία, στα οποία, όπως υπογράμμισε, είμαστε φοβερά ελλιπείς και ως χώρα, αλλά και γενικότερα. Τα τελευταία στατιστικά που έχουμε είναι του 2009, από μία έρευνα της ΕΣΑμεΑ, στο πλαίσιο της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας «EQUAL». Στις δημόσιες υποδομές για την κίνηση της πόλης δήλωσαν ότι μόνο το 13% είναι πολύ ευχαριστημένοι από αυτές. Αντίστοιχα, το 13,2% είναι πολύ ικανοποιημένοι από την πρόσβαση στις ιδιωτικές και δημόσιες υπηρεσίες, δηλαδή 1,5 στους 10 ουσιαστικά. Αντίστοιχα, για το σχολείο, το 18,8% είναι ικανοποιημένο, ενώ το 30% δεν είναι καθόλου ικανοποιημένο.

Στις υποδομές το 16,2% είναι ικανοποιημένο, ενώ το 37,2% δεν είναι καθόλου. Στα μέσα μαζικής μεταφοράς, αντίστοιχα, είναι ικανοποιημένοι από την πρόσβαση το 16,1% και δεν είναι σχεδόν το 40%, ενώ στους χώρους πολιτισμού και ψυχαγωγίας είναι ικανοποιημένοι το 17,6% και καθόλου ικανοποιημένοι το 32%.

Όταν μιλάμε για πληθυσμό με αποκλεισμούς στο δομημένο περιβάλλον, το ΤΕΕ Θράκης είχε κάνει μια έρευνα το 2011, που μας δείχνει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό είναι ουσιαστικά άτομα από 19 ως 59 ετών, με διάφορα προβλήματα, που μπορούν να τα αποκλείσουν από το δομημένο περιβάλλον. Τα ΑμεΑ είναι μόνο το 9%. Δεν μιλάμε,

δηλαδή, μόνο για ΑμεΑ, μιλάμε για ένα μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού που αφορούν οι αποκλεισμοί στο δομημένο περιβάλλον.

Στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών αναφέρεται ρητά ότι το δικαίωμα πρόσβασης είναι κατοχυρωμένο. Παρόλα αυτά, το πρόβλημα είναι ότι στην πράξη υπάρχουν περιορισμοί στην πρόσβαση με διαφοροποιήσεις κατά τομέα. Ως προς τη συμμόρφωση του νομοθετικού πλαισίου με τις διεθνείς συνθήκες και με το θεσμικό πλαίσιο της Ε.Ε., έχουμε αντιμετωπίσει πολύ μεγάλο πρόβλημα, γιατί η διασπορά των ρυθμίσεων για την αναπηρία και την προσβασιμότητα βρίσκεται σε πλήθος νομικών κειμένων. Αντίστοιχα, υπάρχει μια έλλειψη ειδικού μηχανισμού ελέγχου και πιστοποίησης και μερική εφαρμογή της νομοθεσίας. Η νομοθεσία που έχουμε αφορά στο σύνολο της χώρας, αλλά υπάρχει αποσπασματική εφαρμογή στις αγροτικές περιοχές. Υπάρχει ένας πολύ ικανοποιητικός αριθμός θεσμικών κειμένων, αλλά υπάρχουν οικονομικά ζητήματα, που δυσχεραίνουν την εφαρμογή τους. Αντίστοιχα, στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών προβλέπεται η πρόσβαση στην πληροφορία. Παρόλα αυτά, σήμερα η πλειονότητα των δημόσιων ιστοσελίδων είναι μη προσβάσιμη.

Κατά την τοποθέτησή της στην Υποεπιτροπή, η κυρία Παπαδάκη, Συνεργάτης του Γραφείου του Γενικού Γραμματέα Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος, του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, αναφέρθηκε στις καινούργιες πολιτικές πρωτοβουλίες, που έχουν να κάνουν με τον δημόσιο χώρο και με τα κτίρια και τα θέματα της προσβασιμότητας. Από τον φετινό Σεπτέμβρη, λοιπόν, του 2019, ανταποκρινόμενοι στην ανάγκη που υπάρχει, ξεκίνησε η δουλειά για τη σύνταξη ενός Εθνικού Σχεδίου για την Προσβασιμότητα στο φυσικό και στο δομημένο περιβάλλον, το Εθνικό Σχέδιο για την Προσβασιμότητα με έμφαση στην κλιματική αλλαγή. Ταυτόχρονα, ενεργοποιήθηκε ξανά η Επιτροπή Προσβασιμότητας, η οποία υπήρχε στο Υπουργείο, αλλά ήταν σε μια φάση «ηρεμίας», προκειμένου να υπάρχει ένα συγκεκριμένο Σχέδιο Δράσης, το οποίο να περιλαμβάνει κανονιστικές ρυθμίσεις και επικαιροποίηση του θεσμικού πλαισίου.

Ήδη, κάποιες από τις αποφάσεις που έχουμε, μπορούν να γίνουν πιο σύγχρονες, πιο καινούργιες, να συμπεριλάβουν καινούργια πράγματα. Έχουμε μια εμπειρία από το παρελθόν, έχουμε μια εμπειρία, για παράδειγμα, για το τι συμβαίνει με τους οδηγούς τυφλών, εάν έτσι όπως εφαρμόστηκαν, τελικά, εξυπηρετούν το σκοπό τους ή αν δεν τον εξυπηρετούν και πρέπει να το ξαναδούμε από την αρχή. Να υπάρξει θεσμοθέτηση κινήτρων και δομών και μηχανισμών ελέγχου. Να δημιουργηθεί προσβάσιμη ιστοσελίδα πληροφόρησης. Να μπορεί, δηλαδή, κανείς, μέσα από την ιστοσελίδα του Υπουργείου, να μαθαίνει οτιδήποτε του χρειάζεται και αυτή η ιστοσελίδα να

απευθύνεται και σε ανθρώπους με προβλήματα όρασης, με νοητικά προβλήματα κ.λπ. και να υπάρξει ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης του δημόσιου στελεχιακού δυναμικού.

Ένα ζήτημα, λοιπόν, είναι ο δημόσιος τομέας να μπορεί να κάνει πραγματικά τη δουλειά του, σε επίπεδο μελέτης, σε επίπεδο επίβλεψης, σε επίπεδο εφαρμογής της νομοθεσίας και ταυτόχρονα να υπάρξει ένα πρόγραμμα ευαισθητοποίησης του κοινού και του πολίτη, με διάφορους τρόπους, ούτως ώστε αυτό όλο να γίνει κτήμα του και να το θέλει. Η προσβασιμότητα δεν είναι μόνο κοινωνικό δικαίωμα, είναι και περιβαλλοντική υποχρέωση και με αυτό το πνεύμα δουλεύεται αυτό το σχέδιο.

Η κυρία Παπαδάκη ανέλυσε το γενικό πλαίσιο του σχεδίου, το οποίο, όπως τόνισε, ξεκινά από τρεις βασικούς τομείς. Υπάρχει το ευρωπαϊκό πλαίσιο και υπάρχει, αντίστοιχα, το εθνικό πλαίσιο, αυτό που έχουμε σήμερα. Αυτό πρέπει να περάσει σε μια εθνική στρατηγική, που να καλύψει τυχόν κενά, να επικαιροποιήσει, να συνεφέρει κ.λπ.. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει ταυτόχρονα σε τρεις τομείς (στα έργα, στα μέτρα και στις δράσεις) να προταθούν και να υλοποιηθούν πράγματα.

Κατά συνέπεια, γίνεται προσπάθεια, ούτως ώστε να γίνουν προσβάσιμα το φυσικό και το δομημένο περιβάλλον, οι υπηρεσίες, οι διαδικασίες και οι προμήθειες και ταυτόχρονα να ενεργοποιηθεί ο κοινωνικός έλεγχος, η ευαισθητοποίηση και η εκπαίδευση.

Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να φτιαχτεί ένα πλαίσιο συνεκτικό, για έναν σχεδιασμό συνολικό, ο οποίος να άρει τις αντικρουόμενες παρεμβάσεις που υπάρχουν αυτήν τη στιγμή και ο στόχος είναι αυτή η εθνική στρατηγική να αποτελέσει ένα εργαλείο υποστήριξης λήψης αποφάσεων, από δω και μπρος, χάραξης πολιτικής, να βοηθήσει τον επενδυτικό σχεδιασμό και την προετοιμασία των όποιων έργων.

Οι βασικές κατευθύνσεις της πολιτικής σε αυτό το σχέδιο, μέχρι στιγμής, είναι ότι πρέπει να ενσωματωθούν τα θέματα της προσβασιμότητας και της κλιματικής αλλαγής στον κυβερνητικό σχεδιασμό και αντίστοιχα και στις τομεακές πολιτικές των Υπουργείων, ότι πρέπει να υπάρχει μια ολιστική προσέγγιση και ένας βελτιωμένος συντονισμός της Διοίκησης.

Την Επιτροπή ενημέρωσε και η κυρία Μαρίλυ Χριστοφή, Εμπειρογνώμων Προσβασιμότητας - Τοπογράφος της ΕΣΑμεΑ. Η κυρία Χριστοφή επιβεβαίωσε ότι ως χώρα έχουμε μια πολύ καλή νομοθεσία και ότι στην παρούσα φάση η συνεργασία της Συνομοσπονδίας με το αντίστοιχο Υπουργείο είναι άριστη. Επεσήμανε ότι ο σημερινός Υπουργός είναι εκείνος που πέρασε, με εισήγησή του, στους Ευρωπαϊκούς Κανονισμούς για το ΕΣΠΑ, την υποχρέωση οτιδήποτε χρηματοδοτείται να είναι

σύμφωνο και να ικανοποιεί τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία, ενώ ο Γενικός Γραμματέας είναι γνώστης αυτών των θεμάτων.

Κατά την τοποθέτησή της στην Υποεπιτροπή, η κυρία Χριστοφή σημείωσε ότι η Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Θέματα Εφαρμογής της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία είχε θέσει, όσον αφορά την προσβασιμότητα, ως βασική παρατήρηση, το γεγονός ότι η χώρα δεν διαθέτει Εθνικό Σχέδιο για την Προσβασιμότητα, παρότι τα θέματα προσβασιμότητας έχουν μπει στο τραπέζι από τη δεκαετία του '80. Ενώ, λοιπόν, υπάρχει καλό θεσμικό πλαίσιο, αντιμετωπίζουμε ως χώρα πρόβλημα στην εφαρμογή αυτού, διότι δεν έχουμε ελεγκτικούς μηχανισμούς. Για τα παραπάνω ευθύνεται η έλλειψη κουλτούρας στο συγκεκριμένο θέμα, όπως και η έλλειψη γνώσης των στελεχών της Δημόσιας Διοίκησης σε θέματα προσβασιμότητας. Πρέπει να επεκταθεί η επιμόρφωση και η κατάρτισή τους, ούτως ώστε να καταλάβουν γιατί πραγματικά γίνονται οι διάφορες παρεμβάσεις και σε τι εξυπηρετούν.

Σε ο, τι αφορά τις δαπάνες για τις συγκεκριμένες παρεμβάσεις, η κυρία Χριστοφή επεσήμανε ότι υπάρχουν μελέτες, σε χώρες που έχουν προχωρήσει πολύ περισσότερο από εμάς στα θέματα προσβασιμότητας, οι οποίες δείχνουν ότι, εάν κανείς επιβάλλει την προσβασιμότητα από τα αρχικά στάδια των μελετών και των κατασκευών, το κόστος αυτό δεν ξεπερνά το 0,5% του συνολικού προϋπολογισμού. Οι εκ των υστέρων παρεμβάσεις σε υφιστάμενα κτίρια ή υφιστάμενους χώρους ανεβάζουν το κόστος. Όμως, δεν είναι ένα κόστος που δεν αντιμετωπίζεται, συν το γεγονός ότι πλέον υπάρχουν όλα αυτά τα χρηματοδοτικά εργαλεία, τα οποία, αξιοποιούμενα σωστά, μπορούν να βοηθήσουν σε αυτές τις παρεμβάσεις.

Μια σημαντική παράμετρος είναι οι ίδιοι οι επιχειρηματίες, οι οποίοι πρέπει να αντιληφθούν ότι είναι προς όφελός τους να κάνουν προσβάσιμες τις επιχειρήσεις τους. Αυτό θα τους βοηθήσει να ανοιχτούν σε καινούργιες αγορές όσον αφορά τον τουρισμό. Ο τουρισμός των ατόμων με αναπηρία έχει μια τάση ανοδική, αφορά έναν πολύ μεγάλο αριθμό νέων πελατών, οι οποίοι είναι καλύτεροι από τους υπόλοιπους πελάτες, από την άποψη ότι ξοδεύουν περισσότερα χρήματα, προκειμένου να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους και να μπορέσουν να ευχαριστηθούν και αυτοί, αντίστοιχα, διακοπές.

Ως βασικό πρόβλημα σημείωσε το ότι υπάρχουν πολλά Υπουργεία που νομοθετούν και βγάζουν κάποιες αποφάσεις σχετικά με την προσβασιμότητα, οι οποίες, στην ουσία, αναιρούν το βασικό θεσμικό πλαίσιο, που συντάσσει και προωθεί το Υπουργείο Περιβάλλοντος. Είναι η πρώτη φορά, όμως, που υπάρχει η διάθεση να υπάρξει ένα Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Προσβασιμότητα και να γίνουν κάποια βήματα, κάποιες

βελτιώσεις, που θα μας κάνουν να αισιοδοξούμε ότι θα μπορούμε και εμείς στην ευρωπαϊκή λογική.

Ανέφερε, επίσης, ως σημαντική έλλειψη, μέχρι στιγμής, το τι γίνεται σε περίπτωση εκτάκτων αναγκών. Κανένα κτίριο στην Ελλάδα δεν είναι προσβάσιμο για διαφυγή ατόμων με αναπηρία. Αυτό είναι ένα πολύ σημαντικό ζήτημα, το οποίο δεν αφορά μόνο στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, αλλά και στο Υπουργείο Πολιτικής Προστασίας. Είναι ένα θέμα που το έχει θέσει η ΕΣΑμεΑ, η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και η Επιτροπή του ΟΗΕ. Δεν αφορά μόνο τη χώρα μας, είναι ένα γενικότερο θέμα.

Η κυρία Τζούφη, από την Αξιωματική Αντιπολίτευση (ΣΥ.ΡΙΖ.Α.), τόνισε την αναγκαιότητα μιας εθνικής στρατηγικής, που θα επιχειρεί τον κεντρικό συντονισμό σε επίπεδο Υπουργείων, αλλά και τον περιφερειακό συντονισμό σε επίπεδο Δήμων και Περιφέρειας, ο οποίος θα ενισχύεται και από τις περιφερειακές οργανώσεις της ΕΣΑμεΑ. Πρότεινε να ανιχνευτούν πολιτικές καλής και κακής πρακτικής, προκειμένου να διαμορφωθεί αποτελεσματικά το πεδίο δράσης.

Αναφέρθηκε, ενδεικτικά, στο θετικό παράδειγμα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, όπου το έτος 2016, μετά από απόφαση της Συγκλήτου, αποφασίστηκε η υποστήριξη των φοιτητών και των εργαζομένων ΑμεΑ του Πανεπιστημίου, σε συνεργασία με την ΕΣΑμεΑ. Μετά από τη χαρτογράφηση των φοιτητών που έχρηζαν υποστήριξης, διαμορφώθηκε το οργανωτικό πλαίσιο και σχεδιάστηκαν οι κατάλληλες μορφές παρέμβασης, ώστε οι φοιτητές ΑμεΑ να μπορούν να ολοκληρώσουν επιτυχώς την πρακτική τους άσκηση, αλλά και να υποστηριχθούν στην εργασιακή τους ένταξη.

Σχετικά με τη χωρική προσβασιμότητα, αναπτύχθηκαν προδιαγραφές πρόσβασης και χρήσης των χώρων και των υπηρεσιών του Πανεπιστημίου. Μελετήθηκε η κτιριακή και υλικοτεχνική υποδομή. Συνάφθηκε ειδική σύμβαση για διαμόρφωση μακετών πρόσβασης κτιρίων σε μορφή Braille, σχεδιάστηκε η μετακίνηση από και προς το Πανεπιστήμιο και η χρήση των κρίσιμων υπηρεσιών, όπως η βιβλιοθήκη, τα γυμναστήρια και οι χώροι των εκδηλώσεων. Διαμορφώθηκε ανάλογη ιστοσελίδα και προωθήθηκαν συνεργασίες με επαγγελματικούς, κοινωνικούς και θεσμικούς φορείς, σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Από την προσπάθεια αυτή προέκυψε η Μονάδα Προσβασιμότητας και Κοινωνικής Στήριξης Φοιτητών στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, η οποία, με τριμελές προσωπικό, προσφέρει καθημερινά τη βοήθεια που χρειάζονται τα άτομα με αναπηρία και προσβασιμότητα, όπως στα συγγράμματα σε γραφή Braille κ.λπ..

Τέλος, η κυρία Τζούφη ανέφερε ότι στη Σύνοδο των Πρυτάνεων εισηγήθηκε και έγινε αποδεκτή η δημιουργία Εθνικού Δικτύου Πανεπιστημίων, που θα ασχολείται με τα θέματα των φοιτητών και των εργαζομένων ΑμεΑ μέσα στα πανεπιστήμια, με προοπτική τη διασύνδεση αυτών με εκείνα του εξωτερικού.

Ο κ. Μπουτσικάκης, από τη Νέα Δημοκρατία, κατά την εισήγησή του, τόνισε τη σημασία δημιουργίας ενός μηχανισμού ελέγχου όλων αυτών των καταστάσεων, ο οποίος να διευκολύνει τα ΑμεΑ, τις μητέρες, οι οποίες πηγαίνουν τα παιδιά τους σχολείο και οποιονδήποτε άλλον μπορεί να επωφεληθεί από αυτές τις καλές πρακτικές.

Η κυρία Αλεξοπούλου, από την Ελληνική Λύση, επισήμανε ότι η προσβασιμότητα και η διευκόλυνση των ΑμεΑ αποτελεί ζήτημα ανθρωπισμού. Αν και η προσβασιμότητα δεν έχει λάβει όλη την προσοχή που της αξίζει, εν τούτοις, αποτελεί την πρωταρχική προϋπόθεση, ώστε τα άτομα με αναπηρία να ζουν ανεξάρτητα και να συμμετέχουν πλήρως και ισότιμα στην κοινωνία. Τόνισε, επίσης, ότι τα περιβαλλοντικά εμπόδια, η απουσία υποστηρικτικών αγαθών και υπηρεσιών, σε συνδυασμό, πάντα, με τις προκαταλήψεις και τον κοινωνικό στιγματισμό, οδηγούν τα άτομα με αναπηρία στην κοινωνική απομόνωση, καθιστώντας τα «αόρατα» για όλη την υπόλοιπη κοινωνία.

Η κυρία Αδαμοπούλου, από το ΜέΡΑ25, επισήμανε ότι τα βασικά προβλήματα, τα οποία συνάγουμε από την όλη ενημέρωση, είναι το κόστος, η μη εφαρμογή της νομοθεσίας και η έλλειψη ελεγκτικών μηχανισμών.

Συμπεραίνουμε από τα παραπάνω ότι χρειάζεται μια εκστρατεία ενημέρωσης, ενώ, παράλληλα, υπάρχει η φροντίδα και η πρόληψη από πλευράς Υπουργείου, ώστε να επιμορφωθεί το στελεχιακό δυναμικό του δημόσιου τομέα. Χρειάζεται η επιμόρφωση των τεχνικών, η ενημέρωση της κοινωνίας, η ενημέρωση των επιχειρηματιών, ούτως ώστε όλοι να αντιληφθούν το «γιατί γίνονται αυτά τα πράγματα» και να τα στηρίξουν.

Οι γενικοί στόχοι του Εθνικού Σχεδίου Προσβασιμότητας είναι να υπάρχει ένας οριζόντιος χαρακτήρας, που να μην αφορά μόνο τα θέματα του Υπουργείου Περιβάλλοντος, αλλά να άπτονται και των ενδιαφερόντων άλλων Υπουργείων. Να έχει εύλογες προσαρμογές, με όρους οικονομικής εφικτότητας, δηλαδή να συσχετίσουμε τις μελέτες με χρηματοδοτικά εργαλεία, ώστε να μπορούν να υλοποιηθούν. Θα έχει κοινά πρότυπα και προδιαγραφές.

Στόχος είναι, επίσης, οι αρμοδιότητες και οι διαδικασίες υλοποίησης, οι διαδικασίες και ο μηχανισμός εθνικής παρακολούθησης, ώστε να παρακολουθούμε συνεχώς την πορεία των εργασιών, οι μηχανισμοί ενσωμάτωσης νέων τεχνολογιών, ο εκσυγχρονισμός, η συμπλήρωση, η κωδικοποίηση του υφιστάμενου θεσμικού

πλαίσιου, ο μηχανισμός και οι διαδικασίες των στατιστικών δεδομένων, η ένταξη των θεμάτων προσβασιμότητας στη δημόσια εκπαίδευση και η επικοινωνιακή εκστρατεία. Επίσης, με τη βοήθεια της νέας τεχνολογίας, πρέπει να μπορεί να βοηθιέται και η Πολιτεία και οι ΟΤΑ.

**Β. Συνεδρίαση της 11ης Δεκεμβρίου 2019, με θέμα ημερήσιας διάταξης:
«Ενημέρωση από τον Υπουργό Ψηφιακής Διακυβέρνησης, κ. Κυριάκο
Πιερρακάκη, για την ψηφιακή προσβασιμότητα των ΑμεΑ».**

Τα μέλη της Υποεπιτροπής ενημέρωσαν και οι κ.κ.: Γρηγόρης Ζαριφόπουλος, Υφυπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Λεωνίδας Χριστόπουλος, Γενικός Γραμματέας Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Απλούστευσης Διαδικασιών, Κωνσταντίνος Γαργάλης και Δημήτριος Λογαράς, Ταμίας και Στέλεχος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ), αντίστοιχα.

Ο Υπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης, κ. Κυριάκος Πιερρακάκης, ενημέρωσε την Υποεπιτροπή για την ψηφιακή προσβασιμότητα των ΑμεΑ. Ο Υπουργός τόνισε τα εξής: «Ο ψηφιακός μετασχηματισμός και η όλη προσέγγιση του Ψηφιακού Μετασχηματισμού του Κράτους, έχει στον πυρήνα της - όπως έχει δομηθεί και το νέο Υπουργείο - την έννοια της απλοποίησης, την έννοια της απλούστευσης και της διαλειτουργικότητας και τον στόχο του να μειωθούν οι αλληλεπιδράσεις του πολίτη με το Δημόσιο, κάνοντας τη ζωή των πολιτών απλούστερη και καλύτερη. Αυτό ακουμπά το σύνολο της Επικράτειας, με τον τρόπο με τον οποίο θα πραγματοποιούνται οι λεγόμενες απλουστεύσεις, αλλά, εκ των πραγμάτων, στον πυρήνα της στόχευσης, οφείλουν να είναι και τα άτομα με αναπηρία.».

Ο Υπουργός ξεκίνησε περιγράφοντας την υφιστάμενη κατάσταση. Από τις 23 Αυγούστου του 2018 και μετά, έχει τεθεί σε ισχύ η Οδηγία 2102 του 2016 της Ε.Ε., για την προσβασιμότητα των ιστοτόπων και των εφαρμογών για φορητές συσκευές των οργανισμών του δημόσιου τομέα. Η Οδηγία περιελάμβανε ως υποχρεώσεις: Πρώτον, μέριμνα για ευαισθητοποίηση και συμμόρφωση των φορέων, των ιστοτόπων τους. Δεύτερον, την παρακολούθηση της συμμόρφωσης από το 2021, με συγκεκριμένο δείγμα και κριτήρια, που θα έθετε η Ε.Ε. κάθε χρόνο, βάσει εκτελεστικής πράξης. Τρίτον, υποβολή Εκθέσεων προς τη Βουλή και την Ε.Ε. και ως επισπεύδων είχε οριστεί τότε το Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης. Το Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης είχε δημιουργήσει μια πλατφόρμα στο site του στο διαδίκτυο και είχε αποσταλεί μια εγκύκλιος, για την καταγραφή των ιστοτόπων και των εφαρμογών για φορητές συσκευές.

Τα στάδια για την ένταξη στην πλατφόρμα ήταν τα εξής:

Το πρώτο στάδιο ήταν ότι οι φορείς ορίζουν υπεύθυνο και καταγράφονται σε μια πλατφόρμα του Μητρώου Δημοσίων Ιστοτόπων και Εφαρμογών, του λεγόμενου ΜΗ.Δ.ΙΣ.ΕΦ..

Το δεύτερο στάδιο είναι ότι αυτό το Μητρώο προβαίνει σε έλεγχο των φορέων και οι φορείς προβαίνουν, αντίστοιχα, σε αυτοέλεγχο, για το αν έχουν αλλάξει τις προδιαγραφές τους, για να μπορούν να είναι προσβάσιμοι.

Το τρίτο στάδιο είναι ότι οι φορείς απευθύνουν αίτημα ανάρτησης στο Μητρώο.

Το τέταρτο στάδιο είναι ότι η ΕΣΑμεΑ εισηγείται στον Υπουργό αν ο φορέας πληροί, πράγματι, τις προϋποθέσεις.

Και το πέμπτο είναι ότι ο Υπουργός οφείλει να εκδώσει απόφαση περί ανάρτησης του συγκεκριμένου φορέα. Αυτήν τη στιγμή βρισκόμαστε μόλις στο πρώτο στάδιο. Δηλαδή το Μητρώο Δημοσίων Ιστοτόπων και Εφαρμογών, σήμερα, είναι κενό και η διαδικασία έχει «κολλήσει», λόγω μειωμένης ανταπόκρισης των φορέων.

Προκειμένου να επανεκκινηθεί η διαδικασία, σε συνεργασία με την ΕΣΑμεΑ, θα εκδοθεί δεύτερη εγκύκλιος για τη συνέχιση της διαδικασίας αξιολόγησης των site, η οποία θα περιλαμβάνει τους όρους και τις προϋποθέσεις της ένταξης σε αυτό το Μητρώο, τη μορφή και τη διαδικασία χορήγησης της γνωμοδότησης από την ΕΣΑμεΑ, τα όργανα διαχείρισης της βάσης και τις τεχνικές λεπτομέρειες. Η συγκεκριμένη αρμοδιότητα είναι εξ ολοκλήρου στο Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης και άρα, εκ των πραγμάτων, δεν έχουμε να αντιμετωπίσουμε ένα εξίσου δυσλειτουργικό πλαίσιο.

Ο Υπουργός αναφέρθηκε στην έκδοση της Βίβλου Ψηφιακού Μετασχηματισμού, με σχεδιαστικές αρχές των συστημάτων, που δεν υπήρχε πριν, και πιο συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα, με συγκεκριμένα έργα, τα οποία θα υλοποιούνται ανά τρίμηνο. Η προσβασιμότητα είναι Κεφάλαιο της Βίβλου, ως ένας πυλώνας της Εθνικής Ψηφιακής Στρατηγικής. Στο νεοσυσταθέν Παρατηρητήριο Γραφειοκρατίας, που υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Απλούστευσης Διαδικασιών, υπάρχει ειδική πρόβλεψη για παρακολούθηση των διοικητικών διαδικασιών που σχετίζονται με τα άτομα με αναπηρία, ώστε να εκμηδενιστεί η ταλαιπωρία στις συναλλαγές με το Δημόσιο.

Η Γενική Γραμματεία Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Απλούστευσης Διαδικασιών βρίσκεται σε στενή συνεργασία με την ΕΣΑμεΑ. Ο στενός Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας λαμβάνει υπόψη του τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία. Το Υπουργείο λαμβάνει ιδιαίτερη μέριμνα, για να γίνουν ακόμα πιο απλές οι διαδικασίες και οι διατυπώσεις που καλούνται να διεκπεραιώσουν με το Δημόσιο οι γονείς ατόμων με αναπηρία.

Ο Υπουργός ενημέρωσε ότι σε, διεθνές επίπεδο, τον Σεπτέμβριο του 2019, το Υπουργείο έστειλε υποστηρικτικό υλικό στην 22η Σύνοδο της Επιτροπής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, στην CRPD, του Ο.Η.Ε., όπου εξετάστηκε η

Ελλάδα, μεταξύ άλλων, και για την ηλεκτρονική προσβασιμότητα. Τον Οκτώβριο του 2019 συστάθηκε Τεχνική Επιτροπή για Άτομα με Αναπηρία, υπό τον Υπουργό Επικρατείας, τον κ. Γεραπετρίτη. Το αντικείμενο αυτής της Επιτροπής είναι η κατάρτιση Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, όπου το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης συμμετέχει και έχει αποστείλει σχετικό υλικό για την ψηφιακή προσβασιμότητα.

Ο Υπουργός επισήμανε ότι σε μεγάλο βαθμό και η συγκεκριμένη συζήτηση και η ευρύτερη συζήτηση για την ψηφιοποίηση, εκ των πραγμάτων, αλληλοεπιδρούν. Το Υπουργείο, με τις δράσεις του, στοχεύει παράλληλα σε απλούστευση διαδικασιών και ψηφιοποίηση.

Η κυρία Τζούφη, από την Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΣΥΡΙΖΑ, μετά την ενημέρωση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης, κ. Πιερρακάκη, ανέπτυξε τους προβληματισμούς της και έθεσε διευκρινιστικά ερωτήματα για τον σχεδιασμό και την στρατηγική του πολιτικού εγχειρήματος της ψηφιακής προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία.

Αναφέρθηκε στις Κοινοτικές Οδηγίες - Αποφάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης (2016-2017), που ενσωματώθηκαν τον Φεβρουάριο του 2019, μετά από μια ευρεία κοινοβουλευτική πλειοψηφία, στο νομοσχέδιο του Υπουργείου Διοικητικής Ανασυγκρότησης και στόχος τους ήταν η προσβασιμότητα των ευάλωτων ομάδων πληθυσμού και ατόμων με αναπηρία στους ιστοτόπους και στις εφαρμογές φορητών συσκευών του δημόσιου τομέα.

Επισήμανε την αναγκαιότητα η κύρωσή αυτών να συμπεριλαμβάνει τα συνολικά αιτήματα των αναπηρικών οργανώσεων, καθιστώντας τις πιο σαφείς και καλύτερα προσαρμοσμένες στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία.

Συμπλήρωσε ότι για τη συγκεκριμένη Κοινοτική Οδηγία έγινε ευρύτερη κριτική στο επίπεδο του Ευρωκοινοβουλίου:

Η Οδηγία ανέφερε ότι επικεντρώνεται, κυρίως, στο ψηφιακό περιβάλλον και δεν περιλαμβάνει πρόβλεψη για υποδομές, που να αφορούν τα μέσα μαζικής μεταφοράς, υπηρεσίες παροχής καταλύματος, κτιριακές υποδομές και οικιακές συσκευές, που, σε πρακτικό επίπεδο, είναι απαραίτητα για την καθημερινότητα εκατομμυρίων ανθρώπων με αναπηρία, που ζουν στην Ευρώπη. Πρόκειται για μια σημαντική παράλειψη, αφού πάγιο αίτημα του Αναπηρικού Κινήματος είναι η δυνατότητα προσβασιμότητας σε νοσοκομεία, σχολεία, κτιριακές δομές και δημόσιες συγκοινωνίες.

Δεύτερο, επίσης, θέμα συζήτησης ήταν το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής της Οδηγίας. Από την Κοινοτική Οδηγία προβλέπεται εφαρμογή σε διάστημα έξι χρόνων. Σε αυτό το

σημείο έγινε κριτική, σύμφωνα και με τα αιτήματα των αναπηρικών φορέων, ότι θα μπορούσε η περίοδος αυτή της χρονικής εφαρμογής να κατεβεί στα τρία με τέσσερα χρόνια, ώστε να υπάρχουν πιέσεις για την αμεσότερη εφαρμογή της.

Δεδομένου ότι η δομή στο επίπεδο του Υπουργείου Επικρατείας, με τη λογική του συντονισμού των διασυνδεδεμένων Υπουργείων, αλλά και των δομών που υπήρχαν στις Περιφέρειες και τους Δήμους, προϋπήρχε από την Κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ, η κυρία Τζούφη ρώτησε τον Υπουργό πώς επιδιώκει να δουλέψει το εγχείρημα της Τεχνικής Επιτροπής, ποια ακριβώς παραπέρα βήματα θα γίνουν και με ποιον συντονισμό.

Εστίασε, επίσης, και σε θέματα που άπτονται της Ειδικής Αγωγής, τα οποία είχαν συζητηθεί από την προηγούμενη Κυβέρνηση και εξέφρασε την άποψή της να τεθούν σε προτεραιότητα.

Επισήμανε ότι είχε συζητηθεί ο συντονισμός και η υλοποίηση ενός έργου μετατροπής των σχολικών βιβλίων για αμβλύωπες μαθητές και η συνεργασία με την ομάδα εργασίας του «ΔΙΟΦΑΝΤΟΥ», για να μπορούν να υποστηριχτούν και να προσαρμοστούν τα σχολικά βιβλία, γι' αυτήν την ειδική κατηγορία μαθητών.

Είχε προγραμματιστεί, επίσης, η ανάπτυξη υλικού, στο πλαίσιο υλοποίησης του «SIGN FIRST», το οποίο συμβάλει στην υλοποίηση του Προεδρικού Διατάγματος, με ΦΕΚ του 2017, για την ισότητα πρόσβασης των κωφών στην εκπαίδευση, μέσω της διδασκαλίας της ελληνικής νοηματικής γλώσσας, ως πρώτης γλώσσας, για την ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων.

Αναφέρθηκε στον Φάρο Τυφλών, με τον οποίο είχε συναφθεί ειδική σχέση με το Υπουργείο Παιδείας, για την παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και τόνισε ότι στον τομέα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης υπάρχει ένα μεγάλο κενό σε ειδικό διδακτικό υλικό για τα άτομα με αναπηρία, που έρχονται τα ίδια τα Πανεπιστήμια, τμηματικά, να λύσουν.

Η κυρία Τζούφη υπογράμμισε, τέλος, ακριβώς επειδή η Εκπαίδευση αποτελεί τον θεμελιώδη λίθο της υλοποίησης των θετικών δράσεων για τα άτομα με αναπηρία, την αναγκαιότητα ανάπτυξης ενός εθνικού σχεδίου διαρκούς επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, το οποίο είχε ήδη σχεδιαστεί από το ΙΕΠ.

**Γ. Συνεδρίαση της 30ης Ιανουαρίου 2020, με θέμα ημερήσιας διάταξης:
«Ενημέρωση από την Υπουργό Πολιτισμού και Αθλητισμού, κυρία Λίνα
Μενδώνη, για την προσβασιμότητα στον Πολιτισμό των ατόμων με αναπηρία».**

Η Υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού, κυρία Λίνα Μενδώνη, ενημέρωσε την Υποεπιτροπή για την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία στον Πολιτισμό.

Η Υπουργός ξεκίνησε την εισήγησή της κάνοντας μια ενημέρωση για την κατάσταση μέχρι σήμερα. Το 2003, στο πλαίσιο του προγράμματος «Πολιτισμός για όλους - Κάρτα Πολιτισμού», είχε υιοθετηθεί η χορήγηση μιας Κάρτας Πολιτισμού, που δίνονταν στις ευπαθείς ομάδες (ανέργους, ανθρώπους στο όριο της φτώχειας, ΑμεΑ). Από το 2003 έως το 2010, η Κάρτα Πολιτισμού είχε μια τεράστια απήχηση σε πολλές και σε μεγάλες αριθμητικά ομάδες κοινού και όταν πλέον είχε καθιερωθεί το 2010, το Υπουργείο αποφάσισε η κάρτα αυτή να περάσει, στο επίπεδο της διαχείρισης, στο Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων. Παρά τη μεγάλη επιτυχία της συγκεκριμένης Κάρτας, το 2016 η Κάρτα σταμάτησε να εκδίδεται. Διεκόπη, δηλαδή, το πρόγραμμα αυτό. Από τότε οι υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού δέχθηκαν πάρα πολλά αιτήματα για επαναφορά, καθώς η Κάρτα έλυνε όχι μόνο οικονομικά θέματα, αλλά και ποικίλα θέματα αντιμετώπισης των ατόμων με αναπηρία.

Το Υπουργείο έχει ήδη ξεκινήσει μία διαδικασία για την έκδοση μιας ψηφιακής κάρτας. Θα επαναφέρει την Κάρτα Πολιτισμού, αλλά πλέον ψηφιακά, ώστε αυτός που θα καταθέτει τα χαρτιά του μέσω του ΚΕΠ και θα έρχονται στο Υπουργείο Πολιτισμού και θα αποδεικνύεται ότι ανήκει στις κατηγορίες που δικαιούνται την Κάρτα Πολιτισμού, να παίρνει την Κάρτα και να απαλλάσσεται από επαναλαμβανόμενες ή προσβλητικές διαδικασίες. Η Κάρτα αυτή να μην είναι περιορισμένη μόνο, για παράδειγμα, στα εθνικά θέατρα, αλλά να περιληφθούν και φορείς από την αγορά, οι οποίοι θα δεχτούν, μέσω μιας προγραμματικής συμφωνίας με το Υπουργείο Πολιτισμού, να εξασφαλίζουν μία «προνομιακή» μεταχείριση στους κατόχους της Κάρτας.

Σταθερός στόχος του Υπουργείου Πολιτισμού είναι η ενσωμάτωση μέτρων και κυρίως Κοινοτικών Οδηγιών, σύμφωνα με τις οποίες πρέπει να προσαρμοστούμε και να διευκολύνουμε τους συμπολίτες μας, που έχουν τέτοιου είδους προβλήματα.

Η Υπουργός έδωσε στην Υποεπιτροπή τα εξής στοιχεία: Στην Πολιτιστική Κληρονομιά, το Υπουργείο Πολιτισμού έχει υπό τη σφικτή του αρμοδιότητα 226 μουσεία. Από τα 226 μουσεία, σήμερα, προσβάσιμα είναι τα 109. Από τα μη προσβάσιμα, αυτήν τη στιγμή, με προγράμματα κυρίως συγχρηματοδοτούμενα από την Ε.Ε., αποκτούν προσβασιμότητα άλλα 17. Αντίστοιχη είναι η κατάσταση και στους αρχαιολογικούς

χώρους. Οι επισκέψιμοι αρχαιολογικοί χώροι είναι 434. Από αυτούς προσβάσιμοι είναι οι 151. Βέβαια, εδώ θα πρέπει να λάβουμε υπόψη μας ότι, εκ των πραγμάτων, κάποιοι αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία δεν μπορούν να γίνουν απολύτως προσβάσιμα.

Αναφέρθηκε, επίσης, στο παράδειγμα του αναβατορίου της Ακρόπολης, λέγοντας τα εξής: «Το αναβατήριο εγκαταστάθηκε το 2004. Για λόγους που σχετίζονται με απόψεις, κυρίως, υπηρεσιακών παραγόντων της εποχής εκείνης, δημιουργήθηκε ένα πολύ ελαφρύ αναβατήριο, εργοταξιακού τύπου, το οποίο, όμως, εξυπηρέτησε δεκάδες συμπολίτες μας, που μέχρι το 2004 δεν είχαν τη δυνατότητα να επισκεφθούν τον Ιερό Βράχο και στη συνέχεια την απέκτησαν μέσω αυτού του ανελκυστήρα. Όταν έγινε ο ανελκυστήρας και με την ευκαιρία των Ολυμπιακών Αγώνων, δημιουργήθηκαν και κάποιοι, περιορισμένης έκτασης, διάδρομοι, για να μπορεί επί της Ακροπόλεως να κινείται το αμαξίδιο. Ο ανελκυστήρας αυτός τερμάτισε τον βίο του και έτσι πάρθηκε η απόφαση από το Υπουργείο να αντικατασταθεί το αναβατήριο αυτό με έναν ανελκυστήρα πλαγιάς.».

Η Υπουργός, κατά την τοποθέτησή της, σημείωσε ότι, εκτός από τον αρχαιολογικό χώρο της Ακρόπολης, υπάρχει συνεργασία με το Κέντρο Μελετών του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη (ΚΕΜΕΑ) και για άλλους μείζονες αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία, για σχέδια διαχείρισης και φύλαξης των αρχαιολογικών χώρων και των μουσείων. Μέσα σε αυτά τα διαχειριστικά σχέδια, έχει ζητηθεί από το Υπουργείο Πολιτισμού και υπήρχε η αυτονόητη ανταπόκριση να υπάρξει και ιδιαίτερη πρόβλεψη για τα άτομα με αναπηρία και όχι μόνο κινητική.

Υπάρχει, επίσης, συνεργασία του Υπουργείου με τον «Φάρο Τυφλών», ώστε αφενός να εμπλουτιστεί το μουσείο που έχει ο Φάρος Τυφλών και αφετέρου να δοθούν οι αναγκαίες οδηγίες στις υπηρεσίες, ιδιαίτερα στα μουσεία, ώστε να δημιουργήσουν μικρούς χώρους αφής αντικειμένων.

Στις αρχές του τρέχοντος έτους, το Υπουργείο ανακοίνωσε ότι θα χρηματοδοτεί την προσπελασιμότητα των ΑμεΑ, ακόμα και σε περιπτώσεις ιδιωτικών μουσείων που δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να καλύψουν το συγκεκριμένο κόστος και, εφόσον αυτά έχουν μπει στη διαδικασία της πιστοποίησης, ως κίνητρο και για να μπου όσο γίνεται περισσότερα μουσεία στη διαδικασία αξιολόγησης πιστοποίησης, αλλά και προκειμένου να υπάρξουν απτά αποτελέσματα.

Στο πλαίσιο της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου του ΕΣΠΑ (2014-2020) και, προφανώς, με το επόμενο πρόγραμμα, του οποίου ήδη τις βασικές αρχές έχουμε και τις επεξεργαζόμαστε, δίνεται μια ιδιαίτερη έμφαση για την εναρμόνιση των επιχειρησιακών προγραμμάτων, τομεακών και περιφερειακών, στις απαιτήσεις της

ευρωπαϊκής στρατηγικής, που εξασφαλίζει ισότιμη προσβασιμότητα και ισότιμη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία. Μέσω του ΕΣΠΑ, το Υπουργείο προωθεί την παραγωγή απτικών χαρτών και μακετών αρχαιολογικών χώρων και μνημείων, για άτομα που έχουν προβλήματα όρασης. Επίσης, μέσα από την ίδια διαδικασία, όχι πια για την αρχαιότητα, αλλά για σύγχρονα εκθέματα, απτικών αντιγράφων, πάλι για τους ανθρώπους που έχουν προβλήματα όρασης.

Σημαντικό στοιχείο προόδου στο υπό συζήτηση θέμα είναι η υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων στο Υπουργείο, τα οποία αφορούν στα άτομα με αναπηρία, είτε είναι ενήλικες, είτε είναι παιδιά. Αυτήν τη στιγμή τρέχουν συστηματικά 22 τέτοια εκπαιδευτικά προγράμματα. Στόχος του Υπουργείου Πολιτισμού είναι η μεγαλύτερη δυνατή αύξηση του συγκεκριμένου αριθμού. Επίσης, εντατικοποιείται ένα πρόγραμμα ξεναγήσεων, που γίνεται τα τελευταία χρόνια, με ξεναγήσεις που αφορούν ειδικά σε ανθρώπους με προβλήματα ακοής και με προβλήματα όρασης. Αντίστοιχα εκπαιδευτικά σεμινάρια γίνονται και δρομολογούνται πλέον και για το προσωπικό των μουσείων και των αρχαιολογικών χώρων, ακόμη και το προσωπικό φύλαξης, προκειμένου να έχουν τη σωστή συμπεριφορά και τον σωστό τρόπο προσέγγισης των ανθρώπων που αντιμετωπίζουν αυτού του είδους τα προβλήματα.

Η κυρία Λίνα Μενδώνη τόνισε ότι το Υπουργείο έχει δύο Τμήματα που ασχολούνται με την προσβασιμότητα των ΑμεΑ στον χώρο του Πολιτισμού. Ένα είναι στη Γενική Διεύθυνση Αναστήλωσης Μουσείων και Τεχνικών Έργων, που ασχολείται με την προσβασιμότητα στο επίπεδο των πολιτιστικών και μουσειακών υποδομών και ένα δεύτερο στη Γενική Διεύθυνση Σύγχρονου Πολιτισμού, που ασχολείται με δράσεις, όπως το θέατρο, η μουσική, ο κινηματογράφος και συντονίζει αυτές τις δράσεις.

Ο κ. Γεώργιος Κώτσηρας, από τη Νέα Δημοκρατία, απηύθυνε ερώτηση στην Υπουργό σχετικά με το χρονοδιάγραμμα και τους φορείς με τους οποίους μπορεί να επιτευχθεί συνεργασία στο θέμα της Κάρτας Πολιτισμού, καθώς, όπως τόνισε, το μεγαλύτερο κομμάτι των πολιτιστικών δρωμένων, που ένα μέλος της κοινωνίας μπορεί να τύχει στην καθημερινότητά του, αφορά ιδιωτικούς, κατά κύριο λόγο, φορείς. Επίσης, ο κ. Κώτσηρας ζήτησε ενημέρωση σχετικά με τις δράσεις που πρόκειται να ληφθούν, σε συνεργασία με το Υπουργείο Πολιτισμού, σε σχέση με την προσβασιμότητα των ΑμεΑ, από την Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας και το Υπουργείο Πολιτισμού.

Κλείνοντας, ο κ. Κώτσηρας επισήμανε ότι πρέπει να υπάρχει μια αποκέντρωση σε κάποια ζητήματα, σε συνεργασία με τους ΟΤΑ, ώστε να ενισχύσουν την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία και ρώτησε την Υπουργό αν υπάρχει κάποια συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση ή αν θα πρέπει κεντρικά το Υπουργείο να συνδράμει και να ενισχύσει περιφερειακά κάποιες περιοχές στη χώρα μας. Ρώτησε,

επίσης, τι προβλέψεις υπάρχουν σχετικά με αυτό το θέμα και για την Ελευσίνα και τις δράσεις της ως «Πολιτιστική Πρωτεύουσα 2021».

Η κυρία Άννα Ευθυμίου, από τη Νέα Δημοκρατία, ρώτησε την Υπουργό αν περιλαμβάνονται στις δράσεις και στις σκέψεις του Υπουργείου η αξιοποίηση δράσεων νέων τεχνολογιών, καθώς ζούμε στην εποχή της τεχνολογίας και της καινοτομίας.

Η κυρία Μερóπη Τζούφη, από την Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΣΥΡΙΖΑ, τόνισε την αναγκαιότητα του συντονισμού των δράσεων μεταξύ των Υπουργείων, αλλά και τη συνεργασία με την Περιφέρεια. Διευκρίνισε ότι και στην προηγούμενη Κοινοβουλευτική Περίοδο υπήρχε Ειδική Γραμματεία, στο επίπεδο του Υπουργού Επικρατείας, που επιδίωκε τον συντονισμό των Υπουργείων, αλλά και νομοθέτηση για αντίστοιχη λειτουργία σε επίπεδο Περιφέρειας και Δήμων (πάγιο αίτημα της ΕΣΑμεΑ).

Αναφέρθηκε στα μεγάλα προβλήματα προσβασιμότητας, όπως και στα πιο ειδικά προβλήματα προσβασιμότητας, όπως είναι το θέμα των χώρων υγιεινής στα δημόσια σχολεία. Περίπου το 70% με 80% των σχολείων δεν είχε λύσει αυτό το ζήτημα της προσβασιμότητας και έγινε προσπάθεια χρηματοδότησης, μέσω του προγράμματος «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ». Προτείνει οι χώροι προσβασιμότητας να καταγράφονται διαχρονικά και οι δράσεις αυτές να λειτουργήσουν συνεπικουρικά με τα προγράμματα των Δήμων, προκειμένου να αξιοποιηθούν περισσότερα χρηματοδοτικά εργαλεία.

Ακόμη αναφέρθηκε στη δυνατότητα των ανθρώπων με αναπηρία να συμμετέχουν και στις σχολές θεάτρου, που είχε νομοθετηθεί από την Κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ, ως ένα θετικό βήμα στο πλαίσιο των στόχων της Επιτροπής και των αιτημάτων της ΕΣΑμεΑ.

Επίσης, πρότεινε την ενίσχυση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων εξοικείωσης με την αναπηρία από μικρή ηλικία, ώστε να αποτινάσσεται το στίγμα του κοινωνικού αποκλεισμού για τα άτομα με αναπηρία και τις οικογένειές τους, καθώς στα χρόνια της οικονομικής κρίσης ενισχύθηκαν τα φαινόμενα κοινωνικού ρατσισμού.

Η κυρία Τζούφη ανέφερε ότι από την προηγούμενη Κυβέρνηση το ποσοστό αναπηρίας της προσβασιμότητας κατέβηκε, από το 60%, στο 50%, με την κάλυψη και του συνοδού των ΑμεΑ στους χώρους πολιτισμού. Προτείνει να παραμείνει σταθερό, αφού οι ασθένειες, όπως οι κακοήθειες και η σκλήρυνση κατά πλάκας, ξεκινούν με μικρό ποσοστό αναπηρίας, αλλά εξελίσσονται αργότερα.

Επίσης, ζητήθηκαν διευκρινήσεις από την κυρία Μενδώνη για τα κριτήρια επιλογής των χρηματοδοτήσεων χορηγών, καθώς και με ποιον τρόπο σκέφτεται να διαχειρισθεί τον χορηγό - εταίρο (αν θα υπάρξουν συγκεκριμένες οριοθετήσεις στην προβολή πολιτιστικών μνημείων, που είναι απολύτως απαραίτητες).

Διευκρινήσεις ζητήθηκαν και για την Κάρτα Αναπηρίας, εξηγώντας ότι η Κάρτα αυτή δεν καταργήθηκε από την προηγούμενη Κυβέρνηση. Σε αυτήν ενσωματώθηκαν όλα τα άτομα που κινδύνευαν από κοινωνικό αποκλεισμό και έπαιρναν το Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Το μέτρο αυτό της Κάρτας Πολιτισμού διαφοροποιήθηκε, επειδή οι δομές που αξιολογούσαν την αναπηρία αμφισβητήθηκαν. Η ψηφιοποίηση των Καρτών αναστάλθηκε μέχρι την ανανέωση και επικύρωσή τους από τις δομές πιστοποίησης. Εξέφρασε, επίσης, την ικανοποίησή της για την ύπαρξη εκμαγείων, τόσο στα δημόσια μουσεία, όσο και στα ιδιωτικά, προκειμένου οι τυφλοί να διαισθάνονται με την αφή τις πληροφορίες και τα εκθέματα του μουσείου.

Καταλήγει με το ζήτημα της εντυπο-αναπηρίας, το οποίο είχε γίνει αντικείμενο συζήτησης και στην προηγούμενη Κοινοβουλευτική Περίοδο, όπου είχε διαμορφωθεί ένα πρωτόλειο νομοσχεδίου, για το οποίο υπήρχαν αντιρρήσεις από τους εκδότες σχετικά με την υλοποίηση της Συνθήκης του Μαρακές. Επισημαίνει από την εμπειρία της ότι είναι πολύ δύσκολη η διαχείριση των θεμάτων αυτών με τρόπο τέτοιο, ώστε να μην παραβιάζονται άλλα ήδη κατοχυρωμένα δικαιώματα και ρυθμίσεις.

Η Υπουργός, απαντώντας στις ερωτήσεις που της τέθηκαν, ενημέρωσε ότι, όπως ήταν και η αρχική προσέγγιση της Κάρτας Πολιτισμού, έχει ξεκινήσει ένας διάλογος με ορισμένες κατηγορίες, σχετικά με το κατά πόσο θα μπορούσαν να δώσουν μειωμένο εισιτήριο, χωρίς να χρειαστεί να καταβληθεί εκ μέρους του Κράτους. Επισημάνει ότι στόχος του Υπουργείου είναι η Κάρτα να εκδοθεί και να αρχίσει να λειτουργεί μέσα στο 2020.

Σχετικά με τις Περιφερειακές Δομές και τους Δήμους, ενημέρωσε ότι δεν είναι αρμοδιότητας Υπουργείου Πολιτισμού. Μέσα από την Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας, δημιουργείται η συντονιστική διαδικασία και ενισχύεται ο συντονιστικός ρόλος, ώστε, όπου χρειάζεται, η Περιφέρεια, οι Δήμοι και τα όποια Υπουργεία να μπορούν να συνεργαστούν και να αποδώσουν καλύτερα.

Ειδικά για την «Πολιτιστική Πρωτεύουσα» της Ελευσίνας, υπογράμμισε ότι θα υπάρχει προσβασιμότητα, εφόσον είναι έργα που γίνονται τώρα. Απλώς, ακόμη, στις πολιτιστικές υποδομές, με εξαίρεση τον αρχαιολογικό χώρο της Ελευσίνας και το μουσείο της Ελευσίνας, όλες οι άλλες πολιτιστικές υποδομές δημιουργούνται και θα δημιουργηθούν με ευθύνη του Δήμου. Επομένως, θα είναι μέσα στα προαπαιτούμενα.

Δ. Συνεδρίαση της 20ης Ιουλίου 2020, με θέμα ημερήσιας διάταξης: «Ενημέρωση από τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, κ. Κωνσταντίνο Χατζηδάκη και τον Γενικό Γραμματέα Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος, κ. Ευθύμιο Μπακογιάννη, για την υπουργική απόφαση σχετικά με την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία σε δημόσια και ιδιωτικά κτίρια».

Επίσης, στη συνεδρίαση παρέστησαν: ο κ. Ιωάννης Βαρδακαστάνης, Πρόεδρος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ) και η κυρία Μαρίλυ Χριστοφή, Εμπειρογνώμων Προσβασιμότητας – Τοπογράφος της ΕΣΑμεΑ.

Ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας, κ. Κωνσταντίνος Χατζηδάκης, τόνισε ότι η συγκεκριμένη Υποεπιτροπή ασχολείται με μια μεγάλη κατηγορία συμπολιτών μας, από τους οποίους θα έπρεπε να ξεκινάμε, όταν μιλάμε για κοινωνική πολιτική και τους οποίους πρέπει, προφανώς, να λαμβάνουμε υπόψη μας, όταν μιλάμε και για άλλες πολιτικές, όπως είναι η χωροταξική και πολεοδομική πολιτική, ιδιαίτερα σε σχέση με τα ζητήματα της προσβασιμότητας.

Ο Υπουργός παρέθεσε τις τρεις πρωτοβουλίες που έχει το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Η πρώτη είναι η Υπουργική Απόφαση με τίτλο «Τεχνικές οδηγίες προσαρμογής υφιστάμενων κτιρίων και υποδομών για την προσβασιμότητα αυτών σε άτομα με αναπηρία και εμποδιζόμενα άτομα, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία». Αυτό είναι μια υποχρέωσή μας, η οποία εκκρεμεί από το 2012, όταν είχε εκδοθεί ο σχετικός νόμος, αλλά έκτοτε δεν έχει γίνει κάτι.

Η δεύτερη πρωτοβουλία είναι οι τεχνικές οδηγίες, η σχετική Υπουργική Απόφαση και η παρουσία του πολεοδομικού και χωροταξικού νομοσχεδίου της Κυβέρνησης, που είναι μια οριζόντια παρέμβαση, μια ευρείας κλίμακας μεταρρύθμιση για τη χωροταξία και την πολεοδομία. Μεταξύ αυτών, υπάρχουν ρυθμίσεις για την προσβασιμότητα, ρυθμίσεις οι οποίες συνδέονται και με το προηγούμενο ζήτημα, δηλαδή τις τεχνικές οδηγίες προσαρμογής των υφιστάμενων κτιρίων.

Ενημέρωσε, επίσης, για το Εθνικό Σχέδιο για την Προσβασιμότητα με έμφαση στην κλιματική αλλαγή. Το όραμα αυτού του Σχεδίου είναι η αναβάθμιση της χώρας σε ένα πλήρως προσβάσιμο, ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον, το οποίο θα εφαρμόζει τις αρχές σχεδιασμού, που το καθιστούν ανθεκτικότερο στην κλιματική αλλαγή.

Υπάρχουν τρεις στόχοι σε αυτό το σχέδιο:

Ο πρώτος είναι ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο κατευθυντήριων γραμμών, χωροταξικός, πολεοδομικός, αστικός, ενεργειακός, περιβαλλοντικός σχεδιασμός και πολιτική προστασία.

Ο δεύτερος στόχος είναι να υπάρχει μια κατεύθυνση αναζωογόνησης της ανάπτυξης, της προώθησης όλων των φιλικών μέσων μετακίνησης και της διευκόλυνσης των ευάλωτων χρηστών, της προώθησης του βιοκλιματικού σχεδιασμού του εθνικού κτιριακού αποθέματος και της πρόληψης και αντιμετώπισης των φυσικών καταστροφών.

Ο τρίτος στόχος έχει να κάνει με το ότι θέλουμε αυτό το σχέδιο να είναι ένα εργαλείο χάραξης πολιτικής, υποστήριξης και λήψης αποφάσεων, προώθησης και σχεδιασμού επενδύσεων και προετοιμασίας έργων, σε αυτό το επίπεδο.

Την Υποεπιτροπή ενημέρωσε ο κ. Ιωάννης Βαρδακαστάνης, Πρόεδρος της ΕΣΑμεΑ, σχετικά με το τι έχει διεκδικήσει, τι έχει προωθήσει και τι θα ήθελε να προωθηθεί και να εφαρμοστεί η ΕΣΑμεΑ, ως Αναπηρικό Κίνημα. Ξεκινώντας, επισήμανε ότι πριν 14,5 χρόνια, ο ίδιος, ως τότε Πρόεδρος του European Disability Forum, απευθύνθηκε στον Υπουργό, ως Γενικό Εισηγητή τότε στην Επιτροπή Περιφερειακής Πολιτικής του Κοινοβουλίου και ζήτησε στο άρθρο 16 του Γενικού Κανονισμού της Προγραμματικής Περιόδου 2007 – 2013 να συμπεριληφθεί από κοινού με τα θέματα ισότητας και η καταπολέμηση των διακρίσεων και η προσβασιμότητα ως κριτήριο επιλεξιμότητας έργων. Μέχρι τότε, η προσβασιμότητα ήταν προαιρετική και η ενέργεια που έγινε έθεσε τις βάσεις, ώστε όλες οι ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις να είναι πλέον υποχρεωμένες να τηρούν και να σέβονται το κριτήριο της προσβασιμότητας.

Υπογράμμισε ότι είναι πολύ σημαντικό γεγονός το ότι πλέον έχουμε μια Υπουργική Απόφαση που δίνει σαφείς οδηγίες και θεσπίζει κατευθυντήριες αρχές για το πώς τα υφιστάμενα κτίρια, που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του 4067, θα πρέπει να προσαρμοστούν σε αυτόν και να αποκαταστήσουν την προσβασιμότητα.

Ο κ. Βαρδακαστάνης επισήμανε ότι θα πρέπει να συνδεθεί η εφαρμογή αυτής της απόφασης με χρηματοδοτικά εργαλεία. Το κόστος είναι ελάχιστο, όπως οι μελέτες έχουν δείξει και είναι πλέον υποχρέωση όλων να τηρήσουν τη νομοθεσία και εκεί πρέπει να υπάρξει αυστηρότερη ελεγκτική διαδικασία. Επίσης, τόνισε ότι θα πρέπει οι Επιτροπές Προσβασιμότητας να λειτουργήσουν και σε επίπεδο των Περιφερειών και των Δήμων, τουλάχιστον των Δήμων που είναι Πρωτεύουσες στις Περιφερειακές Ενότητες, καθώς θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα ρεύμα προσβασιμότητας, να

ενσωματωθούν οι δυνάμεις που διεκδικούν την προσβασιμότητα, που μπορούν να δώσουν σημαντική ελεγκτική διαδικασία, από κάτω προς τα πάνω.

Τόνισε ότι η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας είναι μια πολύ μεγάλη θεσμική παρέμβαση, ενώ ενημέρωσε την Υποεπιτροπή ότι δεν υπάρχουν πολλές χώρες στον κόσμο που διαθέτουν μια τέτοια Αρχή.

Έκλεισε ανακοινώνοντας την ίδρυση του Ιν.ΕΣΑμεΑ, του Ινστιτούτου της ΕΣΑμεΑ, ένα ερευνητικό και μελετητικό εργαλείο, για να μπορέσουν, ως Κίνημα, να συνεισφέρουν ακόμα πιο δυνατά, με περισσότερη γνώση και τεχνογνωσία, στις αλλαγές που πρέπει να γίνουν στη χώρα μας για τα άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις, ώστε να μπορούν να ασκήσουν ισότιμα τα δικαιώματά τους.

Ο Γενικός Γραμματέας Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος, κ. Μπακογιάννης, ενημέρωσε ότι υπάρχουν εν εξελίξει και ολοκληρώνονται δύο σχέδια.

Το πρώτο είναι το Εθνικό Σχέδιο για την Προσβασιμότητα με έμφαση στην κλιματική αλλαγή. Το Εθνικό Σχέδιο Προσβασιμότητας είναι ένα οριζόντιο σχέδιο, με στόχους, με δείκτες, με μετρήσιμα αποτελέσματα, για τα οποία θα αξιολογείται η Κυβέρνηση, ανά τακτά διαστήματα, για το πώς τα έχει καταφέρει στο θέμα της προσβασιμότητας. Άρα, δεν είναι κάτι που έχει απλά ποιοτικά χαρακτηριστικά. Είναι κάτι που μπορούμε να το μετρήσουμε και να αξιολογήσουμε κατά πόσο τα πήγαμε καλά ή όχι.

Το δεύτερο σχέδιο είναι οι Τεχνικές Οδηγίες για τον σχεδιασμό αστικών οδών και υπαίθριων δημόσιων χώρων, ενώ έχουν ήδη θεσμοθετηθεί και είναι σε ΦΕΚ Τεχνικές Οδηγίες για τη δημιουργία προσωρινών διαδρόμων κίνησης πεζών, κίνησης ποδηλάτου και περιοχών ήπιας κυκλοφορίας ή δρόμων με μείωση του ορίου ταχύτητας στα 30 χιλιόμετρα την ώρα, σε τοπικές οδούς ή σε περιοχές κατοικίας. Οι Τεχνικές Οδηγίες είναι πολύ εξειδικευμένες και βάζουν γενικούς και ειδικούς στόχους για τον σχεδιασμό της πόλης μας, ώστε να περπατάμε, για το πώς σχεδιάζουμε τα πεζοδρόμια, πού σχεδιάζουμε τις διαβάσεις, πώς σχεδιάζουμε τα φανάρια, πώς σχεδιάζουμε τους κοινόχρηστους χώρους, πώς σχεδιάζουμε τις κλίμακες και τις ράμπες.

Για την πραγματοποίηση των παραπάνω, χρειάζεται έλεγχος. Λαμβάνοντας υπόψη το Υπουργείο την εμπειρία στις οικοδομικές δραστηριότητες, ενεργοποιεί τους ελεγκτές δόμησης, οι οποίοι θα έχουν και το ρόλο του επόπτη στα ζητήματα της προσβασιμότητας. Οι ελεγκτές δόμησης κληρώνονται από ένα μητρώο, το οποίο υπάρχει στο Τεχνικό Επιμελητήριο και κάνουν τον τελικό έλεγχο της οικοδομής. Με αυτόν τον τρόπο θα υπάρχει ένας ακόμα παραπάνω έλεγχος, στον τρόπο με τον οποίο γίνονται τα έργα και οι υποδομές στον δημόσιο χώρο.

Στον σχεδιασμό του Υπουργείου προβλέπονται απλές, έξυπνες λύσεις και όσο το δυνατόν οικονομικές, προκειμένου να γίνει η προσαρμογή των κτιρίων, όπως η εφαρμογή της μελέτης προσβασιμότητας. Είναι μία μελέτη που γίνεται για κάθε κτίριο, όπου εξετάζονται τα αρχιτεκτονικά σχέδια της υφιστάμενης κατάστασης του κτιρίου και του περιβάλλοντος χώρου, τα αρχιτεκτονικά σχέδια, μετά τις προσαρμογές που προτείνονται, η στατική μελέτη. Επίσης, μια ιδιαίτερως σημαντική παράμετρος είναι η εξής: Δεν μας ενδιαφέρει μόνο το κτίριο, αλλά και πώς αυτό θα προσαρμοστεί και στον περιβάλλοντα χώρο, γιατί το κρίσιμο δεν είναι να κάνεις μόνο το κτίριο προσβάσιμο, αλλά και να μπορεί να το προσεγγίσει κάποιος με το υφιστάμενο πεζοδρόμιο. Εδώ μπαίνει και μια παραπάνω υποχρέωση, που αφορά τους ΟΤΑ.

Επίσης, στις Τεχνικές Οδηγίες έχουν μπει σαφείς προϋποθέσεις για το πού πρέπει να υπάρχουν χώροι υγιεινής για τα άτομα με αναπηρία.

Η κυρία Τζούφη, από την Αξιωματική Αντιπολίτευση, συνηγορεί με τους προηγούμενους ομιλητές στο ότι η έλλειψη πόρων είναι εκείνη που δυσχεραίνει ιδιαίτερα την υλοποίηση των στόχων για προσβασιμότητα στα κτίρια, στο διαδίκτυο και τον πολιτισμό και προκαλεί κωλυσιεργίες. Επισημαίνει ότι τα μηνύματα που φτάνουν από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι δυσοίωνα. Ο προϋπολογισμός θα είναι μειωμένος και οι πόροι θα αφορούν πολλά πεδία (πολιτικές συνοχής, πράσινη ανάπτυξη, ψηφιακή σύγκλιση). Οι προτάσεις, τα νομοσχέδια και οι στρατηγικές δοκιμάζονται μέσα στη δύσκολη οικονομική και κοινωνική συγκυρία που διανύουμε και πρέπει να αξιοποιηθούν, με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, όλες οι δυνατότητες και πρακτικές για το πολύ σοβαρό θέμα της προσβασιμότητας των ανθρώπων με αναπηρία.

Η κυρία Τζούφη τόνισε ιδιαίτερα το κομμάτι της προσβασιμότητας στα σχολικά κτίρια και την αναγκαιότητα άμεσης επίλυσης του ζητήματος. Ανέφερε ότι με την προηγούμενη Κυβέρνηση έγιναν τμηματικές βελτιώσεις και στοχευμένες προσπάθειες αντιμετώπισης των ελλείψεων στις κτιριακές υποδομές των σχολείων.

Συγκεκριμένα:

Στο «MY SCHOOL», το 2016, καταγράφηκαν τα σοβαρότατα προβλήματα κτιριακών υποδομών που είχαν τα σχολικά κτίρια. Με πρωτοβουλία του Υπουργείου Παιδείας, κλήθηκαν οι Δήμοι, στο πλαίσιο του προγράμματος «Φιλόδημος 2» του Υπουργείου Εσωτερικών, να καλύψουν τις ανάγκες προσβασιμότητας στα παλαιότερα κτίρια, που είχαν σχεδιαστεί με παλαιότερους νόμους, τα οποία δεν κάλυπταν τους όρους της προσβασιμότητας. Κατασκευάστηκαν ράμπες και χώροι υγιεινής, που είναι σοβαρό θέμα για τους μαθητές με αναπηρία. Παρόλα αυτά, η απόκλιση από τον εφικτό στόχο

παρέμεινε αισθητή και η απορροφητικότητα του συγκεκριμένου προγράμματος έφτασε μόλις το 30%.

Κλείνοντας, επισήμανε πόσο μεγάλο και σημαντικό είναι το κομμάτι της προσβασιμότητας, για όλες τις ηλικίες, αλλά ιδιαίτερα για τις νεότερες, που πρέπει να ζήσουν ισότητα, μέσα σε μια κοινωνία, που τους οφείλει να τους συμπεριφέρεται με τον ίδιο τρόπο, όπως σε όλους τους υπόλοιπους, και ευελπιστεί το συγκεκριμένο ζήτημα των σχολικών κτιρίων να αποτελέσει πολιτική προτεραιότητα και για τη σημερινή ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας.

Η κυρία Χριστοφή, κατά την τοποθέτησή της για το συγκεκριμένο ζήτημα στην Υποεπιτροπή, επισήμανε ότι μέσα από τις οδηγίες επιχειρείται να δοθούν πρακτικές λύσεις για τις παρεμβάσεις σε υφιστάμενα κτίρια. Οι οδηγίες αυτές αφορούν κτίρια εστίασης, κτίρια εκπαίδευσης, κτίρια προσωρινής διαμονής, υγείας, κτίρια πολιτισμού. Όλα αυτά τα λεγόμενα «ειδικά κτίρια» καλύπτουν όλες αυτές τις κατηγορίες, που άμεσα, προφανώς, έχουν σχέση με την υποβοήθηση, την προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων με αναπηρία, διότι, διασφαλίζοντας την προσβασιμότητα, διασφαλίζουμε και τη δυνατότητά τους σε εργασία, σε αναψυχή και τα λοιπά. Οι οδηγίες, λοιπόν, δίνουν λύσεις πρακτικές, που μέχρι τώρα συζητιόνταν, χωρίς, όμως, να είναι κάπου καταγεγραμμένες και χωρίς να τις γνωρίζουν οι μηχανικοί.

Αναφέρθηκε, επίσης, στην υποχρέωση όλων να ικανοποιήσουν τις ανάγκες των υπόλοιπων κατηγοριών ατόμων με αναπηρία, στην περίπτωση που τεκμηριωμένα δεν μπορούν να ικανοποιηθούν οι ανάγκες των ατόμων που είναι σε αμαξίδιο. Η προσβασιμότητα δεν αφορά μόνο τα άτομα που είναι σε αμαξίδιο. Αν, λοιπόν, δεν μπορούμε τεκμηριωμένα και με βάση μελέτες τεχνικές να ικανοποιήσουμε αυτές τις ανάγκες, μπορεί και πρέπει να γίνει προσβάσιμο έστω σε όλες τις υπόλοιπες κατηγορίες.

Συμπεραίνουμε ότι η ει δυνατόν ανεξάρτητη διαβίωση των ΑμεΑ και η ισότιμη και χωρίς δυσκολίες πρόσβαση παντού αποτελούν στοιχεία δημοκρατίας μιας κοινωνίας. Όλα τα συναρμόδια Υπουργεία δουλεύουν προς συγκεκριμένη κατεύθυνση, ώστε χρονίζοντα προβλήματα να επιλυθούν και να περάσουμε σε μια νέα εποχή, όπου η προσβασιμότητα των ΑμεΑ θα θεωρείται δεδομένη.

Συμπερασματικά, στη συζήτηση έγιναν επιπλέον προτάσεις και κατατέθηκαν απόψεις για την ψηφιακή προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία. Ενδεικτικά, συμπτύσσονται κάποιες από αυτές, οι οποίες αποτελούν ταυτόχρονα και βασικά αιτήματα της ΕΣΑμεΑ:

- Για μια συνολική αποκατάσταση της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία, χρειάζεται συντονισμός όλων των Υπουργείων, για την αποτελεσματική και άμεση υλοποίηση του σχεδίου.
- Απαιτείται εθνική στρατηγική για την εφαρμογή προτύπων προσβασιμότητας στις υπηρεσίες πληροφόρησης και επικοινωνίας, τόσο στον δημόσιο, όσο και στον ιδιωτικό τομέα.
- Να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας του ν. 4591/2019. Η Οδηγία, που ενσωματώθηκε στην εθνική μας νομοθεσία, είναι κάπως περιορισμένη, δεν περιλαμβάνονται τα κανάλια ή τα δημόσια Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, που παρέχουν ενημέρωση σε όλους τους πολίτες και για τα άτομα με αναπηρία συμβάλλει σημαντικά στην κοινωνική τους ένταξη.
- Να ενταχθεί οριζόντια η διάσταση της αναπηρίας στη Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού και την Ψηφιακή Πολιτική και την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση και στη στρατηγική για την απλούστευση των διαδικασιών.
- Να εφαρμοστούν προγράμματα κατάρτισης και επιμόρφωσης του προσωπικού του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και των εποπτευόμενων φορέων του, σε θέματα ηλεκτρονικής, αλλά και φυσικής προσβασιμότητας.
- Να υπάρξουν τεχνολογίες προσβασιμότητας, όπως και σε κάποιες ευρωπαϊκές χώρες και στις Η.Π.Α. (π.χ. διακριτός ήχος στις διαβάσεις για τους τυφλούς).
- Να παρασχεθεί στην ΕΣΑμεΑ η απαραίτητη υποστήριξη, προκειμένου να μπορεί να εκπληρώσει το ρόλο που προβλέπεται στην παράγραφο 2, του άρθρου 8, του ν. 4591/2019. Δηλαδή να γνωμοδοτεί για την προσβασιμότητα των ιστοτόπων και των εφαρμογών για φορητές συσκευές των οργανισμών του δημόσιου τομέα.
- Επιπρόσθετα, η ΕΣΑμεΑ ζητά σε όλους τους διαγωνισμούς έργων και προμηθειών, των εποπτευόμενων από το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης φορέων, να αξιοποιηθεί η δυνατότητα που παρέχει η Οδηγία 2014/24/Ε.Ε., σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες του άρθρου 42 και παράρτημα 7, δηλαδή να συμπεριληφθεί η προσβασιμότητα στα άτομα με αναπηρία ως κριτήριο επιλεξιμότητας ON/OFF (Οδηγία 2014/24/Ε.Ε.).

- Να μπουν τα άτομα με αναπηρία στην παραγωγική διαδικασία μέσω της τεχνολογικής δυνατότητας που θα τους δοθεί. Να τους παρέχονται προσβάσιμες ιστοσελίδες, αλλά και υλικές δυνατότητες να αποκτήσουν τα τεχνολογικά μέσα που χρειάζονται.

3. ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ: ΚΥΡΑΝΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ ANNA, ΤΖΟΥΦΗ ΜΕΡΟΠΗ, ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ, ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ – ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ, ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

Α. Συνεδρίαση της 11^{ης} Φεβρουαρίου 2020, με θέμα ημερήσιας διάταξης: «Ενημέρωση από τον Διοικητή του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), κ. Σπύρο Πρωτοψάλτη, για τη δράση του Οργανισμού σχετικά με την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία».

Στη συνεδρίαση παρέστησαν και οι κ.κ.: Κωνσταντίνος Γαργάλης και Δημήτριος Λογαράς, Ταμίας και Επιστημονικό Στέλεχος, αντίστοιχα, της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ).

Σημεία που επισημάνθηκαν από θεσμικούς φορείς και οργανώσεις για το θέμα:

Από τον ΟΑΕΔ:

Το φάσμα δράσεων και προγραμμάτων του Οργανισμού είναι ευρύτατο και στοχεύει στη στήριξη όλων των πολιτών, χωρίς καμία εξαίρεση, χωρίς περιθωριοποιήσεις. Αυτονόητα, δράσεις αφορούν και στα άτομα με αναπηρία.

Σύμφωνα με τον ΟΗΕ, στις περισσότερες χώρες του κόσμου, το ποσοστό του πληθυσμού που έχει κάποιας μορφής αναπηρία κυμαίνεται μεταξύ 8% και 10%. Στην Ε.Ε. αυτό το ποσοστό μεταφράζεται σε 44 εκατομμύρια ανθρώπους, μεταξύ 15 έως 64 ετών. Στην Ελλάδα το ποσοστό ανέρχεται περίπου στο 9,5%, δηλαδή περίπου ένα εκατομμύριο συμπολίτες μας. Τα στοιχεία πρόσβασης στην εργασία, που αφορούν στα άτομα με αναπηρία, είναι απογοητευτικά. Ωστόσο, δεν πρόκειται για αμιγώς ελληνικό ζήτημα.

Σε έρευνα του 2018 του «Toyota Mobility Foundation» σε 5 χώρες (Ηνωμένο Βασίλειο, Αμερική, Ιαπωνία, Ινδία και Βραζιλία), δύο στους πέντε ανθρώπους που χρησιμοποιούν βοηθητικό αμαξίδιο δήλωσαν πως δεν μπορούν να εργαστούν λόγω ελλείψεων προσβασιμότητας. Στο Ηνωμένο Βασίλειο το ποσοστό ανήλθε σε σχεδόν 54%. Οι συμπολίτες μας με αναπηρίες έχουν πολλούς λόγους να αισθάνονται περιθωριοποιημένοι.

Έρευνα του Κέντρου Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής της ΓΣΕΕ, σε συνεργασία με το Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία, παρουσιάστηκε το 2018, με τίτλο «Βασικά μεγέθη Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης - Διακρίσεις και Ανισότητες στην Εκπαίδευση και στην Εργασία». Κατέδειξε το πρόβλημα και στον τομέα της εργασίας, αλλά και στον τομέα της εκπαίδευσης: το 2016, στις ηλικίες 25 – 29 ετών, με σοβαρή αναπηρία, η ανεργία έφθανε το 60%, ενώ εξαιρετικά υψηλά είναι τα ποσοστά των ατόμων με σοβαρή αναπηρία που δεν έχουν καμία εργασιακή εμπειρία. Το 42% των ατόμων που είχαν ολοκληρώσει το πολύ έως και την κατώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση ήταν άτομα με αναπηρία ή περιορισμό δραστηριότητας.

Στο μητρώο του ΟΑΕΔ είναι εγγεγραμμένα 26.507 άτομα με αναπηρία, με αυξητική τάση κάθε χρόνο (2.222 νέοι εγγεγραμμένοι το 2010, 5.755 το 2019). Αναγκαία η ανάληψη πρωτοβουλιών στο πεδίο, με συνεργασία όλων των θεσμικών εκπροσώπων, ώστε να στηριχθεί η ουσιαστική ένταξη των ατόμων με αναπηρίες που επιθυμούν να συμμετάσχουν ανεμπόδιστα στην αγορά εργασίας και σε όλο το εύρος των δραστηριοτήτων.

Στόχος του ΟΑΕΔ είναι η διευκόλυνση της αυτονόμησης των ατόμων με αναπηρία και η ένταξή τους σε δραστηριότητες που τα ίδια θα επιλέγουν. Επίκειται η ενίσχυση επιχορήγησης (από 70% σε 90%) του εργοδοτικού κόστους και η απλούστευση προϋποθέσεων συμμετοχής του προγράμματος απασχόλησης μελών ευπαθών κοινωνικών ομάδων (άτομα με αναπηρίες, απεξαρτημένους, αποφυλακισμένους, νεαρούς παραβατικούς, νεαρά άτομα υπό κοινωνικό κίνδυνο). Το συγκεκριμένο πρόγραμμα δεν είχε την αναμενόμενη ανταπόκριση μετά 2 έτη (καλύφθηκαν μόνο 750 από τις 2.000 θέσεις) και αποφασίστηκε η τροποποίησή του, ώστε να γίνει ελκυστικότερο για τους εργοδότες. Το πρόγραμμα δίνει δυνατότητα πρόσληψης άνεργων ατόμων με αναπηρία και σε δημόσιες επιχειρήσεις, φορείς και οργανισμούς, επιπλέον των επιχειρήσεων ΟΤΑ και ιδιωτικού τομέα. Οι εργοδότες που θα απασχολήσουν άτομα με αναπηρία δύναται να ενταχθούν σε πρόγραμμα εργονομικής διευθέτησης του χώρου εργασίας, με συμμετοχή του ΟΑΕΔ σε ποσοστό 90% της απαιτούμενης δαπάνης και μέχρι του ποσού των 2.500 ευρώ.

Από το 2015 υπάρχει αυξημένη μοριοδότηση για άτομα με αναπηρία και για γονείς παιδιού με αναπηρία, για τη συμμετοχή στα πεντάμηνα ή οκτάμηνα «Προγράμματα Κοινωφελούς Εργασίας».

Στα Γραφεία Ευπαθών Κοινωνικών Ομάδων του ΟΑΕΔ μπορούν τα άτομα με αναπηρία να λάβουν υπηρεσίες συμβουλευτικής και εξειδικευμένη ψυχοκοινωνική ενδυνάμωση.

Κρίσιμη η απόκτηση επαγγελματικών προσόντων και αναβάθμιση των δεξιοτήτων των ατόμων με αναπηρία. Ο ΟΑΕΔ λειτουργεί δύο Κ.Ε.Κ. για άτομα με αναπηρία σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Η διετής φοίτηση στο ΚΕΚ της Αθήνας είναι επιδοτούμενη και απευθύνεται σε άνεργα άτομα, με διαγνωσμένη αναπηρία άνω του 50% (και με ψυχικές ασθένειες, υπό την επίβλεψη ειδικής διεπιστημονικής ομάδας του Αιγινήτειου Νοσοκομείου), ηλικίας 18 έως 55, ανεξαρτήτως φύλου, θρησκείας και εθνικότητας. Στη Θεσσαλονίκη λειτουργεί Εκπαιδευτικό Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης Εφήβων και Νέων με Ειδικές Ανάγκες, για άτομα με νοητική υστέρηση, διαταραχές στο φάσμα του αυτισμού και μαθησιακές δυσκολίες. Η φοίτηση διαρκεί από τέσσερα έως πέντε έτη και χορηγείται ημερήσιο επίδομα. Οι απόφοιτοι μπορούν να ενταχθούν σε χώρο προστατευόμενης μορφής εργασίας εντός της Σχολής, με επίδομα 40% της αμοιβής του ανειδίκευτου εργάτη. Και τα δύο ΚΕΚ έχουν συμμετάσχει σε προγράμματα Erasmus, με ανταλλαγές μαθητών και καθηγητών. Χρειάζονται, ωστόσο, σημαντικές βελτιώσεις. Ο ΟΑΕΔ κάνει πανελλαδική καταγραφή των πολλών κτηριακών αναγκών όλων των δομών, ώστε να τεθούν προτεραιότητες.

Η δυνατότητα εκπόνησης μελετών στον ΟΑΕΔ είναι πολύ περιορισμένη και υπάρχει ανάγκη για πολλές περισσότερες. Έχουν ήδη ξεκινήσει συνεργασίες για εκπόνηση μελετών σε διάφορα ζητήματα.

Στο νέο υπό κατάρτιση οργανόγραμμα αναβαθμίζεται το Τμήμα Μελετών της Αγοράς Εργασίας, το οποίο θα υπάγεται στη Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού. Πρόκειται να καλύψει μια μεγάλη έλλειψη στο πεδίο της συστηματικής αξιολόγησης προγραμμάτων και διερεύνησης της αγοράς εργασίας, ώστε να σχεδιαστούν πιο αποδοτικά προγράμματα απασχόλησης. Αναβαθμίζεται, επίσης, ο ρόλος των ευπαθών κοινωνικών ομάδων, με ξεχωριστά Τμήματα στη Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης και Ασφάλισης και στη Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης και Κατάρτισης.

Επανασχεδιάζεται ο ιστότοπος του ΟΑΕΔ, ο οποίος έχει διάφορες ελλείψεις σε πολλά ζητήματα και ήδη προχωρούν ο διαγωνισμός και σχετικές διαδικασίες.

Ως προς την πρόταση της ΕΣΑμεΑ για συμμετοχή στο Δ.Σ. του ΟΑΕΔ, κρίνεται θεμιτή και ευχαρίστως θα εξεταστεί η απόφαση. Όμως, πρέπει να ληφθεί σε συντονισμό με τον Υπουργό Εργασίας.

Η μοριοδότηση σε όλα τα προγράμματα του ΟΑΕΔ είναι εξαιρετικά δύσκολο να υλοποιηθεί, διότι οι προσλήψεις διενεργούνται από τις επιχειρήσεις, ενώ στο πρόγραμμα με την κοινωφελή ενεπλάκη, ως εργοδότης, το Δημόσιο.

Ο ΟΑΕΔ αναλαμβάνει τις αρμοδιότητες (βρεφονηπιακούς σταθμούς, ΙΕΚ, ΚΕΚ, 118 Κέντρα Προώθησης Απασχόλησης, σχολικά βιβλία, κατασκηνώσεις, Κοινωνικό Τουρισμό, στεγαστικά δάνεια), οι οποίες υπερβαίνουν κατά πολύ την κοινή αντίληψη ότι περιορίζεται στη διαχείριση του επιδόματος ανεργίας.

Ως προς την ευρωπαϊκή χρηματοδότηση, κυμάνθηκε κάτω του 9% στο Πλαίσιο 2014 - 2020. Γίνονται προσπάθειες απορρόφησης διαθέσιμων ευρωπαϊκών πόρων.

Ο ΟΑΕΔ χρειάζεται πολύ περισσότερη εξωστρέφεια. Δεν έχει κάνει το σωστό άνοιγμα στην κοινωνία, ώστε να επικοινωνήσει τις αρμοδιότητες, τα προγράμματα και τις δράσεις του. Ως νέα Διοίκηση, γίνεται προσπάθεια να αναστραφεί το κλίμα, με διαρκή επικοινωνία και επαναδημοσιοποίηση των προγραμμάτων και των ευκαιριών για άνεργους και επιχειρήσεις, με παράσταση σε συναντήσεις με φορείς, επιχειρήσεις και κοινωνικούς εταίρους. Σε κάθε περίπτωση, υπάρχει πολύς ακόμη δρόμος να διανυθεί προς αυτήν την κατεύθυνση.

Συγκεκριμένα για τη βαμβαουργία, υπάρχει σε εξέλιξη συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, για την αναδιαμόρφωση του κλάδου, στην οποία έχουν συζητηθεί – δίχως να έχουν οριστικοποιηθεί – κάποια ανταποδοτικά που θα έχει λαμβάνειν ο ΟΑΕΔ, μεταξύ των οποίων ενός Πρότυπου Κέντρου ΑμεΑ (ΚΕΚΑμεΑ).

Ο ΟΑΕΔ έχει πολιτική «ανοιχτής πόρτας». Η πρόσβαση στο Γραφείο του Διοικητή είναι ανοιχτή σε οποιονδήποτε το ζητήσει.

Από την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ):

Σύμφωνα με το δεύτερο δελτίο στατιστικής πληροφόρησης του Παρατηρητηρίου Θεμάτων Αναπηρίας της ΕΣΑμεΑ, στις 30.11.17, το 60% των πολιτών ηλικίας 16-64 ετών, με σοβαρή αναπηρία, βρίσκονται στο φάσμα της φτώχειας και του αποκλεισμού. Το 42,8% των πολιτών ηλικίας 16-59 ετών, με βαριά αναπηρία, διαβιβεί σε νοικοκυριά με μεγάλο βαθμό υποαπασχόλησης. Το 60% των πολιτών ηλικίας 25-29 ετών, με σοβαρή αναπηρία, είναι άνεργοι. Το 83,7% των πολιτών ηλικίας 20-24 ετών, το 72% των πολιτών ηλικίας 25-29 ετών και το 55,5% των πολιτών ηλικίας 30-34 ετών δεν έχουν καμία εργασιακή εμπειρία. Σε σύγκριση με τις γυναίκες χωρίς αναπηρία, οι γυναίκες υπολείπονται στον δείκτη απασχόλησης κατά 25,3 ποσοστιαίες μονάδες.

Η Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία διαπιστώνει υψηλά επίπεδα ανεργίας των ατόμων – ιδίως των γυναικών – με αναπηρία και ανεπαρκείς προσπάθειες για τη διασφάλιση της ένταξής τους στην αγορά εργασίας, καθώς και έλλειψη επαρκών μέτρων εξατομικευμένης υποστήριξης στους εργασιακούς χώρους και περισσότερο αποτελεσματικών και προσβάσιμων υπηρεσιών. Στις τελικές παρατηρήσεις και συστάσεις της για το άρθρο 27 («Εργασία και Απασχόληση») της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, προτείνει την ένταξη της διάστασης «αναπηρία» σε όλες τις πολιτικές, μέτρα και προγράμματα απασχόλησης, καθώς και τον πολιτικό σχεδιασμό του ΟΑΕΔ.

Σε όλα τα προγράμματα απασχόλησης του ΟΑΕΔ (και στα συγχρηματοδοτούμενα από ΕΣΠΑ), τα άτομα με αναπηρία με πιστοποιητικό που αναφέρει «ανίκανος/η» για κάθε βιοποριστική εργασία δεν μπορούν να συμμετάσχουν, δεν εγγράφονται στα μητρώα ανέργων και βιώνουν ακραίο αποκλεισμό, εκτός του στιγματισμού. Τούτο καταστρατηγεί ευθέως την αρχή της μη διάκρισης λόγω αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης στην απασχόληση και στην εργασία, αγνοεί τη διάταξη του άρθρου 23 παρ. 1^α του Ν. 4488/2017, με την οποία δίδεται η δυνατότητα στα άτομα με ψυχική ή νοητική αναπηρία, με ποσοστό αναπηρίας 50% και άνω, να αναλαμβάνουν, χωρίς διακοπή των προνοιακών επιδομάτων, εργασία για λόγους ψυχοκινητικής αποκατάστασης και κοινωνικής επανένταξης, ύστερα από προσκόμιση σχετικής γνωμάτευσης από Μονάδα Ψυχικής Υγείας. Το μοναδικό στοχευμένο και σε άτομα με αναπηρία πρόγραμμα του ΟΑΕΔ αφορά στην ενίσχυση εργοδοτών.

Σημαντικές οι τροποποιήσεις του προγράμματος που εξαγγέλθηκαν, αλλά παραμένει μεγάλο πρόβλημα το ότι οι αναπηρικές οργανώσεις δεν μπορούν να προσλάβουν άτομα με αναπηρία μέσω των προγραμμάτων απασχόλησης, διότι θεωρούνται φορείς που δεν ασκούν οικονομική δραστηριότητα. Η ΕΣΑμεΑ έχει γίνει αποδέκτης αρκετών παραπόνων για τον άδικο αποκλεισμό που βιώνουν οι πάρα πολλές οργανώσεις ατόμων με αναπηρία από προγράμματα απασχόλησης. Πρόκειται για πρόβλημα σε επίπεδο ευρωπαϊκής νομοθεσίας, που καθίσταται βαρύτατο εμπόδιο πρόσβασης στην εργασία.

Στο σύνολο των προγραμμάτων απασχόλησης, που απευθύνονται στον γενικό πληθυσμό, η διάσταση της αναπηρίας δεν ενσωματώνεται οριζόντια (λ.χ. αυξημένη μοριοδότηση, πρόβλεψη κάλυψης κόστους για παροχή εύλογων προσαρμογών, υποβολή ηλεκτρονικών αιτήσεων μέσω προσβάσιμων εφαρμογών κ.λπ.), παρότι αρκετά από αυτά συγχρηματοδοτούνται από το επιχειρησιακό πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014 – 2020», το οποίο διέπεται από την αρχή της μη διάκρισης (και) λόγω αναπηρίας. Ομοίως και με τα

προγράμματα απασχόλησης με εθνικούς πόρους του ΟΑΕΔ, σε αντίθεση με το άρθρο 61 παρ. 1 του Ν. 4488/2017. Κατόπιν παρέμβασης της ΕΣΑμεΑ, η αναπηρία ενσωματώθηκε στα προγράμματα κοινωφελούς χαρακτήρα, μέσω αυξημένης μοριοδότησης, για άτομα με ποσοστό αναπηρίας 50% και άνω.

Μείζον πρόβλημα η αδυναμία πρόσβασης στην ιστοσελίδα και τις ηλεκτρονικές εφαρμογές του ΟΑΕΔ από άτομα με αναπηρία. Τα δύο Κέντρα του ΟΑΕΔ σε Θεσσαλονίκη και Αθήνα δεν είναι Κέντρα Επαγγελματικής, αλλά Προεπαγγελματικής Κατάρτισης. Οι χορηγούμενες βεβαιώσεις δεν έχουν κανένα επαγγελματικό αντίκρισμα.

Η ΕΣΑμεΑ πρέπει να καλείται σε τακτική συνεργασία με τον ΟΑΕΔ για όλα τα σχετικά ζητήματα και να συμμετέχει στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, δηλαδή με θεσμική εκπροσώπηση της ΕΣΑμεΑ στο Δ.Σ. του ΟΑΕΔ. Πρόκειται για πάγιο αίτημα, το οποίο μέχρι στιγμής δεν έχει ικανοποιηθεί και επανυποβάλλεται προς κάθε αρμόδιο.

Για την ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην απασχόληση, από τη θέσπιση του συστήματος ποσόστωσης με τον Ν. 2643 το 1998, μόνο σε 5 προκηρύξεις για τον δημόσιο τομέα (1998, 2002, 2004, 2008 και 2014) και σε 2 για τον ιδιωτικό έχει εφαρμοστεί. Ο νόμος δεν λειτουργεί καθόλου ως προς τον ιδιωτικό τομέα. Οι εργοδότες που απασχολούν άνω των 50 ατόμων δεν τηρούν τη διαδικασία δήλωσης των κενών θέσεων στο Υπουργείο, ώστε αυτές να καλύπτονται από άτομα με αναπηρία.

Διακόπτεται άμεσα το επίδομα ανεργίας, όταν άτομο με αναπηρία ξεκινά να απασχολείται, με εξαίρεση την ένταξη σε ειδικό πρόγραμμα απασχόλησης ή κοινωνικής οικονομίας.

Ο ΟΑΕΔ οφείλει να αντιμετωπίσει άμεσα τα ζητήματα αποκλεισμού των ατόμων με αναπηρία από την απασχόληση και το Υπουργείο Εργασίας πρέπει να λύσει το πρόβλημα με τα πιστοποιητικά των ΚΕΠΑ.

Ως προς την επιχορήγηση σε επιχειρήσεις για παροχή εύλογων προσαρμογών, αφορούν περίπου 50 θέσεις, επί συνόλου 2.000 επιλέξιμων του προγράμματος.

Προτείνεται εύλογη προσαρμογή με εγκαθίδρυση διαρκούς προγράμματος του ΟΑΕΔ, με πρόσβαση οποιουδήποτε εργοδότη προτίθεται να προσλάβει άτομο με αναπηρία.

Σε σχέση με την προστατευμένη απασχόληση, δεν συνάδει με το πνεύμα του άρθρου 27 της Σύμβασης, γιατί προσφέρεται σε προστατευμένο χώρο και πρέπει να θεωρείται μόνο ενδιάμεσο στάδιο, προκειμένου το άτομο με αναπηρία να περάσει στην

απασχόληση, στην ελεύθερη αγορά εργασίας. Λείπει ο πολύ καίριος θεσμός της υποστηριζόμενης απασχόλησης, ο οποίος οφείλει να θεσπιστεί άμεσα.

Μετά την ακρόαση των φορέων, ακολούθησε συζήτηση μεταξύ των εκπροσώπων τους και των μελών της Υποεπιτροπής, στην οποία αναδείχθηκαν τα εξής:

- Είναι απολύτως απαραίτητο το Αναπηρικό Κίνημα να γίνει θεσμικός συνομιλητής του ΟΑΕΔ και να εμπλέκεται στο ερευνητικό έργο.
- Τα προγράμματα προώθησης εργασίας για αναπήρους χρειάζονται άμεσα προβολή και διαφήμιση, με όλα τα διαθέσιμα μέσα, ως μέσα διάχυσης στους ενδιαφερόμενους και στην κοινωνία εν γένει.
- Οι επιδοτήσεις για εργονομικές διευθετήσεις πρέπει να πληθύνουν.
- Οι πολιτικές σε σχέση με τα άτομα με αναπηρία πρέπει να επεκταθούν και προς το πεδίο της ενσωμάτωσης και της κοινωνικής συνοχής, μη περιοριζόμενες απλώς σε αμιγώς επιδοματική συντήρηση.
- Ως προς τη δέσμευση διατήρησης προσωπικού, χρειάζεται μια έστω ελάχιστη τέτοια, ώστε να μην εργαλειοποιούνται τα άτομα με αναπηρία ως οχήματα επιδότησης, αλλά να προκύπτει στοιχειώδης υποχρέωση εκπαίδευσης του εργαζομένου και εν συνεχεία απασχόλησης.
- Οι πολιτικές για τα ΑμεΑ πρέπει να γίνουν οριζόντιες και η επιδοματική πολιτική να εξασφαλίζεται διαρκώς, ασχέτως απασχόλησης, αφού τα αναπηρικά επιδόματα αφορούν τα επιπλέον βάρη διαβίωσης.
- Είναι απαραίτητη μια εθνική έρευνα αποτύπωσης του ζητήματος «εργασία και άτομα με αναπηρία».
- Ο ΟΑΕΔ οφείλει να αναλάβει σημαντικές πρωτοβουλίες ενίσχυσης της εξωστρέφειας και διεκδίκησης επιπλέον προσόδων από ευρωπαϊκές πολιτικές.
- Επείγει η ενδυνάμωση της ηλεκτρονικής προσβασιμότητας των ΑμεΑ σε ιστότοπους και υπηρεσίες που σχετίζονται με την ειδικά στοχευμένη απασχόληση και επιχειρηματικότητα.
- Απαραίτητη κρίνεται η προαγωγή επιδοτούμενων δράσεων εκπαίδευσης ΑμεΑ, σε σχέση με τη χρήση και αξιοποίηση του διαδικτύου ως εργαλείου κοινωνικής ένταξης και ανάπτυξης της προσωπικότητας.

- Πρέπει να καλυφθεί το έλλειμμα τεχνογνωσίας των επιχειρήσεων στον τομέα των νέων τεχνικών συναλλαγής με άτομα με αναπηρία.
- Ανάγκη ενίσχυσης της «προστατευόμενης» και «υποστηριζόμενης» απασχόλησης, με καθοδήγηση συμβούλου εργασίας.
- Το Μητρώο Ανέργων ΑμεΑ του ΟΑΕΔ πρέπει να βελτιωθεί και να διασυνδεθεί λειτουργικά και συμβατά με άλλα μητρώα του Δημοσίου.
- Προέχει η επίλυση των προβλημάτων που σχετίζονται με τις ιατρικές γνωματεύσεις και τους φορείς πιστοποίησης της αναπηρίας.
- Πρέπει να διερευνηθεί η προτεραιοποίηση των ΑμεΑ που πάσχουν, παράλληλα, από χρόνιες παθήσεις, λόγω της μεγαλύτερης επιβάρυνσης της κατάστασής τους και της αντίστοιχα μεγαλύτερης δυσκολίας πρόσβασης στην απασχόληση.

4. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ: ΜΠΟΥΤΣΙΚΑΚΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ,
ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ – ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

Συνεδρίαση της 3ης Ιουνίου 2020, με θέμα ημερήσιας διάταξης: «Τουρισμός και άτομα με αναπηρία: ένα στοίχημα με κοινωνικές και οικονομικές προεκτάσεις».

Τα μέλη της Υποεπιτροπής ενημέρωσαν οι κύριοι και η κυρία: Θεοχάρης Θεοχάρης, Υπουργός Τουρισμού, Δόμνα – Μαρία Μιχαηλίδου, Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και Ιωάννης Βαρδακαστάνης, Πρόεδρος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ).

Εισαγωγή

Ένα από τα αναφαίρετα δικαιώματα του ανθρώπου είναι αναμφισβήτητο το δικαίωμά του στην ψυχαγωγία και την ευχαρίστηση του τουρισμού. Στον τουρισμό πρέπει να έχει τη δυνατότητα να συμμετέχει κάθε συμπολίτης μας, συμπεριλαμβανομένων των ανθρώπων με αναπηρία. Ο βαθμός ανθρωπισμού μιας σύγχρονης κοινωνίας κρίνεται και από τη στάση της απέναντι στους ανθρώπους με αναπηρίες, ειδικά όταν αυτοί έχουν τη θέληση να απολαμβάνουν τις αυτονότητες για τον καθένα χαρές της ζωής.

Δεν πρέπει ποτέ να λησμονείται το γεγονός ότι πρόκειται για ένα ευαίσθητο κοινωνικό ζήτημα. Οι άνθρωποι που πάσχουν από διάφορων ειδών και βαθμών αναπηρίες στερούνται, εκ των πραγμάτων, πολλές από τις χαρές της καθημερινότητας, που είναι αυτονότητες για τους υπόλοιπους. Συνεπώς, το δικαίωμά τους στον τουρισμό πρέπει να βλέπεται, οπωσδήποτε, ως θέμα συνεχούς προτεραιότητας.

Υπό αυτό το πρίσμα, η Υποεπιτροπή ασχολήθηκε με το σημαντικό αυτό κοινωνικό και ανθρωπιστικό ζήτημα, με ειδική συνεδρίαση, που πραγματοποιήθηκε στις 3 Ιουνίου 2020, όπου και τέθηκαν από τους συμμετέχοντες Βουλευτές συγκεκριμένες απόψεις και τοποθετήσεις σχετικά με το θέμα, ενώ ακούστηκαν και οι θέσεις της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία, οι οποίες εκφράστηκαν δια του Προέδρου της, κ. Βαρδακαστάνη. Επίσης, τοποθετήθηκαν σύντομα ο Υπουργός Τουρισμού, κ. Θεοχάρης Θεοχάρης και η Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, κυρία Δόμνα-Μαρία Μιχαηλίδου.

Οι σχετικές εισηγήσεις, που τέθηκαν στο πλαίσιο της Υποεπιτροπής, κρίνονται ως λίαν χρήσιμες, ιδιαίτερα, μάλιστα, σε μια χρονική συγκυρία, κατά την οποία η πανδημία του κορωνοϊού έχει εκ των πραγμάτων βάλει νέες προτεραιότητες. Συνεπώς, είναι ανάγκη η Πολιτεία να προτάξει τα δικαιώματα των πιο ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων, σε μια σειρά από σοβαρά ζητούμενα, ανάμεσα στα οποία περίοπτη θέση καταλαμβάνει το δικαίωμά τους στον τουρισμό.

Οι θέσεις της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία

Η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία ενημέρωσε την Υποεπιτροπή, με σχετική τοποθέτηση του Προέδρου της, αναφορικά με μια σειρά θέσεων και ενεργειών της, που σχετίζονται με το ζήτημα.

Σύμφωνα με την τοποθέτηση αυτή, το γνωστό Πρόγραμμα Κοινωνικού Τουρισμού του ΟΑΕΔ δεν καλύπτει τα ΑμεΑ, τα οποία, κατ' αυτόν τον τρόπο, ουσιαστικά, αποκλείονται από τον τουρισμό. Για παράδειγμα, πρέπει να υπάρξει Πρωτόκολλο σχετικά με τις κατασκηνώσεις, κάτι ιδιαίτερα σημαντικό για τα ΑμεΑ από κλειστά κέντρα περίθαλψης, τα οποία περιμένουν πώς και πώς να βγουν από αυτά και να πάνε στις κατασκηνώσεις.

Η τοποθέτηση συμπεριέλαβε, πέραν της κοινωνικής, και την οικονομική-αναπτυξιακή διάσταση. Επισημάνθηκε το γεγονός ότι οι Κυβερνήσεις, επί σειρά ετών, δεν παρείχαν κίνητρα συνολικά για την ανάπτυξη της τουριστικής πολιτικής. Αντιθέτως, είναι αναγκαία η υιοθέτηση μιας ολοκληρωμένης πολιτικής, με τη σύμπραξη όλων των φορέων της αγοράς που έχουν σχέση με τον τουρισμό, έτσι ώστε το τουριστικό προϊόν, τα αγαθά και οι υπηρεσίες του, να αποκτήσουν το απαραίτητο εύρος και ποιότητα.

Η πρόταση έθεσε τρεις βασικούς πυλώνες, πάνω στους οποίους πρέπει να στηριχθεί το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες στον τουρισμό, αλλά και γενικότερα η τουριστική ανάπτυξη:

- α) ο τουρισμός ως δικαίωμα,
- β) ο τουρισμός ως πολιτική απόφαση,
- γ) ο τουρισμός ως αναπτυξιακό και οικονομικό εργαλείο.

Τόσο οι επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στον τουρισμό, όσο και η ίδια η Πολιτεία, οφείλουν να αντιληφθούν ότι το να υπάρχουν προσβάσιμες υπηρεσίες και

υποδομές για τα ΑμεΑ δεν είναι φιλανθρωπία, αλλά επιχειρηματική καινοτομία, που δίνει συγκριτικό πλεονέκτημα.

Οι θέσεις της Υποεπιτροπής

Με τις εισηγήσεις τους, οι Βουλευτές της Υποεπιτροπής έθεσαν μια σειρά από σκέψεις και απόψεις, που έχουν πρακτικό αντίκτυπο και μπορούν να βοηθήσουν στο ξεπέρασμα των όποιων δυσκολιών και στην πραγματική ενσωμάτωση των ΑμεΑ στον τουρισμό, όπως και στην ίδια την τουριστική ανάπτυξη.

Ως άμεσος στόχος της Υποεπιτροπής, τέθηκε διακομματικά η προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία στον τουρισμό, κάτι που αφορά όχι μόνο τις διακοπές, αλλά και την πρόσβαση στα πολιτιστικά αγαθά του τόπου μας. Επισημάνθηκε δε ότι η οικονομική ανάπτυξη δεν μπορεί να βλέπεται ξέχωρα από την κοινωνική, κάτι που φάνηκε σαφέστατα και από την πρόσφατη υγειονομική κρίση.

Βέβαια, είναι αλήθεια ότι το πρόβλημα δεν είναι μόνο σημερινό, λόγω και της πανδημικής κρίσης, αλλά διαχρονικό. Οφείλουν, συνεπώς, οι Κυβερνήσεις να το λαμβάνουν ως προτεραιότητα, για μια πιο επιτυχή αντιμετώπιση των προβλημάτων των ΑμεΑ, ως προς τη συμμετοχή τους στον τουρισμό.

Οι δυσκολίες, που υπάρχουν εδώ και χρόνια και οι οποίες επισημάνθηκαν, είναι οι εξής:

α) Η προσβασιμότητα, που φυσικά είναι και ένα ευρύτερο πρακτικό πρόβλημα για τους συνανθρώπους μας με αναπηρίες, σε μουσεία και χώρους ψυχαγωγίας. Η προσβασιμότητα είναι δικαίωμα όλων. Κατά συνέπεια, πρέπει να αναβαθμιστούν οι ξενοδοχειακές δομές, αλλά και να δημιουργηθούν νέοι χώροι, που να επιτρέπουν την άνετη κυκλοφορία ανθρώπων με κινητικές δυσκολίες. Υπάρχει, όμως, και η λεγόμενη οικονομική προσβασιμότητα, αφού, ακόμη και αν επιλυθούν τα προβλήματα υποδομών, χρειάζεται η ενίσχυση των ΑμεΑ με ένα ειδικό επίδομα κοινωνικού τουρισμού.

β) Η κάλυψη των τουριστικών χώρων (ξενοδοχείων, κατασκηνώσεων κτλ.) με ειδικό επιστημονικό και βοηθητικό προσωπικό, όπου σε αυτόν τον τομέα παρατηρούνται ατέλειες. Αυτό το θέμα αφορά όχι μόνο αριθμητική, αλλά και ποιοτική αύξηση, με το προσωπικό να περιλαμβάνει ανθρώπους που είναι σε θέση να δώσουν ιδιαίτερες συμβουλές στους ανθρώπους με αναπηρία γύρω από τις διακοπές τους.

γ) Η απουσία μιας γενικότερης εκστρατείας από πλευράς Πολιτείας για τα δικαιώματα των ΑμεΑ στον τουρισμό υπήρξε, επί σειρά πολλών ετών, αναμφίβολο γεγονός. Αυτή η εκστρατεία μπορεί και πρέπει να ξεκινήσει, με τη σχετική ενημέρωση, αλλά και με πρακτική αρωγή προς τους ανθρώπους με αναπηρία, προκειμένου αυτοί να μπορέσουν, πραγματικά, να απολαύσουν τα αγαθά και τις υπηρεσίες του τουρισμού.

δ) Οι ελλείψεις στις δομές, που έχουν εδώ και πολύ καιρό παρατηρηθεί, δεν αφορούν μόνο τα τουριστικά καταλύματα. Αντιθέτως, πρέπει να βλέπεται γενικότερα ως πρόβλημα στην ίδια τη δομή του Κράτους, είτε αυτό αφορά τις κατοικίες, είτε τα δημόσια κτίρια. Είναι μία παράμετρος, η οποία επιβαρύνει σημαντικά το πρόβλημα της προσβασιμότητας των ΑμεΑ στον τουρισμό, αλλά και συνολικότερα.

ε) Ιδίως σε συνθήκες πανδημικής κρίσης λόγω του κορωνοϊού, επισημάνθηκε το πάγιο ζήτημα της νοσοκομειακής περίθαλψης, κυρίως στα νησιά, και της μετατροπής κλινών σε ΜΕΘ (Μονάδες Εντατικής Θεραπείας). Υποδομές και αεροδιακομιδές από τα νησιά, προς αντιμετώπιση έκτακτων και σοβαρών περιστατικών, είναι πρακτικά από τα πλέον σημαντικά ζητήματα, που πρέπει να τεθούν στον διάλογο για το δικαίωμα των ΑμεΑ στον τουρισμό.

Βασική άποψη της Υποεπιτροπής, πέρα και πάνω από κομματικές και πολιτικές αντιπαραθέσεις, είναι η ανάγκη απελευθέρωσης του προσβάσιμου τουρισμού από τη στερεοτυπική αντίληψη ότι είναι απλώς ζήτημα φιλανθρωπίας και αλληλεγγύης. Πέρα από αυτά, είναι πάνω απ' όλα ζήτημα δικαιώματος, καθώς και έξυπνης πολιτικής για το τουριστικό προϊόν του μέλλοντος. Σε αυτό το πλαίσιο, πρέπει να τεθούν άμεσα οι διαδικασίες για την αξιοποίηση των τουριστικών πλεονεκτημάτων του τόπου μας, με την ανάπτυξη του λεγόμενου «εναλλακτικού τουρισμού», τη στροφή προς νέες μορφές τουρισμού, όπως ο ιαματικός τουρισμός κτλ.

Οι θέσεις του Υπουργού Τουρισμού, κ. Θεοχάρη Θεοχάρη

Το Υπουργείο Τουρισμού έχει αναλάβει, εκ των πραγμάτων, τον σημαντικότερο ρόλο στην ανάπτυξη του τουρισμού στη χώρα μας, όντας ο αρμόδιος συντονιστικός μηχανισμός. Ειδικότερα για τα θέματα των ατόμων με αναπηρία και το δικαίωμά τους στον τουρισμό, η άποψη του Υπουργού Τουρισμού είναι κομβική. Τις θέσεις του αυτές τις εξέφρασε ενώπιον της Υποεπιτροπής.

Ο Υπουργός ανέφερε ότι πυρήνας της σκέψης του είναι πως όλοι μας είμαστε άτομα με αναπηρία. Κι αυτό, επειδή μπορεί να είμαστε τέτοιοι λόγω γήρατος, από μια ηλικία

και ύστερα, ή αναρρώνοντας μετά από κάποια εγχείρηση ή μια εγκυμοσύνη ή και να έχουμε πράγματι μόνιμες ειδικές ανάγκες. Άρα, το όλο ζήτημα δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως συνήθως, δηλαδή ως στήριξη αποκλειστικά μιας ειδικής κατηγορίας ανθρώπων, αλλά να αποκτήσει τη λογική του ανοίγματος της κοινωνίας προς όλους εμάς.

Ο Υπουργός αναφέρθηκε στο επίκαιρο ζήτημα των Πρωτοκόλλων για τις κατασκηνώσεις, για το οποίο καταβάλλεται ιδιαίτερη προσπάθεια από πλευράς Κυβέρνησης, σε συνεργασία με τους ειδικούς, προκειμένου να ολοκληρωθεί έγκαιρα.

Μέσω μιας συμφωνίας με τα συναρμόδια Υπουργεία, αλλά και της δημιουργίας επιτροπής κρούσης για τον τουρισμό, επιτεύχθηκε η αύξηση των κονδυλίων του ΟΑΕΔ για τις ευπαθείς ομάδες, μέσα στο πλαίσιο επανεκκίνησης του εσωτερικού τουρισμού σε συνθήκες πανδημίας. Τα κονδύλια, σύμφωνα με τον Υπουργό, τριπλασιάστηκαν, ενισχύοντας έτσι το πρόγραμμα «Τουρισμός για όλους», που φυσικά συμπεριλαμβάνει και τα ΑμεΑ.

Επισημάνθηκε ότι το θέμα δεν πρέπει να βλέπεται επ' ουδενί μικροκομματικά, αλλά ως υπόθεση όλων, ανεξαρτήτως πολιτικών απόψεων και παραταξιακής τοποθέτησης. Και, πράγματι, δεν απουσιάζει η ευαισθησία από κανέναν. Εκείνο που λείπει είναι η οργάνωση, το σχέδιο, το συνεκτικό πλάνο και η συνεργασία μεταξύ των Υπουργείων. Αυτό προσπαθεί να αντιμετωπίσει η Κυβέρνηση, μέσω και του Επιτελικού Κράτους, που κινείται στην κατεύθυνση επίτευξης του βέλτιστου συνολικού αποτελέσματος.

Σε ό,τι αφορά το μείζον θέμα της προσβασιμότητας των ΑμεΑ στον τουρισμό, ο Υπουργός εστίασε στη για πρώτη φορά θεσμοθέτηση της Επιτροπής Προσβάσιμου Τουρισμού. Έχει ήδη ξεκινήσει η σχετική διαδικασία διαβούλευσης, ενώ υπάρχει άμεση συνεργασία για το ζήτημα ανάμεσα στην Κυβέρνηση και τους φορείς σωματείων ΑμεΑ. Στόχος η ενίσχυση του προγράμματος «Προσβάσιμος τουρισμός για όλους» στην Ελλάδα.

Άλλωστε, όπως ανέφερε ο Υπουργός, η χώρα βρίσκεται σε συντονισμό και με το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Προσβάσιμου Τουρισμού (ENAT) και σε αυτό το γενικό πλαίσιο έχουν κινηθεί σχετικές ενέργειες και πρωτοβουλίες. Βεβαίως, το Υπουργείο συνεργάζεται άμεσα και αποτελεσματικά και με τους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης της χώρας.

Ο Υπουργός συνόψισε το όλο ζήτημα ως ένα φιλόδοξο εγχείρημα, που προϋποθέτει εκπαίδευση επιχειρήσεων και εργαζομένων, δημιουργία υποδομών και ανάπτυξη μίας ευρύτερης κουλτούρας. Ειδικότερα δε στην παρούσα χρονική συγκυρία, όπου τα

πρωτόκολλα υγείας και ασφάλειας, με την τήρηση κοινωνικών αποστάσεων, μπήκαν για τα καλά στη ζωή μας, η Κυβέρνηση άνοιξε, με ένα ολοκληρωμένο και δυναμικό σχέδιο, τον τουρισμό στη χώρα μας, κάτι που συμπεριλαμβάνει ασφαλώς και τους ανθρώπους με αναπηρία.

**Οι θέσεις της Υφυπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων,
κυρίας Δόμνας – Μαρίας Μιχαηλίδου**

Η Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, κυρία Δόμνα-Μαρία Μιχαηλίδου, ενημέρωσε την Υποεπιτροπή για τις θέσεις, αλλά και την πρακτική της Κυβέρνησης στο θέμα της προσβασιμότητας των ΑμεΑ στα τουριστικά αγαθά και υπηρεσίες.

Κεντρική της θέση ότι η προσβασιμότητα των ΑμεΑ στον τουρισμό αποτελεί δείκτη πολιτισμού για έναν τουριστικό προορισμό. Συνεπώς, πρώτιστος στόχος είναι η ύπαρξη υποδομών προσβασιμότητας, τόσο σε δημόσιους χώρους, όσο και σε ιδιωτικές επιχειρήσεις. Υπογράμμισε ότι έχει ξεκινήσει εκτενές έργο των δυνατοτήτων προσβασιμότητας στο Δημόσιο, με επέκτασή του και σε ιδιωτικούς χώρους.

Πρόθεση της Κυβέρνησης είναι τόσο η διεύρυνση του αριθμού των δικαιούχων, όσο και η αύξηση των προσφερόμενων διανυκτερεύσεων, αλλά και η επέκταση του προγράμματος σε υπηρεσίες διευκόλυνσης μετακίνησης. Ιδίως λόγω των αυξημένων αναγκών που παρουσιάζει η παρούσα κρίση της πανδημίας και έχοντας κατά νου την αναμενόμενη λόγω κορωνοϊού τουριστική μείωση, η Κυβέρνηση αποφάσισε να αυξήσει τον προϋπολογισμό του Προγράμματος Κοινωνικού Τουρισμού.

Συμπεράσματα

Όπως σωστά ειπώθηκε και στο πλαίσιο της Υποεπιτροπής, η αναπηρία δεν έχει χρώμα και Κόμμα, αλλά είναι μία βαθιά πολιτική υπόθεση, που αφορά τους πάντες. Σήμερα, βιώνοντας μία έκτακτη ανάγκη πανδημικής κρίσης, η χώρα μας, ως κατ'εξοχήν τουριστικός προορισμός, καλείται αναπόφευκτα να επαναπροσδιορίσει τη θέση της βαριάς μας βιομηχανίας, που είναι ο τουρισμός. Το νέο τουριστικό προϊόν, που θα προκύψει από τις διεργασίες, θα απευθύνεται σε όλους, ανεξαιρέτως. Συνεπώς, δεν θα αποκλείει τους συνανθρώπους μας με αναπηρίες.

Συνεργασία του Κράτους με φορείς της αγοράς, σχετικά κίνητρα, αλλά και αξιοποίηση πόρων, είτε μέσα από ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις, είτε μέσα από το επόμενο ΕΣΠΑ, όλα αυτά μαζί συναρτούν τα όσα πρέπει να γίνουν προς αυτήν την κατεύθυνση. Η Ελλάδα μπορεί και πρέπει να φανεί καινοτόμα, εκμεταλλευόμενη τις ευκαιρίες που πάντοτε παρέχει μια κρίση και να είναι πρωτοπόρα στην αληθινή ενσωμάτωση των ΑμεΑ στη σύγχρονη κοινωνία μας, μέσα και από την άσκηση του αναμφισβήτητου δικαιώματός τους στον τουρισμό.

5. ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΟΡΩΝΟΙΟΥ ΣΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

**ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ: ΜΠΟΥΤΣΙΚΑΚΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ, ΤΖΟΥΦΗ ΜΕΡΟΠΗ,
ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ, ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ -
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ, ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ**

Συνεδρίαση της 21^{ης} Μαΐου 2020, με θέμα ημερήσιας διάταξης: «Τα προβλήματα που αντιμετώπισαν τα άτομα με αναπηρία στη διάρκεια της κρίσης του κορωνοϊού».

Τα μέλη της Υποεπιτροπής ενημέρωσαν οι κύριοι και η κυρία: Γεώργιος Γεραπετρίτης, Υπουργός Επικρατείας, Δόμνα – Μαρία Μιχαηλίδου, Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και Ιωάννης Βαρδακαστάνης, Πρόεδρος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ).

Σημεία που επισημάνθηκαν από θεσμικούς φορείς και οργανώσεις για το θέμα:

Από την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ):

Ο Γενικός Γραμματέας και ο Ύπατος Αρμοστής του Ο.Η.Ε., καθώς και ο Π.Ο.Υ., εξέδωσαν ειδικές ανακοινώσεις για τα ζητήματα των ατόμων με αναπηρία και για τον σεβασμό των δικαιωμάτων τους από τις Κυβερνήσεις των κρατών-μελών, εν μέσω της υγειονομικής κρίσης.

Σύμφωνα με έγκυρα δημοσιεύματα, 50% των ανθρώπων που κατέληξαν στην Ευρώπη από κορωνοϊό είναι είτε ηλικιωμένοι, είτε άτομα με αναπηρία ή χρόνιες παθήσεις, που διέμεναν σε ιδρύματα ή στις οικίες τους.

Για πρώτη φορά μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο στην Ευρώπη έχουμε πάνω από 170.000 θανάτους.

Το Αναπηρικό Κίνημα, από την πρώτη στιγμή, στήριξε την κεντρική επιλογή «Μένουμε στο Σπίτι». Η ΕΣΑμεΑ παρενέβη από την αρχή, ώστε να κλείσουν τα Κέντρα Δημέρευσης, τα ΚΔΑΠμεΑ και τα σχολεία, καθώς και για άλλα θέματα του χώρου. Υπήρξαν αστοχίες. Ως γενικότερο συμπέρασμα, δεν τα πήγαμε άσχημα. Ωστόσο, θα μπορούσαμε να πάμε καλύτερα.

Εντελώς ακατανόητα, ο ΟΠΕΚΑ μείωσε, εντός της υγειονομικής κρίσης, αναπηρικά επιδόματα (λ.χ. επιστημονικό επίδομα τυφλών, επίδομα βαριάς αναπηρίας για άτομα που λαμβάνουν πενιχρές «ορφανικές» συντάξεις και βρίσκονται στο όριο της επιβίωσης), ενώ απουσιάζει ολοκληρωμένη παρέμβαση της Κυβέρνησης για τα ζητήματα των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις.

Χρήζει άμεσης αντιμετώπισης το ζήτημα λειτουργίας των σχολικών μονάδων, καθώς επηρεάζονται αρνητικά χιλιάδες οικογένειες και χιλιάδες παιδιά και ενήλικες με αναπηρία, που παραμένουν σε κατ' οίκον περιορισμό. Δεν υπάρχει πρόβλεψη για τους τελειόφοιτους μαθητές των Λυκείων των ΕΝΕΕΓΥΛ και των Ειδικών Λυκείων, για την κάλυψη της διδακτέας ύλης, την ολοκλήρωση της εκπαίδευσής τους και τη διασφάλιση της ισότιμης αντιμετώπισης και συμμετοχής τους στις πανελλαδικές εξετάσεις. Θέμα υπάρχει και με τα Κέντρα Δημέρευσης, τα ΚΔΑΠμεΑ και τους Παιδικούς Σταθμούς Ολοκληρωμένης Φροντίδας, που παραμένουν κλειστά από τον Μάρτιο. Η Κυβέρνηση όφειλε να ανοίξει τα σχολεία και για τα άτομα με αναπηρία, τηρώντας όλα τα μέτρα και τα υγειονομικά πρωτόκολλα, ώστε να διασφαλιστεί το δικαίωμα στην εκπαίδευση, να αρθούν ο αποκλεισμός και ο στιγματισμός και να μπορέσουν οι οικογένειες των ΑμεΑ να επανέλθουν σε λειτουργικούς ρυθμούς. Ομοίως, πρέπει να λειτουργήσουν και οι κατασκηνώσεις για παιδιά με αναπηρία.

Πρόβλημα η έλλειψη Εθνικού Μητρώου. Μέχρι σήμερα, από τα ΚΕΠΑ έχουν εκδοθεί 1.000.000 γνωματεύσεις και, σε συνδυασμό με διάφορες βάσεις δεδομένων (ΑΑΔΕ, κ.λπ.), θα μπορούσε να έχει προκύψει ένα - στοιχειώδες έστω - Μητρώο.

Προτείνεται ανάληψη πρωτοβουλίας για την κατάρτιση συνεκτικού προγράμματος για την τρέχουσα περίοδο, στοχευμένου στα άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις και στις οικογένειές τους. Χρήζει ενασχόλησης το ζήτημα των θεραπειών που καλύπτονται από τον ΕΟΠΥΥ, με πιο αυξημένη στήριξη, λόγω των ειδικών συνθηκών του εγκλεισμού.

Στο θέμα της εκπαίδευσης, η θεραπεία δεν πρέπει, σε καμία περίπτωση, να την υποκαθιστά, αφού έτσι ακυρώνεται το δικαίωμα στην εκπαίδευση. Τα Ειδικά Σχολεία δεν μπορεί να συγκρίνονται με νοσοκομεία, για πλειάδα λόγων. Πρόκειται για λανθασμένη, έως επικίνδυνη, προσέγγιση.

Στο πλαίσιο στήριξης του εσωτερικού τουρισμού, προτείνεται - όπως ίσχυε παλαιότερα, μέσω της Εργατικής Εστίας - ειδικό πρόγραμμα κοινωνικού τουρισμού, απευθυνόμενο στα άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις και στις οικογένειές τους. Το πρόγραμμα του ΟΑΕΔ για τον αυξημένο κοινωνικό τουρισμό θα μπορούσε, επίσης,

να έχει μια διάσταση στήριξης των πλέον αδυνάτων. Αντίστοιχο πρόγραμμα θα μπορούσε να οργανωθεί υπό την αιγίδα του ΟΠΕΚΑ, φορέα που έχει την εμπειρία της Αγροτικής Εστίας.

Η Ελληνική Προεδρία στο Συμβούλιο της Ευρώπης θα πρέπει να προωθήσει ειδική δράση, στο πλαίσιο των προγραμμάτων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, με διάσταση σχετική με τα άτομα με αναπηρία, η οποία επί του παρόντος απουσιάζει.

Η ΕΣΑμεΑ κρίνει θετικά την εκπόνηση Εθνικού Προγράμματος Δράσης, ελπίζει και στη δική της ενεργή συμμετοχή στην κατάρτισή του και καλεί όλα τα Κοινοβουλευτικά Κόμματα να συνεισφέρουν.

Εξίσου θετική κρίνεται η ίδρυση της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η τεράστια πολυδιάσπαση στα σχετικά ζητήματα, είτε αφορούν στο φυσικό περιβάλλον, είτε στο δομημένο, είτε στο ψηφιακό. Αναμένεται, επίσης, διακαώς, εδώ και έναν χρόνο, η ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Πράξης Προσβασιμότητας.

Η πανδημία δημιούργησε καινοφανείς συνθήκες και δημιουργεί ανάγκη σχεδιασμού νέων προσαρμοσμένων πολιτικών για άτομα με χρόνιες παθήσεις και τις οικογένειές τους. Η κρίση δεν πρέπει να γίνει κρίση δικαιωμάτων και ανθρωπιστικού χαρακτήρα για τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Χρειάζεται συγκροτημένη πρωτοβουλία και ενδιάμεσο πρόγραμμα στήριξης του συνόλου των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς.

Μετά την ακρόαση της ΕΣΑμεΑ, ακολούθησαν τοποθετήσεις των μελών της Υποεπιτροπής, του Υπουργού Επικρατείας και της Υφυπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, στην οποία αναδείχθηκαν τα εξής:

Εκ μέρους του Υπουργού Επικρατείας, κ. Γεραπετρίτη:

Τα σχετικά ζητήματα καλύπτουν μια οριζόντια συνεκτική πολιτική, η οποία θα διαχέεται, μέσω του Υπουργείου Επικρατείας, σε όλα τα συναρμόδια Υπουργεία, ώστε να αντιμετωπίζονται άμεσα τα προβλήματα.

Ήδη από τον Αύγουστο του 2019 αναπτύχθηκε δράση σχετική με τη συνολική διαχείριση της ρυθμιστικής παρέμβασης του Κράτους στα θέματα που αφορούν τα άτομα με αναπηρία.

- Συγκροτήθηκε Τεχνική Επιτροπή, υπό τον Υπουργό Επικρατείας, στην οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι από όλα τα Υπουργεία. Ολοκλήρωσε τη συγκέντρωση της

κατακερματισμένης και αλληλοκαλυπτόμενης νομοθεσίας που αφορά τα άτομα με αναπηρία, των πολυδιασπασμένων αρμοδιοτήτων, καθώς και των δεδομένων, προγραμμάτων και στατιστικών.

- Την Ελλάδα ακροάστηκε η Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία του Ο.Η.Ε. τον Σεπτέμβριο του 2019 στην Ελβετία. Μετά από εκτενή διαβούλευση, υπήρξε αναγνώριση της προσπάθειας που γίνεται από την Ελληνική Πολιτεία στα σχετικά ζητήματα.
- Το Σχέδιο Δράσης για τα Άτομα με Αναπηρία βρίσκεται υπό κατάρτιση. Θα ληφθούν υπόψη πορίσματα του Αναπηρικού Κινήματος και αρμόδιων φορέων και θα δρομολογηθεί εκτενέστατη διαβούλευση. Το προσχέδιο ίσως είναι έτοιμο εντός του Μαΐου, για σχόλια από το Αναπηρικό Κίνημα.
- Το Σχέδιο Δράσης περιλαμβάνει δύο μεγάλα παραδοτέα: τη συγκρότηση της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας (έως το τέλος του 2020) και την κωδικοποίηση όλης της υφιστάμενης νομοθεσίας που αφορά τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (έως το καλοκαίρι του 2021).
- Το δίκτυο επικοινωνίας θα επεκταθεί και στους ΟΤΑ, ώστε το Σχέδιο Δράσης να μπορέσει να εφαρμοστεί και κάθετα.

Ως προς την Προεδρία της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, η Ελλάδα επέλεξε να θέσει ως προτεραιότητα τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το Κράτους Δικαίου σε εποχή πανδημίας.

Ενσωματώθηκε η Οδηγία για τους εντυπο-ανάπηρους.

Με το άρθρο 73 της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου της 13^{ης} Απριλίου, προβλέφθηκε μία οριζόντια κατ' εξαίρεση μέριμνα προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία.

Δεν τίθεται ζήτημα μείωσης 50% των μισθών. Παρέχεται η δυνατότητα εργασίας έως το ήμισυ του παρεχόμενου χρόνου, με απολαβές 50% και συμβολή του Δημοσίου. Στην πραγματικότητα, πρόκειται για απομείωση 7% ή 14%, αλλά σε απόλυτα μεγέθη η εργασία για το 50% θα είναι περισσότερο υψηλά αμειβόμενη καθ' ώρα.

Το ζήτημα της ειδικής αλληλεγγύης πρέπει να τύχει μεγαλύτερης φροντίδας.

Για την εκπαίδευση, υπήρξε εξαρχής αντίδραση εκ μέρους της Υγειονομικής Επιτροπής, ιδίως ως προς τα Ειδικά Σχολεία. Κρίθηκε πολύ μεγάλος ο υγειονομικός κίνδυνος για τα παιδιά με αναπηρία. Η Υπουργός Παιδείας έχει θέσει εκ νέου το

ζήτημα των Ειδικών Σχολείων και θα επιληφθεί η Επιτροπή. Η Υγειονομική Επιτροπή ενέκρινε με αυστηρά πρωτόκολλα την εκ νέου λειτουργία των Κέντρων Δημέρευσης και των Κέντρων για τα Παιδιά με Αναπηρία.

Εκκρεμεί κρίση της Υγειονομικής Επιτροπής για το ζήτημα των κατασκηνώσεων, ειδικά για τα παιδιά με αναπηρία.

Σε σχέση με την Ειδική Αγωγή, έχουν δρομολογηθεί 4.500 διορισμοί και ήδη έχουν διοριστεί 1.040 άτομα, ως εκπαιδευτικό και μη εκπαιδευτικό προσωπικό.

Για τις άδειες ειδικού σκοπού, θα καταβληθεί προσπάθεια για μεγαλύτερη ελαστικότητα στους γονείς των παιδιών με αναπηρία.

Οφείλει να υπάρχει πρόνοια και μέσω επιδοματικής στήριξης και με δράσεις ένταξης.

Δεν υπάρχει λειτουργικό μητρώο - χάρτης αναπήρων. Δεν είναι εύκολο να καταρτιστεί κεντρικό μητρώο αναπηρίας, με ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, τα οποία έχουν περιορισμούς επεξεργασίας.

Εκ μέρους της Υφυπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, κυρίας Μιχαηλίδου:

Σε δημόσιες προνοιακές δομές, σε όλη την Επικράτεια, δεν υπήρξε ούτε μία απώλεια ζωής.

Στις αρχές Μαρτίου έγιναν 500 προσλήψεις απαραίτητων ειδικοτήτων, οι οποίες στελέχωσαν πάνω από 50 κλειστές δομές πανελλαδικά, για να καλυφθούν και κενά από τις άδειες ειδικού σκοπού.

Σχεδόν σε όλες τις δομές, εργαζόμενοι και ωφελούμενοι έχουν περάσει τεστ Covid. Σε συνεργασία με την Επιτροπή Ειδικών του Υπουργείου Υγείας, έχει αναπτυχθεί σαφές πρωτόκολλο τήρησης για τις επισκέψεις, τα δωμάτια απομόνωσης κ.ο.κ..

Όσον αφορά τις άδειες ειδικού σκοπού, εντάχθηκαν από την αρχή οι γονείς παιδιών με αναπηρία - ωφελούμενων ανοιχτών δομών, που με την πρώτη Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου έκλεισαν. Στο πεδίο αυτό υπήρξε συνεργασία με την ΕΣΑμεΑ.

Ως προς την επιδοματική πολιτική, παρατάθηκε για τρεις μήνες η καταβολή αναπηρικών συντάξεων και επιδομάτων, λόγω της αναστολής λειτουργίας των Υγειονομικών Επιτροπών ΚΕΠΑ και τηρήθηκε ηλεκτρονικό πρωτόκολλο, ώστε οι νέες αιτήσεις να εξασφαλίσουν αναδρομικά τα σχετικά δικαιώματα.

Οι συνεδριάσεις της ομάδας εργασίας για τη θεσμοθέτηση του προσωπικού βοηθού συνεχίζουν με τον αρχικό προγραμματισμό, με πόρισμα να αναμένεται τον προσεχή Ιούνιο.

Σε συνεργασία με το Εθνικό Ίδρυμα Κωφών και το Υπουργείο Υγείας, δρομολογείται η τοποθέτηση σε κομβικά σημεία 30 σταθμών διερμηνείας για κωφούς και βαρήκοους, ξεκινώντας από τα νοσοκομεία αναφοράς κορωνοϊού.

Ως προς το lockdown και την απαγόρευση λειτουργίας ανοιχτών δομών προστασίας στα άτομα με αναπηρία: Ήταν εισήγηση των λοιμωξιολόγων, γιατί οι πολυανάπηροι είναι πολύ πιθανόν να αναπτύξουν αναπνευστικά προβλήματα και να υπάρξει πρόβλημα στις ΜΕΘ. Πλέον συμφωνήθηκε η επανεκκίνηση των δομών αυτών, με αυστηρή τήρηση ειδικού πρωτοκόλλου και προδιαγραφών.

Οι κατασκηνώσεις παιδιών με αναπηρία αποφασίστηκε να αντιμετωπιστούν ξεχωριστά και διαφορετικά από τις υπόλοιπες. Υπάρχει, ωστόσο, διαφωνία μεταξύ λοιμωξιολόγων για το πλαίσιο και τη λειτουργία των παιδικών κατασκηνώσεων.

Για το θέμα του ΟΠΕΚΑ, η πάγια νομολογία αναφέρει - πλην ελαχίστων εξαιρέσεων - ότι ο ωφελούμενος προνοιακής σύνταξης δεν μπορεί παράλληλα να είναι και ωφελούμενος προνοιακού επιδόματος. Ο ΟΠΕΚΑ υποχρεούται να τηρεί τις δικαστικές αποφάσεις. Οι έλεγχοί του πάγωσαν μέχρι τη λήξη του lockdown και θα ξεκινήσουν άμεσα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Εκ μέρους των μελών της Υποεπιτροπής:

- Εισερχόμαστε σε μία νέα εποχή αδιευκρίνιστων συνεπειών, με τις ευάλωτες ομάδες να αντιμετωπίζουν επιδείνωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας τους.
- Δικαιώματα που έως πρόσφατα ήταν ούτως ή άλλως ελλειμματικά γι' αυτές τις ομάδες πληθυσμών, λόγω ελλείψεως κατάλληλου προγραμματισμού από πλευράς Πολιτείας, πλέον γνωρίζουν ακόμη μεγαλύτερη αμφισβήτηση.
- Στα θέματα των ΑμεΑ και δη των επιπτώσεων της υγειονομικής κρίσης σε άτομα με αναπηρία, δεν χωρούν κομματικές ή προσωπικές αντιπαραθέσεις, αλλά οφείλεται σύμπνοια, εκ μέρους όλων, σε ένα μείζον κοινωνικό και ανθρωπιστικό ζήτημα.
- Ενόψει των 70 ετών από την υπογραφή της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου τον προσεχή Νοέμβριο, προτείνεται να αναληφθούν δράσεις μέριμνας για τα άτομα με αναπηρία. Η αναπηρία βρίσκεται μεταξύ των τριών πρώτων θέσεων στην κατάταξη συχνότητας των διακρίσεων στη χώρα μας.

- Προεξέχον ζήτημα αποτελεί η πρόληψη της επιδείνωσης της καθημερινότητας των ΑμεΑ.
- Σχετικά με την τηλεεκπαίδευση, υπάρχει σοβαρό θέμα με τον εγκλεισμό και λείπουν οι ειδικές δεξιότητες για την αντιμετώπιση αυτών των παιδιών και ο απαραίτητος τεχνολογικός εξοπλισμός. Μαθητές με αναπηρία οδηγούνται σε αποκλεισμό, αφού η τηλεεκπαίδευση δεν είναι εξ ορισμού οριζόντια εφαρμόσιμο και κατάλληλο μέτρο. Το Υπουργείο Παιδείας πρέπει να δράσει άμεσα, να παράσχει εξοπλισμό, εξατομικευμένα βοηθήματα, να επιμορφώσει το εκπαιδευτικό και θεραπευτικό προσωπικό.
- Μείζον και επείγον πρόβλημα η έλλειψη πρόβλεψης για τους τελειόφοιτους μαθητές των Λυκείων των ΕΝΕΕΓΥΛ και των Ειδικών Λυκείων, που δικαιούνται πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.
- Ζητήματα έχουν προκύψει με τα τμήματα ένταξης μετά την επανέναρξη. Η μεγάλη πλειονότητα των περίπου 90.000 παιδιών με αναπηρίες ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες φοιτούν στα γενικά σχολεία (ιδίως στη δημοτική εκπαίδευση). Ως εκ τούτου, χρειάζεται ειδική μέριμνα και προγραμματισμός ενόψει της επανέναρξης.
- Χρήζει θέσπισης η άδεια ειδικού σκοπού σε μονογονεϊκές οικογένειες και σε γονείς εκπαιδευτικούς με τέκνα που πάσχουν από σοβαρές ασθένειες, καθώς, λόγω της αναγκαστικής αναπροσαρμογής της λειτουργίας των νοσοκομείων, τα παιδιά με σοβαρά χρόνια νοσήματα έχασαν την τακτική παρακολούθησή τους.
- Καθυστερημένα δόθηκε η παροχή στις οικογένειες με παιδιά που δικαιούνται το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα. Προτείνεται η παροχή δωρεάν ρεύματος, νερού και τηλεφώνου σε όλες τις ευάλωτες ομάδες, όσο η κρίση επιμένει, η κατά 50% αύξηση στα προνοιακά αναπηρικά επιδόματα, στο Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα, η επανασύσταση της Ειδικής Γραμματείας των Ρομά και η υλοποίηση προγραμμάτων βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης και υγιεινής τους.
- Κακώς διεκόπη η καταβολή του επιστημονικού προνοιακού επιδόματος προς τους τυφλούς επιστήμονες, το οποίο λειτουργεί ως πηγή εισοδήματος, αλλά κυρίως ως παρακινητικός παράγοντας άσκησης του επαγγέλματος, το οποίο οι δικαιούχοι σπούδασαν. Με την κατάργηση, θίγονται ακόμη και όσοι τυγχάνουν συνταξιούχοι από προγενέστερη εργασία και το λάμβαναν μέχρι σήμερα.
- Επιπλέον, ο ΟΠΕΚΑ, αιφνιδιαστικά, περιέκοψε κατά 50% το προνοιακό επίδομα των άνεργων αναπήρων που έχουν κριθεί ανίκανοι προς εργασία, με το συμψηφιστικό πρόσχημα της ταυτόχρονης καταβολής της ορφανικής σύνταξης, η οποία ανέρχεται στο πενιχρό ποσό των 313 ευρώ μηνιαίως.

- Ζήτημα αποκλεισμού αναφύεται και από τον ελλιπή ή ανύπαρκτο υποτιπλισμό στα Μ.Μ.Ε., κατά τρόπο που αποστερεί το δικαίωμα στην ενημέρωση και στην πληροφόρηση από τους μεταγλωσσικούς κωφούς. Παρά τις διαβεβαιώσεις περί του αντιθέτου, το θέμα παραμένει εκκρεμές.
- Τα δημόσια προνοιακά ιδρύματα είναι υποστελεχωμένα και προκύπτει αδήριτη ανάγκη προσλήψεων προσωπικού όλων των ειδικοτήτων. Οι δήμοι, μέσω των κοινοτικών υπηρεσιών, μπορούν να διαθέτουν τα σχολικά γεύματα.
- Προτείνεται η λήψη μέτρων ψυχολογικής υποστήριξης και ενημέρωσης των μελών ευπαθών ομάδων, με αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, διασύνδεση με τοπικές μονάδες υγείας και τα κέντρα υγείας, αγροτικού και αστικού τύπου.
- Πρόνοια πρέπει να ληφθεί για σύσταση ειδικού προγράμματος θερινών διακοπών αποκλειστικά για άτομα με αναπηρία και συνοδό τους, στα πρότυπα του τέως προγράμματος κοινωνικού τουρισμού της Εργατικής Εστίας.
- Οι γονείς ανάπηρων παιδιών χρειάζονται ψυχολογική στήριξη και ειδικές συνθήκες ως προς την τηλεργασία και ένα πλέγμα υποχρεωτικής παροχής διευκολύνσεων από τους εργοδότες, προσαρμοσμένο στις ανάγκες των αναπηρικών οικογενειών.
- Είναι απαραίτητη η έκτακτη χρηματοδότηση, η πρόσληψη του αναγκαίου επιστημονικού προσωπικού και η στελέχωση διεπιστημονικής επιτροπής στήριξης των αναπήρων.
- Θεσμοθέτηση του φροντιστή αναπήρου, με κλιμακούμενη παρουσία, ανάλογα με τον βαθμό και το είδος αναπηρίας.
- Το ηλεκτρονικό πάσο του αναπήρου, συνδεδεμένο με τον ηλεκτρονικό του φάκελο, θα επιτρέψει ηλεκτρονική προσβασιμότητα σε υπηρεσίες, συναλλαγές και παροχές, σε τομείς, όπως η επαφή με τους φορείς του Δημοσίου, οι μεταφορές, η εκπαίδευση, ο πολιτισμός και η αναψυχή.
- Ενίσχυση της αυτόνομης διαβίωσης, ενίσχυση της οικογένειας και δράσεις στην κοινότητα, που διευκολύνουν την ένταξη, στο πλαίσιο της αποϊδρυματοποίησης.
- Ενίσχυση του αριθμού Στεγών Υποστηριζόμενης και Αυτόνομης Διαβίωσης (ΣΥΔ και ΣΑΔ), για παιδιά με αναπηρία, ηλικιωμένους και χρονίως πάσχοντες.
- Ενίσχυση των αναπηρικών επιδομάτων, για όσο διαρκεί η πανδημία και οι επιπτώσεις της.
- Επιδότηση των αιτούντων αναπήρων, χωρίς να απαιτείται η προηγούμενη απόφαση των ΚΕΠΑ, μέχρι να επανεκκινήσει και να εξομαλυνθεί η λειτουργία τους.

Σύμφωνα με προβλέψεις του ΟΟΣΑ (26/4/2020), οι οποίες, δυστυχώς, επιβεβαιώνονται, **«η κρίση θα πλήξει κυρίως τις γυναίκες, τα παιδιά, τους αναπήρους και τους ηλικιωμένους, καθώς και τους ανθρώπους σε κίνδυνο φτώχειας».**

Η Επιτροπή ευελπιστεί ότι ακόμα και μέτρα έκτακτου χαρακτήρα θα είναι δυνατόν να μονιμοποιηθούν, ώστε να βελτιωθούν οι συνθήκες διαβίωσης των συμπολιτών μας.

6.ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΣΑμεΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ (ΝΑΝΤΙΑ) ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Συνεδρίαση της 10ης Μαρτίου 2020, με θέμα ημερήσιας διάταξης: «Ενημέρωση από τον Πρόεδρο της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία, κ. Ιωάννη Βαρδακαστάνη, για τη διεθνή δράση της Συνομοσπονδίας».

(Κοινή συνεδρίαση με Διαρκή Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων)

Στη συνεδρίαση της 10^{ης} Μαρτίου 2020 προσκλήθηκε και συμμετείχε ο Πρόεδρος της ΕΣΑμεΑ, κ. Ιωάννης Βαρδακαστάνης.

Κατά την τοποθέτησή του, ο κ. Βαρδακαστάνης περιέγραψε την 25ετή δράση του Ελληνικού Αναπηρικού Κινήματος στα Βαλκάνια, στη Μεσόγειο, στην Ευρώπη και στον κόσμο, τονίζοντας πως, ενώ έχουν γίνει πάρα πολλά βήματα, ωστόσο, το έργο του Ελληνικού Αναπηρικού Κινήματος, στην Ευρώπη και στον κόσμο, στο πλαίσιο της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία, δεν έχει παρακολουθηθεί, όσο θα έπρεπε.

Ειδικότερα:

Το 1995, με πρωτοβουλία του κ. Βαρδακαστάνη, συγκροτήθηκε μια ομάδα εργασίας, η οποία συνέταξε το **Καταστατικό του European Disability Forum, που είναι η Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία των Ατόμων με Αναπηρία, η οποία τέθηκε σε λειτουργία από το 1997.**

Αυτά τα 23 χρόνια, έγιναν πολύ σημαντικά πράγματα.

- Το 1997, για πρώτη φορά, μετά από σαράντα χρόνια από τη Συνθήκη της Ρώμης, εμφανίζεται στο άρθρο 13 της Συνθήκης του Άμστερνταμ ο όρος «αναπηρία» και έτσι δημιουργείται, για πρώτη φορά, στο άρθρο που αφορά την καταπολέμηση των διακρίσεων, σημερινό άρθρο 19 της Συνθήκης της Λισαβόνας, νομική βάση, που μέχρι τότε δεν υπήρχε και δημιουργείται 40 χρόνια μετά.
- Το 1999 ανακοινώνεται το πρώτο πακέτο καταπολέμησης των διακρίσεων.

- Το 2000 έχουμε την πρώτη Οδηγία για την καταπολέμηση των διακρίσεων και την ίση μεταχείριση στην απασχόληση.
- Το 2003 έχουμε το Ευρωπαϊκό Έτος Ατόμων με Αναπηρία, η έναρξη του οποίου γίνεται στο Μέγαρο Μουσικής των Αθηνών, με την παρουσία εκπροσώπων από όλες τις Κυβερνήσεις της Ε.Ε.. Η χώρα μας είχε το πρώτο εξάμηνο την Προεδρία της Ε.Ε. και από το Αναπηρικό Κίνημα, από όλες τις χώρες της Ε.Ε..
- Το 2006 και με τη συνδρομή του σημερινού Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, του κ. Χατζηδάκη, εντάχθηκε στον Γενικό Κανονισμό για τα Διαρθρωτικά Ταμεία Πολιτικής Συνοχής 7-13 το άρθρο 16, για την υποχρεωτικότητα της προσβασιμότητας ως κριτήριο «on/off», όταν πρόκειται να χρηματοδοτούνται έργα από την «Πολιτική Συνοχής».
- Επίσης, από το 2006, ξεκινάει η διαδικασία έκδοσης των Κανονισμών για τα Δικαιώματα των Επιβατών με Αναπηρία, η οποία ολοκληρώνεται στις αρχές της επόμενης δεκαετίας.

Ταυτόχρονα, η Ελλάδα έπαιξε σημαντικό ρόλο, μέσα από το European Disability Forum, στη διαπραγμάτευση της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, η οποία ξεκίνησε στο τέλος του 2003.

Τον Ιανουάριο του 2004 η ΕΣΑμεΑ εκπροσώπησε τους Ευρωπαίους με Αναπηρία στην Επιτροπή που συνέταξε το πρώτο σχέδιο για τη Σύμβαση και λάβαμε μέρος σε όλες τις διαδικασίες της ad hoc Επιτροπής, που λειτούργησε από τον Ιανουάριο του 2004, έως και 25 Αυγούστου του 2006, όπου και ολοκληρώθηκε η διαπραγμάτευση της Σύμβασης, η οποία στις 13 Δεκεμβρίου του 2006 εγκρίθηκε ομόφωνα από τη Γενική Συνέλευση του Ο.Η.Ε. και στις 30 Μαρτίου του 2007 ετέθη σε υπογραφή. Η χώρα μας την υπέγραψε, μαζί με άλλες 82 χώρες, στη διαδικασία υπογραφής, εκείνη την ημέρα, στη Νέα Υόρκη.

Ταυτόχρονα με αυτήν την προσπάθεια, το 2007, το Αναπηρικό Κίνημα απευθύνθηκε στην ευρωπαϊκή κοινωνία με την καμπάνια **«ένα εκατομμύριο για την αναπηρία» («one million for disability»)**, δηλαδή να συλλέξουμε ένα εκατομμύριο υπογραφές.

Στις 4 Οκτωβρίου της ίδιας χρονιάς (2007), παραδόθηκαν στους ευρωπαϊκούς θεσμούς πάνω από ένα 1.300.000 υπογραφές, που είχαμε συλλέξει από όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, εκ των οποίων 110.000 από την Ελλάδα και αυτό έδειξε την αναφορά μας, ως Κίνημα, στους Ευρωπαίους πολίτες.

Το 2010 είχαμε την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία μέχρι το 2020, κυρώθηκε για πρώτη φορά Συνθήκη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων από την Ευρωπαϊκή Ένωση, η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, σημαντική νομοθεσία μέσα στη δεκαετία για την προσβασιμότητα και των διαδικτυακών τόπων του Δημοσίου, η Ευρωπαϊκή Πράξη Προσβασιμότητας και ανακοινώθηκε πως αυτήν την περίοδο εργαζόμαστε πάρα πολύ συστηματικά για το Θεματολόγιο για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2020-2030.

Ταυτόχρονα, η ΕΣΑμεΑ ανέπτυξε τις σχέσεις της με τα Αναπηρικά Κινήματα στις Βαλκανικές χώρες και σε όλη τη Νότια Ευρώπη. Άλλωστε, δημιουργήθηκε και λειτούργησε για πολλά χρόνια η Επιτροπή των Οργανώσεων των Ατόμων με Αναπηρία Νοτίου Ευρώπης, όπου η πρώτη συνεδρίαση έγινε τον Σεπτέμβριο του 1998 στην Κέρκυρα.

Το European Disability Forum είναι μέλος στην Παγκόσμια Οργάνωση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, η οργάνωση – «ομπρέλα» του Παγκόσμιου Αναπηρικού Κινήματος (International Disability Alliance). Από το 2010 έως το 2012 ο εκπρόσωπος της ΕΣΑμεΑ είχε την Αντιπροεδρία, από το 2012 έως το 2014 την Προεδρία και από το 2014 έως το 2020 την Προεδρία.

Η ΕΣΑμεΑ δούλεψε συστηματικά με τον αραβικό κόσμο, ιδιαίτερα με την Αίγυπτο, την Παλαιστίνη, τον Λίβανο, την Ιορδανία και τα Εμιράτα και μέσω της AIDA με άλλες περιοχές του κόσμου και συνέβαλλε καθοριστικά στο να δημιουργηθεί, με συνάντηση που έγινε με πρωτοβουλία της ΕΣΑμεΑ, στην Κένυα, τον Μάρτη του 2014, το African Disability Forum.

Το Ελληνικό Αναπηρικό Κίνημα, μέσω της ΕΣΑμεΑ, ταξίδεψε τη χώρα με επιτυχία σε όλα τα μήκη και πλάτη της υφελίου. Αναφέρονται στη δράση του Ελληνικού Αναπηρικού Κινήματος πάρα πολλές οργανώσεις. Μας βλέπουν ως μοντέλο για τη δραστηριότητα που έχουμε, για τον τρόπο που έχει οργανωθεί το Ελληνικό Αναπηρικό Κίνημα, για τη βαθιά δημοκρατική του λειτουργία.

Η ΕΣΑμεΑ είναι μέλος στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή από το 2010. Έχουμε συντάξει πάνω από 20 γνωμοδοτήσεις, όχι μόνο για θέματα ατόμων με αναπηρία, αλλά και για άλλα πολλά θέματα.

- **Η δράση της ΕΣΑμεΑ για την υπόθεση των προσφύγων και μεταναστών με αναπηρία** είναι σημαντική και σε εθνικό και σε ευρωπαϊκό και σε διεθνές επίπεδο. Το θέμα έχει τεθεί και στο επίπεδο του ΟΗΕ και στο επίπεδο της Ε.Ε.. Ήταν η πρώτη

εκδήλωση, που έγινε στις Βρυξέλλες, για θέματα προσφύγων με αναπηρία, η οποία οργανώθηκε από την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινωνική Επιτροπή, με σχετική επίσκεψη, που έγινε στις αρχές του 2016, από ειδική ομάδα της ΕΟΚΕ, στη Μυτιλήνη.

Επίσης, υλοποιήθηκε, με μια μικρή χρηματοδότηση για αρκετό καιρό, ένα συγκεκριμένο έργο από την Ύπατη Αρμοστεία, η οποία χρηματοδότηση ολοκληρώθηκε και δεν επαναλήφθηκε. Θεωρούμε ότι οι πρόσφυγες με αναπηρία πρέπει να τύχουν μιας ειδικής φροντίδας και στήριξης. Πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι δεν είναι μόνο το ευρύτερο Διεθνές Δίκαιο για τα θέματα των προσφύγων, είναι και το άρθρο 11 της Σύμβασης, που αναφέρεται σε αυτά τα θέματα και πρέπει να τηρείται.

Η ΕΣΑμεΑ είναι σε συνεργασία με την Παγκόσμια Οργάνωση των Ατόμων με Αναπηρία (IDA) και την UNICEF στη Νέα Υόρκη. Είχε προγραμματιστεί στις 14, 15 και 16 Μαΐου - αλλά αναβλήθηκε ένεκα των συνθηκών - ένα ειδικό workshop στην Αθήνα, για τα θέματα των παιδιών που είναι πρόσφυγες με αναπηρία, σε συνεργασία με την UNICEF. Και συνεχίζουν, σε όλα τα επίπεδα, να πράττουν ό,τι μπορούν.

Η διεθνής παρουσία της Ελλάδας είναι πολύ σημαντική και, πάνω σε αυτήν τη βάση, το Ελληνικό Αναπηρικό Κίνημα αγωνίζεται, για να προβάλλεται η χώρα.

Στόχος της ΕΣΑμεΑ είναι να προταθεί το σύνθημα «προσβασιμότητα παντού». Δυστυχώς, όμως, μέχρι σήμερα, έχει αποδειχθεί, παρόλα τα βήματα που έχουν γίνει, πως είμαστε πίσω, καθώς δεν υπάρχει προσβασιμότητα πουθενά. Αυτό, όμως, δεν είναι μόνο ελληνικό φαινόμενο.

Η χώρα μας έχει ανάγκη από:

- Έναν εθνικό προγραμματισμό.
- Ένα Εθνικό Σχέδιο Δράσης, έτσι ώστε να αξιοποιήσουμε, με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, τους περιορισμένους πόρους που διαθέτουμε, είτε αυτοί είναι εθνικοί πόροι, είτε αυτοί προέρχονται από την Ε.Ε., από το σημερινό ΕΣΠΑ ή το επόμενο, που ήδη σχεδιάζεται.
- Συνέργειες μεταξύ πολιτικών από τα διάφορα Υπουργεία.
- Τη δημιουργία Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας για τα ΑμεΑ, που με την ίδρυσή της θα βοηθήσει πολύ σημαντικά να υπάρξει ένας εθνικός συντονισμός και ένας εθνικός σχεδιασμός.

- Έλεγχο για τα θέματα της προσβασιμότητας, είτε την προσβασιμότητα που αφορά στο δομημένο περιβάλλον, είτε την προσβασιμότητα στο ψηφιακό περιβάλλον, ώστε να μη δημιουργηθούν αποκλεισμοί και «ψηφιακή φτώχεια» και να μην αποκλείονται τα άτομα με αναπηρία από τη συμμετοχή στον νέο τρόπο που παράγεται εργασία, πολιτισμός, ψυχαγωγία.
- Μια συνολική μεταρρύθμιση στην εκπαίδευση. Δεν είναι μόνο η προσβασιμότητα, είναι και τα εκπαιδευτικά μέσα, είτε είναι τα προγράμματα, είτε είναι η στήριξη στη Γενική Εκπαίδευση κ.λπ..
- Θεσμικές μεταρρυθμίσεις, σχετικές με το δικαίωμα και την άσκηση των πολιτικών δικαιωμάτων, διότι υπάρχουν Έλληνες που στερούνται του «εκλέγειν», εκουσίως ή ακουσίως. Υπάρχουν ζητήματα που πρέπει να συζητηθούν σε σχέση με τη δικαιοπρακτική ικανότητα (σχετικό το άρθρο 12 της Σύμβασης).
- Προσβασιμότητα παντού, για την ενίσχυση (και) του τουρισμού. Η προσβασιμότητα είναι δομικό στοιχείο κάθε χώρας που έχει ως βασική της βιομηχανία τον τουρισμό, όπως η Ελλάδα.

Υπάρχουν ζητήματα που πρέπει να συζητηθούν και να αντιμετωπιστούν:

- Για μια νέα πολιτική απασχόλησης και εργασίας για τα άτομα με αναπηρία, όχι μόνο στον δημόσιο τομέα, αλλά και στον ιδιωτικό τομέα και σε όλους τους τομείς, προεξαρχούσης, ίσως, της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της κοινωνικής αλληλέγγυας οικονομίας,
- στον τομέα της υγείας, βεβαίως, και
- στον τομέα της παιδείας. Μεγάλος αριθμός μαθητών με αναπηρία βρίσκονται χωρίς υποστήριξη στη Γενική Εκπαίδευση. Σχεδόν 91.000 μαθητές με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις βρίσκονται στη Γενική Εκπαίδευση χωρίς υποστήριξη. Εάν προστεθούν και αυτοί που είναι στην Ειδική Εκπαίδευση κ.λπ., έχουμε έναν πολύ μεγάλο αριθμό που είναι στην εκπαιδευτική διαδικασία, αλλά δεν είναι όπως θα έπρεπε.
- **Προβλήματα προσβασιμότητας στα μέσα μαζικής μεταφοράς**, στους σταθμούς, στα τρένα, όπως και στα υπεραστικά λεωφορεία, το ίδιο και στα πλοία, κυρίως στα παλαιότερα πλοία. Σε σχέση με το Αεροδρόμιο «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ» των Αθηνών, η ΕΣΑμεΑ έχει μια εξαιρετική συνεργασία. Ήδη η ΕΣΑμεΑ, σε ειδικό σεμινάριο, εκπαιδευσε στελέχη του Αεροδρομίου και Εταιρειών Επίγειας

Εξυπηρέτησης, για την εξυπηρέτηση των επιβατών με αναπηρία και αυτό πρέπει να γίνει σε όλα τα αεροδρόμια της χώρας.

- **Η αποϊδρυματοποίηση, που συνιστά βασικό στοιχείο για τη διαβίωση στην Κοινότητα**, γιατί η αποϊδρυματοποίηση δεν είναι μια μηχανιστική διαδικασία. Άνθρωποι που ζουν για χρόνια στα ιδρύματα πρέπει να αντιμετωπιστούν με μεγάλη προσοχή, να καταρτιστούν, να δημιουργηθούν δομές. Πρέπει να δημιουργηθούν δομές στην Κοινότητα, που θα υποδεχθούν αυτά τα άτομα.
- Άτομα που είτε είχαν αναπηρία, είτε την απέκτησαν λόγω ασθένειας, λόγω ατυχήματος και πρέπει να κάνουν μια επιδιόρθωση στα σπίτια τους, πρέπει να μπορούν να το κάνουν με τη στήριξη του Κράτους. **Η πρόταση για το «Διαβιώ κατ' Οίκον»**, για παράδειγμα, έχει την έννοια ότι υπάρχουν πάρα πολλά αιτήματα ατόμων με κινητική αναπηρία, από όλη τη χώρα, που έχουν ανάγκη, επειδή απέκτησαν μια αναπηρία αργότερα στη ζωή τους, να βάλουν ένα μικρό ασανσέρ στο σπίτι τους, να κάνουν παρεμβάσεις, είτε στους χώρους υγιεινής, είτε αλλού, για να κάνουν τους χώρους διαμονής τους πιο προσβάσιμους. Όπως υπάρχει το «Εξοικονομώ κατ' Οίκον», χρειάζεται να υπάρξει και το «Διαβιώ κατ' Οίκον», δηλαδή να βοηθήσει τους ανθρώπους να ζήσουν πιο άνετα, πιο ποιοτικά, στα σπίτια τους. Γιατί, πολλές φορές, η απόκτηση, κυρίως, κάποιας κινητικής αναπηρίας, κάνει το σπίτι ένα είδος «φυλακής» για τους ανθρώπους.
- **Όσον αφορά τους τυφλούς και το «Smart Eyes»:** Ανεξάρτητη διαβίωση των τυφλών σημαίνει τρεις τρόπους για τη μετακίνηση με ασφάλεια και με ανεξαρτησία ενός ανθρώπου που έχει πρόβλημα όρασης: Ο πρώτος τρόπος είναι με συνοδό. Ο δεύτερος, που είναι πολύ σημαντικός, είναι με εκπαίδευση να χρησιμοποιεί το λευκό μπαστούνι και με εκπαίδευση σε δεξιότητες καθημερινής διαβίωσης, διότι δεν είναι μόνο η κίνηση, είναι και η διαβίωση. Ο τρίτος είναι με την παροχή του Σκύλου-Οδηγού. Αυτοί είναι οι τρεις τρόποι, που χρησιμοποιούνται σε όλο τον κόσμο. Η χώρα μας είναι ελλειμματική και στον δεύτερο και στον τρίτο. Ο πρώτος αντιμετωπίζεται κατά το δοκούν και όπως μπορεί ο καθένας. Συνεπώς, αυτό που χρειάζεται είναι να υπάρξουν εκπαιδευτές κινητικότητας. Όταν ένας άνθρωπος έχει πρόβλημα όρασης, να εκπαιδεύεται αμέσως και σε δεξιότητες καθημερινής διαβίωσης και το Ελληνικό Κέντρο Σκύλων - Οδηγών να ενισχυθεί, έτσι ώστε να μπορεί να διαθέτει πιο πολλούς Σκύλους - Οδηγούς στους τυφλούς της χώρας, όπως γίνεται σε αναπτυγμένες χώρες.

Το συμπέρασμα είναι ότι θα πρέπει η χώρα μας να συντάξει, να εφαρμόσει και να χρηματοδοτήσει, φυσικά, κινητοποιώντας όλους τους πόρους που έχει διαθέσιμους, ένα ενιαίο, συνεκτικό, αξιολογήσιμο, με σαφέστατη στοχοθεσία πρόγραμμα, για τη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας.

IV. Οι Εισηγήσεις «Έκθεση Συνηγόρου του Πολίτη για την εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία», «Προσβασιμότητα παντού – το κεντρικό θέμα που απασχόλησε την Επιτροπή (κτίρια, ψηφιακός κόσμος, πολιτισμός)», «Άτομα με Αναπηρία και απασχόληση», «Τουρισμός και Αναπηρία», «Οι επιπτώσεις του κορωνοϊού στα Άτομα με Αναπηρία», «Οι διεθνείς δράσεις της ΕΣΑμεΑ», έγιναν δεκτές κατά πλειοψηφία και απαρτίζουν την Έκθεση της Υποεπιτροπής, η οποία κατατίθεται στην Επιτροπή Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και αποτελεί συνοδό κείμενο της Έκθεσής της.

Οι αποφάσεις της μειοψηφίας, που δεν υπερψηφίστηκαν, ώστε να συμπεριληφθούν στην Έκθεση, περιλαμβάνονται στα Πρακτικά της συνεδρίασης της 11ης Νοεμβρίου 2020.

Αθήνα, 11 Νοεμβρίου 2020

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

**ΣΟΦΙΑ ΒΟΥΛΤΕΨΗ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗΣ**

ΤΑ ΜΕΛΗ

**ANNA ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ
ΜΑΡΙΑ – ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΚΕΦΑΛΑ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΥΡΑΝΑΚΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΩΤΣΗΡΑΣ
ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΜΠΟΥΤΣΙΚΑΚΗΣ**

**ΜΕΡΟΠΗ ΤΖΟΥΦΗ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΓΑΡΥΦΑΛΛΙΑ (ΛΙΑΝΑ) ΚΑΝΕΛΛΗ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ – ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ**